

24. DECEMBER 2019

*„Kde je ten
narodený
kráľ židovský?
Videli sme totiž
Jeho hviezdu
na východe
a prišli sme sa
Mu pokloniť.“*

Matúš 2,2

Zborový list
Cirkevného zboru ECAV
na Slovensku Kežmarok

Ten, ktorý býva v nebesiach, sa smeje

Milan Rúfus

*Prečo sa búria národy
a daromnosti vymýšľajú ľudia?
Zoskupujú sa zemskí králi
a kniežatá sa radia vospolok
proti Pánovi a oproti Jeho
Pomazanému, hovoriac:
-Roztrhajme ich okovy
a zhoďme zo seba ich putá!
Ten, ktorý býva v nebesiach, sa smeje,
vysmieva sa im Pán.
Alebo v hneve zavolá
a vystraší ich Svojou prchkosťou.
-Mlčte! Ja sám som ustanovil kráľa
na svätom vrchu Sione!
Hľa, porozprávam, čo mi riekol Pán:*

*Ty si môj syn, ja som Ťa splodil dnes.
Dedičstvom dám Ťi všetky národy,
len požiadaj, i zeme končiny.
A roztlčiem ich prúdom železným,
rozbiješ, ako hrnčiar rozbíja
nevýdarené nádoby.
A teraz, králi, zmúdrejte,
sudcovia zeme, poučiť sa dajte!
Bohu slúžte a Jeho synovi
s veľikou úctou nohy pobožkajte!
Aby ste z cesty neschádzali,
aby sa príliš nerozhneval Pán.
Pretože rýchlo vzbĺkne Jeho hnev.
Šťastní sú, ktorých prichýli.*

Obsah

Skrytá pointa Vianoc	3	Životopis Jána Pavloviča.....	35
O slávení Vianoc	6	Príhovor zborového dozorcú na pohrebe brata farára Jána Pavloviča	37
Domáce služby Božie pri štedrovečernom stole	8	Kázeň pri rozlúčke s Jánom Pavlovičom	38
Staručký Simeon	11	Neprajem úprimnú sústrasť.....	44
Božia cesta k nám	11	Jubilujúci mladší brat	46
Vianočný zázrak	15	Vznik slovenského štátu, židovská otázka a Evanjelická cirkev (pokračovanie)	48
Povedali o... Vianociach.....	16	Štatistika roku 2019.....	54
Vianoce, Vianoce.....	17	Poďakovanie	57
Kázeň ktorá zaznela 17. novembra 2019.....	22	Abecedný zoznam darcov	58
Stretnutie s históriou.....	27	Slovom i obrazom	61
Vieme o tom veľmi málo.....	29		
Vďaka za starostlivosť	31		

Skrytá pointa Vianoc

Už aby bolo po tom!

Deti sa obvykle tešia – bude voľno, prázdniny, kopec snehu. Tie maličké sa nedočkavo vypytujú, koľkokrát sa ešte musia vyspať, aby nadišiel ten vytúžený večer. A my, dospelí, si možno povzdychneme: to bude zasa stresov a nervozity! Namiesto pokoja a odpočinku – naháňačky, nákupy, starosti. Už aby sme to mali za sebou – už aby bolo po tom!

Sviatočné momenty života

Počas roka je ich niekoľko – narodeniny, jubileá, významné dni, chvíle úspechu ... Oslavovať významné dni života je umenie, ktorému sa človek musí stále učiť. Naše sviatočné dni sú vrcholom a plodom našich všedných dní. Bez práce nie sú koláče a bez koláčov nie sú sviatky a bez sviatkov je život zúfalo stereotypný. Sviatky sú priamo úmerné kvalite našich všedných dní a rozpaky nad sviatočnými dňami len svedčia o našej ľudskej neschopnosti uchopiť ich význam.

Byť spolu

Sviatky sú dni, keď sa môžeme venovať tomu, na čo vo všedné dni nemáme čas. To však neznamená, že budeme doháňať všetky resty alebo že sviatky preleňujeme a prespíme! Sviatky nie sú dňami zaháľky, majú to byť dni vyhradené inej činnosti. Hlavne by sme sa mali venovať jedni druhým. Venovať si navzájom svoj čas, viac sa zbližiť, vyrozprávať, načúvať ... jednoducho byť spolu. Možno,

no, že nechť, s ktorou niektorí ľudia hovoria o sviatkoch ako o dňoch „nudy“, pramení práve z toho, že už vôbec nedokážu byť spolu, nemajú si čo povedať – ich vzťahy sú vychladnuté a umierajú. A to je zlé znamenie. Aj v tomto nám môžu Vianoce otvoriť oči pre to zabudnuté dávne vianočné „know-how“!

Čo je dôležité?

Ak má byť sviatočný deň hlbokým a príjemným zážitkom, treba toho veľa pripraviť! A možno, že ani nie – ale skôr nepodceniť tie dôležité veci a nenechať ich na poslednú chvíľu – lebo mali byť prioritou. Zaujímalo ma jeden príbeh starého muža, ktorý sa dožil vzácnych 90. narodenín, a to je bezpochyby krásne jubileum. Jeho dom sa naplnil do posledného miesta – zišli sa deti, vnúčence, pravnúčence. Staručkému deduškovi nanosili rozmanité darčeky: niečo milé, niečo užitočné a aj niečo nepo-

trebné. Veď koľko už toho potrebuje taký starý človek! Rozbaľovanie darov nemalo konca, potom nasledovala hostina, zábava a nakoniec tradičné „televízno-internetové hody“. Čas, keď bol deduško v centre pozornosti, trval iba necelú hodinku – kvôli nepodstatným veciam prestal byť veľmi skoro „hviezdou“ celých osláv. Darčeky, jedlo, televízor ... zatienili jeho osobu. Postupne zostal sám zabudnutý kdesi v kúte Mám pocit, že toto je výstižné podobenstvo o našich moderných vianočných dňoch. Právý obsah Vianoc sa dostáva do kúta, pretože sme urobili dôležitejšími veci nepodstatné.

Pribrzdilo vonkajšie Vianoce

Skúste tohto roku obmedziť vonkajšie prípravy na múdru a primeranú mieru. Organizačné a materiálne veci nás oberajú o cennú energiu ešte pred tým, než TO hlavné nastane! Ak sa chceme na Vianoce zastaviť, musíme začať brzdiť už dlho pred nimi. Brzdná dráha pokoja, dobrej atmosféry a sústredenia sa na to podstatné – je totiž dosť dlhá! Dnes nám odborníci z psychológie hovoria o najnovších poznatkoch a varovne dvíhajú prst: žijeme príliš rýchlo, nedokážeme sa zastaviť ani pri výnimočných príležitostiach roka – jubileách, sviatkoch, rozlúčkach. Tých, ktorí sa rozbehli príliš divokou rýchlosťou, s najväčšou pravdepodobnosťou čaká tvrdý náraz – veď naše zdravie nie je zo železobetónu! Preto pamätajte: začnite brzdiť dostatočne zavčasu!

Naplňte sviatky pohodou

Nechcíte všetko presne vopred naplánovať! Vždy sa to nakoniec zvrtné inak: dedka sekne v krížoch, deti prechladnú, návšteva sa na poslednú chvíľu ospravedlní ... Nechcíte riadiť Vianoce ako generál či režisér. Nechajte sa vy sami riadiť atmosférou Vianoc. A hlavne nebuďte sebcí. Na sviatkoch je krásne to, že sa páčia aj tým druhým. Až v svetle ich radosť sa rozsvieti tá vaša radosť. Až ich spokojnosťou budete aj vy spokojní.

Menej je viac

Namiesto perfekcionistického sústredenia sa na dostatok jedla, ozdôb, pohodlia – skúsme si nasadiť iné okuliare a nimi zaostriť na tak často zanedbávané vzťahy s blízkymi i vzdialenými. Objaviť znovu hĺbku úprimných vzťahov je najväčším klenotom vianočného času. Veď Posol tých prvotných Vianoc neprišiel za nami na túto Zem kvôli ničomu dôležitejšiemu! Jeho misia bola pripravená hlavne preto, aby nám všetkým – TEBE i MNE BOH osobne doručil pozvanie do vzťahu. Toho najdôležitejšieho vzťahu vo vesmíre. Tento vzťah bol totiž prerušený, pretrhnutý, možno aj zničený. Je čas ho znovu nadviazať. Pekne to vystihuje práve latinský tvar slova náboženstvo – „Religio“, čo znamená znovu zviazať roztrhnutý vzťah. Človeka s Bohom, manžela s manželkou, rodičov s deťmi, priateľov...

Život Vianoc je ukrytý v ich vnútri

Biblický vianočný príbeh má hlboký vnútorný rozmer, ale aj poučné

vonkajšie okolnosti. O vnútornom obsahu som už písal, teraz sa pozrieme na kolorit príbehu zvonku. Aký materiálny „boom“ sprevádzal Kristov príchod na svet? Maštal, jasle, slama, noc, chlad, tma. Chcel nám týmito „vonkajšími“ okolnosťami Autor tohto príbehu povedať niečo dôležité?

Čo tým chcel majster povedať?

Chce týmto ultra-kontrastným rozdielom medzi vonkajším prostredím a vnútornou hodnotou povedať niečo viac, ako na prvý pohľad vidíme? Som presvedčený, že áno! Aj toto je jeden z paradoxov nášho života. To cenné a vzácne v živote je ukryté v hĺbke jeho poznania. Tá cenná pravda o živote nás ľudí je vložená do hĺbky, blízkosti, vzájomnosti, šťastia blízkych a fungujúcich vzťahov. Tento stav nazývame – LÁSKA. Človek môže byť obklopený tými najdokonalejšími vecami tejto doby, ak však nemá aspoň jediný takýto vzťah, stáva sa chudákom a nešťastným.

Vianoce sú sviatky príchodu Zmieriteľa na tento svet

VIANOCE sú teda dobrým počasom roka. Vtedy môžeme zabrzdiť svoj rozbehnutý život, zastaviť sa a popremýšľať nad štyrmi zapálenými sviecami adventného venca.

Skúste k tým štyrom plamienkom priradiť svetlo vianočného zmierenia vyjadrené v štyroch otázkach, prosbách a modlitbách:

1. Svieca – Potrebujem vôbec nejaké zmierenie? Prečo? A čo mi prinesie?
2. Svieca – Mám nejaké „resty“ vo

vzťahu k blízkym? Potrebujem urobiť kroky zmierenia smerom k nim?

3. Svieca – Netlačím pred sebou „chronický balík“ neodpuštenia, horkosti či zloby voči svojmu manželovi, manželke, deťom?
4. Svieca – Nie je práve teraz, na Vianoce, ten najlepší čas orientovať svoje otázky tam HORE – k BOHU? Odtiaľ predsa prišla „vianočná“ odpoveď pred 2000 rokmi. Je o dobrej správe – zmierení, nádeji, odpovediach, odpustení, pokoji, ceste ... Všimli ste si, ako sme sa z vonkajších Vianoc dostali do tých „vnútorných“?

Áno, zmierenie je istý druh vnútorného upratovania

Naše vnútro, srdce, vedomie je celoročne zaplňané každodennými problémami, starosťami, strachom a zaobieraním sa samým sebou. Je to ako obrovské skladisko plné naznašaných vecí, otázok, problémov. Medzi nimi ležia zanedbané a nevyriešené vzťahy. Vyzerá to, že sa na to už dávno zabudlo, ale zdanie klame – nezabudlo. Škatuľa plná svojho obsahu tam leží a čaká... Môžeme tam mať uskladnený aj „veľmi nebezpečný“ odpad. Zaberá miesto a otravuje všetko navôkol. Myslím si, že všetci máme svoju skúsenosť s niečím podobným. A tak popupratujeme vo svojom vnútri, vyhodíme, čo tam nepatrí. Hľadáme zmier, lebo len tak do nášho vnútra vkročí tichá radosť a pokoj. Výzvou a príležitosťou na prípravu nášho srdca môže byť práve prichádzajúci vianočný čas.

Lubomír Badiar

O slávení Vianoc

Prečo slávime Vianoce práve 25. decembra?

Vieme, že v cirkevnom roku sú Vianoce mladšou sestrou Veľkej noci. Väčšinou sa sviatok Narodenia Krista Pána slávi 25. decembra. Prečo práve v tento deň? Existujú o tom viaceré domnienky.

Prvá vychádza z toho, že v starovekom Ríme na tento deň pripadal sviatok slnovratu, roku 274 zavedený ako verejný sviatok v celej vtedajšej ríši. Rímsky kresťanský zbor však (asi v 4. storočí) prekryl význam tohto sviatku ideou narodenia Krista – Slnka spravodlivosti, Svetla sveta.

Druhá domnienka počíta dátum 25. 12. ako deväť mesiacov po predpokladanom Ježišom počatí na jarnú rovnodennosť 25. 3. K tomuto dátumu sa zase došlo úvahou, že o šesť mesiacov starší Ján Krstiteľ bol počatý na zimnú rovnodennosť a narodil sa na letný slnovrat. Nech je tak či onak, systém slnečného kalendára zohral pri určení dátumu Narodenia Pána rozhodujúcu úlohu (na rozdiel od dátumu Vzkriesenia Pána, ktorý sa opiera o lunárny kalendár, a je teda pohyblivým sviatkom).

Z Ríma sa takto stanovený dátum sviatku rozšíril po celom kresťanskom

Západe a neskôr i vo východných cirkvách. Aj východné (pravoslávne) cirkvi totiž – až na jednu výnimku – prijali tento dátum ako Narodenie Pána. Ale u tých, ktorí sa riadia odlišným (juliánskym) kalendárom sa objavuje 25. december až v januári.

Samozrejme, vývoj sviatku Narodenia Pána nebol priamočiary. Miestami sa za kľúčový dátum považoval začiatok Ježišovho verejného účinkovania, čiže Jeho krst v Jordáne a vyhlásenie za Božieho Syna.

Táto udalosť sa spája so 6. januárom.

K tomuto dňu sa však viaže ešte sviatok Zjavenie Krista Pána mudrcom. A aby toho nebolo málo, ešte aj spomienka na zázrak v Káne Galilejskej, kde Ježiš premenil vodu

na víno. Tieto pokusy sa nesústreďovali na narodenie betlehemskeho Dieťaťa, ale na počiatok Jeho účinkovania ako Božieho Syna. To všetko však už v ďalšom vývoji nemalo vplyv na datovanie Kristovho narodenia, no ovplyvnilo náplň tohto sviatku. Na Západe je tento sviatok rozdelený na dva: Narodenie 25. 12. a Zjavenie Krista Pána mudrcom 6. 1. Východ, naopak, spája Narodenie a Zjavenie Krista Pána mudrcom

na 25. 12. a 6. 1. kladie dôraz na krst v Jordáne a zázrak v Káne.

O význame Vianoc svedčí aj to, že sviatok Narodenia obklopujú dve významné obdobia. Predchádza mu obdobie adventu. Jeho pôvodným pozadím bola príprava katechuménov na krst, ktorý sa konal na Zjavenie Krista Pána mudrcom. To dávalo tomuto obdobiu kajúci ráz. Tento motív bol kombinovaný s motívom bdelého očakávania druhého príchodu Pána, takže advent mal dva významy.

Po sviatku Narodenia Pána prichádza v rímskom kalendári celý sviatočný týždeň, tzv. oktáv. Končí sa 1. januárom, ktorý je dnes v tomto kalendári slávnosťou Panny Márie Bohorodičky (dosiaľ v niektorých protestantských cirkvách je to Obrezanie Krista Pána). Osemdenný obľúk sa tak rozpína od narodeného Dieťaťa k Jeho chudobnej matke.

Medzitým dáva kalendár do liturgickej pamäti cirkvi vstúpiť muče-

níckym postavám: Štefanovi, Jánovi, zamordovaným deťom za Herodesa. Ich sviatky sú dávnejšieho datovania. V stredoveku boli tieto postavy významne nazývané „Kristova družina“. V evanjelických cirkvách (okrem niektorých luteránskych) z nich zostal len prvomučeník Štefan na druhý sviatok vianočný.

Spôsoby slávania Vianoc sa v priebehu storočia vyvíjali s bohatým prídavkom emócií, ktoré sa podieľali na oslave zázračného narodenia Božského nemluvniatka. Korektúrou však stále boli texty Biblie, ktoré sa uplatňovali vo Vianočnej bohoslužbe. Tie rozširovali obzor sláviacej obce od betlehemskej scény smerom dozadu, k prorockým zaslúbeniam Mesiaša – i smerom dopredu, k celej Ježišovej vykupiteľskej misii.

*Pavel Filipi,
evanjelický teológ a profesor
na Karlovej univerzite v Prahe*

Domáce služby Božie pri štedrovečernom stole

- vedené sú hlavou rodiny pred štedrovečernou večerou

V mene Boha: Otca i Syna i Du-
cha Svätého. Amen.

Sú Vianoce. Vonku by malo byť mrazivo a chladno a v našich príbytkoch príjemne a teplo. Celý dom je prevoňaný všakovakými vianočnými dobrotami. Stromček svie-
ti a pekne prestretý stôl nás pozýva k štedrovečernej večeri. Do tejto príjemnej atmosféry nám zaznieva starozmluvný text, ktorým prorok Izaiáš predpovedal narodenie Spasiteľa sveta.

„Lebo dieťa sa nám narodilo, syn nám je daný; na Jeho pleciach spočinie kniežatstvo, jeho meno bude: Predivný radca, Mocný Boh, Otec večnosti, Knieža pokoja. Veľká bude Jeho vláda a nebude konca pokoju na tróne Dávidovom a v Jeho kráľovstve, lebo ho upevní právom a spravodlivosťou odteraz až naveky. Horlivosť Hospodina mocnosť to urobí“ (Iz 9,5,6).

Narodil sa, neprišiel ako pútnik, cudzinec a ani ako nejaký posol. Nikomu sa nezjavil na krátku dobu, ale narodil sa ako dieťa Jozefovi a Márii, ktorí prichádzajú do Betlehema kvôli sčítaniu ľudu, pretože Jozef pochádzal z rodu Dávidovho. Po nociach plakával rovnako ako dieťa a zároveň rástol do pomerov vtedajšieho sveta, keď rímskym cisárom bol Au-

gustus a judským kráľom Herodes Veľký. Díval sa na svet Svojimi očami, ale to, čo videl, snažil sa zrozumiteľne popísať, priblížiť sa k človeku, a tak mu ukázať, čo v jeho živote je dôležité a na čom sa oplatí stavať svoj život a čo dôležité nie je a dokonca nestojí ani za povšimnutie.

Nebol rabinom či majstrom, ako Ho oslovovali. Ani učiteľ, reformátor, za ktorého Ho považovali. Nie je ani prorok či avatar, ako Ho mnohí titulujú. Ten, o ktorom hovorí prorok Izaiáš, je Predivný radca, Mocný Boh, Otec Večnosti, Knieža pokoja. Možno týmto prorockým pomenovaniam nerozumieme, ale každé jedno z týchto mien hovorí o tom, že Ježiš Kristus je ZÁCHRANCA. Keby sme to mali vyjadriť ľudskými slovami, tak by sme povedali: *Boh videl, že človek k Nemu nemôže prísť kvôli hriechu, ktorý ho zotročuje, a preto Boh prišiel k nám hriešnym ľuďom v podobe malého dieťaťa. Záchrana mňa i teba sa teda začala telesným narodením Božieho Syna v Betleheme a skončila ukrižovaním na Golgote.*

Vianoce sú začiatkom záchrany hriešneho človeka, ktorá nespočíva v človeku a ani nie je z človeka, ale prichádza k nám prostredníctvom Božieho Syna Ježiša Krista. Na roz-

diel od mnohých náboženských a filozofických systémov, v ktorých sa človek zachraňuje sám, Vianoce sú svedectvom o tom, že je to Boh, ktorý zachraňuje hriešneho človeka. A tak sú Vianoce i pre nás dobrou, keď by sme si mali tento moment záchrany viacej uvedomovať, pretože i posolstvo anjelov, ktoré zaznelo betlehemským pastierom, nás k tomu pozýva: „**Nebojte sa, veď zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán**“ (L 2,10.11).

prítom ani nijaký zázrak. Boh vstupuje do ľudských dejín v narodení malého dieťaťa – Ježiša. V Ňom k nám prichádza dokonalá záchrana, na ktorú poukazoval prorok Izaiáš slovami: „**dieťa sa nám narodilo**“, ale i anjelský

hlas nám túto skutočnosť nanovo pripomína: „**Narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ.**“ Ježiš Kristus sa narodil aj pre nás a to je tá najkrajšia zvesť Vianoc. Človek je zachránený skrze to malé betlehemské dieťa, ktoré kráča týmto svetom, poukazuje na lásku nebeského Otca a nakoniec ju dokazuje v obeť na kríži. Prijmíme túto záchranu a prežijeme šťastné a radostné vianočné sviatky.

47

1505

Na - ro - dil sa Kris - tus Pán, ve - seľ - me
sa, z ru - že kvet vy - kvi - tol nám, ra - duj - me
sa! Z ži - vo - ta čis - té - ho, z ro - du krá - ľov -
ské - ho nám, nám na - ro - dil sa!

Modlitba:

Drahý náš nebeský Bože! Ďakujeme Ti, že vo Svojej láske ustavične na nás pamätáš a nedáš zahynúť Svoju stvoreniu. Uvedomujeme si, že keby si nebol poslal do tohto sveta Svojho Syna Pána Ježiša Krista, museli by sme večne zahynúť. V Ňom pre nás prichádza záchrana a skrze Neho môžeme spoznávať veľkosť Tvojej lásky, ktorá sa k nám skláňa nielen v betlehemských jaslách, ale ešte oveľa viditeľnejšie na golgotskom kríži. Ďakujeme Ti za túto záchranu, ďakujeme Ti, že si sa ponížil, aby si nás vykúpil z moci hriechu a tmy, a tak nás priviedol do Svojho predivného svetla. A tak v tento dnešný večer môžeme aj my spoločne spievať na Tvoju chválu s anjelmi: „**Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!**“ (L 2,14). Nech je oslávené Tvoje sväté meno na celej zemi a Tvoja sláva nech naplňa príbytky ľudí, ktorí prijímajú Tvoju záchranu položenú do betlehemských jaslí.

V tejto chvíli myslíme aj na tých, ktorí žijú v nepokoji, sužovaní rôznymi chorobami, neistotou a strachom. Prosíme, otvor im oči, aby aj oni mohli prežívať vo svojom živote záchranu, ktorú im ponúkaš vo Svojom Synovi Ježišovi Kristovi. Prosíme aj za opustených a osamelých, aby aj im vianočná zvesť naplnila život, a dokázali sa tak radosť a oslavovať Tvoje meno, za záchranu, ktorá chce ich osamelosť

a opustenosť premeniť na čas radosti a veselosti. Prosíme aj za všetkých blúdiacich a hľadajúcich, ktorí sú neraz zmietaní týmto životom a nevedia nájsť smer svojej cesty a cieľ svojho života. Nech vianočná zvesť im otvorí oči, aby v betlehemskom dieťati mohli nájsť svetlo, ktoré im bude svietiť na cestu a priviedie ich do cieľa.

Požehnaj všetkých nás, drahý Bože a naplňaj nás Svojím pokojom, aby sme i tohtoročné vianočné sviatky mohli prežívať v radosti a mnohom požehnaní, ktoré k nám prichádza v narodení Tvojho Syna Ježiša Krista. Vypočuj nás, keď k Tebe spoločne voláme:

Otče náš, ktorý si v nebesiach!

Posväť sa meno Tvoje! Príď kráľovstvo Tvoje! Buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na zemi! Chlieb náš každodenný daj nám dnes! A odpušť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim! I neuvod' nás do pokušenia! Ale zbav nás zlého! Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva naveky.

Sláva Bohu: Otcu i Synu i Duchu Svätému, ako bola na počiatku, i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Prijmite Božie požehnanie:

„Milosť Božia nech je zo všetkými, ktorí milujú nášho Pána Ježiša Krista nehynúcou láskou“ (Ef 6,24). Amen.

Pripravil: Roman Porubän,
zborový farár

Staručký Simeon

Tatiana Blichová

Jasnozrivosťou poveril ho Boh.

Predvídal príchod Spasiteľa.

A dočkal sa Ho.

Zrodený z nevinného tela

zrazu Spasiteľ pred ním

stál. Ako dieťa, v náručí

panny, nežnej mamy.

V náručí Božom aj my

nie sme sami.

Staručkých Simeonov hlavy

už postriebriľ tarchy rokov,

predvídajúcich ako v Biblii

beľ sveta, jeho ďalších krokov.

V našich kostoloch

viac simeonov sedá.

Že mlade málo, je naša

dávna bieda.

Staručký Simeon

*podržel Syna v náručí,
kým odobral sa k Otcovi.*

A naši simeoni

*držia si Syna v srdci,
kým podídu k obidvom.*

Božia cesta k nám

V tomto roku sa mi podarilo navštíviť mnohé historické mestá ako v Čechách tak aj na Slovensku. Každé a jedno z nich sa pýši svojím historickým námestím a nádhernými kamennými dlažbami so žuly, čadiča alebo andezitu. Dokonca je veľmi zaujímavé sledovať pri tejto

práci majstrov, ako jednotlivé väčšie či menšie kocky opracovávajú kladivom. Vedia presne, kde a ako majú po kameni klepnúť, aby sa rozštíepil a mohol byť použiteľný ako dlažbový materiál. Desiatitisíce maličkých kociek dnes vytvárajú nádherné námestia a možno málokto si uvedo-

OPRAVA DLAŽBY V NOVOM KOSTOLE PRED VIANOCAMI V ROKU 1982

muje, koľko sa skrýva za tým poctivej práce, kým sa vydláždi niekoľko stoviek metrov štvorcových obrovského námestia a kilometre chodníkov. Taký dláždič kľaká každý deň na kolená medzi kamenné kocky a pod jeho rukami vzniká chodník či celé námestie. Dôležité je však polozenie prvej kocky, prvého kameňa, na ktorý nadväzujú ďalšie. Kocky krásne do seba zapadajú a dokonca vytvárajú svojou farebnosťou nádherné vzory.

Opäť po roku sú tu vianočné sviatky so svojou čarovnou atmosférou, ktoré prinášajú do našich príbytkov lásku, radosť a pokoj. Opäť sú tu Vianoce, ktoré nám hovoria, ako Boh prichádza do tohto sveta, aby sme sa v tej hĺbe kamenia, ktoré

je potrebné otesať a poukladať, nejako nestratili. Hoci Boh vstupuje medzi nás, nie všetci Ho s radosťou prijímajú. Herodes Ho prenasleduje a dá vyvraždiť deti do dvoch rokov v Betleheme, pretože vo svojej pýche a ješitnosti neznesie konkurenciu. Ani v ubytovni Ho nechcú prijať. Vraj nemajú miesta pre takú vzácnu návštevu. A tak pri pohľade do Betlehema si uvedomujeme, že k Bohu, ktorý vstupuje do tohto sveta ako bezbranné dieťa, i dnes prichádzajú iba tí, ktorí sú ochotní pred Ním pokľaknúť a budovať chodník lásky vo svojich rodinách, v cirkvi, ale i v našej krajine.

Keď Boh videl, ako nechceme kľáčať a stavať cestu jeden k druhému, keď Hospodin videl, ako sa prehra-

bujeme v kope tých neopracovaných kameňov, ako si navzájom svojimi ostrými hranami ubližujeme a neraz si egoisticky vyberáme pre seba len to najlepšie, aby sme si zabezpečili svoj prospech, blahobyt a kariéru, keď Boh videl všetky tie zanedbané a zničené cesty a obrovské výmole, ujal sa diela sám. Sklonil sa, pokľakol a ponížil sa.

Možno sa to niekomu javí ako nedôstojný obraz. Predstava Boha ako dláždiča môže niekoho urážať. A predsa, Vianoce sú práve o tom: o Bohu, ktorý nám dláždi cestu k Sebe i k ľuďom navzájom. Pán Boh sa sklonil. Začal jednou kockou, ktorá zachytila rovinu, a tak sa stala dobrým uholným základom. Jej meno je Ježiš Kristus, ktorého ako základný kameň položil do betlehenských jaslí. A tie ostatné kocky sa okolo Neho postupne dokladajú. Dokonca i tie s nerovnými a ostrými hranami, pretože Boh vie, ako ju okresať a ako ju položiť, aby zapadla do obrazu Kristovej Cirkvi.

Vianoce, to je Božia cesta k nám hriešnym ľuďom. Boh sa k nám sklonil ako dláždič, prišiel k nám v ľudskom tele Ježiša z Nazareta, aby nám vybudoval cestu k Sebe – k živému Bohu a tiež aby nám ukázal, ako sa buduje cesta k ľuďom. Stal sa človekom preto, aby sme sa my mohli stať Božími deťmi a zároveň aby sme sa stali jeden druhému bratom a sestrou. Narodením Ježiša Krista začal budovať cestu, po ktorej máme kráčať. Iba tak jedného dňa vojdeme do

cieľa, ktorý pre nás pripravil v nebesiach. Vo Svojom Synovi, ktorého položil do betlehenských jaslí, nám zhotovil chodník k Nemu, ale i k ľuďom. Preto Pán Ježiš mohol o Sebe povedať: **„Ja som cesta, pravda i život. Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa“** (J 14,6). A prorok Izaiáš o Kristovi ako o uholnom kameni už dávno prorokoval týmito slovami: **„Hľa, ja (Hospodin) položíť kameň na Sione, kameň osvedčený, uholný, vzácny, pevne založený. Kto uverí, nebude bezradný“** (Iz 28,16).

Boh, skrze ktorého vznikol svet, Boh, ktorého sme vlastníctvom, sa stal človekom. Z Ježišovho príbehu začínajúceho v jaslíčkách, v biednej maštali a vedúceho cez kríž, môžeme čerpať nádej, ktorá nás dokáže udržať nad hladinou a nabáda nás, aby sme i my nachádzali cestu k Bohu a budovali cesty jeden k druhému.

V Jánovom evanjeliu čítame: **„Boh tu pravé svetlo, čo osvecuje každého človeka, to prichádzalo do sveta“** (J 1,9). Týmito slovami nám chce evanjelista povedať, že Pán Boh vo Svojej láske sa k nám sklonil. Odložil Svoju veľkosť a vydláždil nám vo Vianociach cestu, aby každý človek mohol prísť k Nemu. Maštal, jasličky a dieťa v nich uložené nám jasne ukazujú, že Boží Syn sa neštíti nikoho, žiadnej biedy, ani biedy nášho hriechu. On prišiel aj pre nás – kocky s nerovnými hranami – aj tie On dokáže otesať a použiť. Aj takéto kocky majú miesto na Božom chodníku.

Boh ako dláždič vzal na Seba všednosť a ohraničenosť charakteristickú pre ľudský život. Preto sa nielen pri Jeho narodení stalo, ale i dnes sa stáva, že je odmietaný tými, ktorí k Nemu majú patriť.

Tak ako hovorí evanjelista

Ján: **„Do Svojho vlastného prišiel, ale Jeho vlastní Ho neprijali“**

(J 1,11). Biedne jasle a potupný kríž sú dnes pre svet pohoršením a bláznovstvom.

Tým, že sa Boh stal človekom, že sa stal blízky ľuďom – jedným z nás, uľahčil nám dôveru v Neho. Tá nie je založená na videní Boha tvárou v tvár, na videní zázrakov a uzdravení. Ježiša videlo mnoho Jeho súčasníkov a mnohí boli priamo prítomní Jeho zázrakov uzdravovania, a napriek tomu Ho neprijali. Aj do tejto situácie nám Ježiš hovorí: **„Blahoslavení, ktorí nevideli, a uverili“** (J 20,29).

Počas Vianoc sú kostoly takmer všade plnšie ako inokedy. Je to povzbudzujúce a ako farár sa z toho teším. Ale vzápäti sa nám kostoly vyprázdňujú a zostávajú v nich prázdne lavice. Skutočnosť, že Ježiša Krista stretlo, videlo a počulo mnoho ľudí na Štedrý večer, ale málo kto z nich Ho prijal ako Záchrancu, nám ukazuje na tú skutočnosť, že plné lavice nie sú posledným cieľom. Čo ním je? Iste je dobré, ak kostolné lavice sú a zostanú plné. No cie-

lom nie sú plné lavice, ale to, aby plné kostolné lavice neboli zaplnené prázdnyimi a duchovne plytkými ľuďmi. Ľuďmi, ktorí nevidia, neprijímajú a dokonca nechcú prijať, že

Ježiš Kristus je jedinou cestou k Bohu a zároveň cestou k sebe navzájom.

Boh sa stal človekom, aby sme nezostali neopracovaným a nepoužiteľným kameňom, to znamená, že Boh sa stal človekom, aby sme nezostali uväznení vo formálnej viere, v plytkej láske a povrchných

prejavoch kresťanského života. Boh sa stal človekom, aby sme v Jeho rukách boli formovateľným kameňom, kde ostré hrany obrúsi, aby sme dokázali žiť jeden vedľa druhého a navzájom si neubližovali. Boh sa stal človekom, aby sme sa mohli stať Božími deťmi a videli v Ježišovi Kristovi cestu, ktorú nám vydláždil.

Ak počas Vianoc pôjdeme po pekne vydláždenom chodníku alebo námestí nášho či iných miest, tak si spomeňte, že Boh vstúpil do tohto sveta ako dláždič, aby nám vybudoval cestu k Sebe, pretože my sami sme to nedokázali. Kráčajme nielen počas Vianoc, ale v celom svojom živote po ceste, ktorou je Ježiš Kristus, položený aj pre nás do betlehemských jaslí.

Roman Porubän

Vianočný zázrak

Desaťročné dievčatko žilo v období komunizmu so svojou mamkou a mladším bratom. Maminka veľmi ťažko pracovala i na Štedrý deň. Dievčatko dostalo dve úlohy: ozdobiť stromček a pripraviť večeru, aby po maminkinom návrate domov z práce bolo doma pekne a príjemne.

Dievčatko sa na svoje povinnosti tešilo. Pripadalo si veľké. Ráno, len čo vyliezlo z postele, otvorilo dvere na chodbu paneláka, kde mal stáť malý stromček, pripravený na zdobenie. Stromček tam však nebol! Dievčatko obehlo chodbu, pozrelo sa do všetkých rohov, vybehlo o poschodie vyššie a zbehlo aj o poschodie nižšie. Čo ak si nejaký chuligán urobil žarty?

No nebol to žart. Stromček neschoval chuligán, ukradol ho zlodej. Dievčatko stálo na studenej chodbe. Za dverami počulo malého brata a pred očami videlo maminku, ktorá sa neskoro večer vracia domov. A na Štedrý večer bude bez stromčeka. Schytilo kabátik a čiapku, vzalo peňaženku a utekalo von.

Snáď ešte niekde predávajú stromčeky. No nepredávali... Skrehnuté dievčatko sa vrátilo domov a slzy mu kropili modré oči, hoci sa snažilo byť

statočné a neplakať. Aké smutné budú tohtoročné Vianoce...

Pomaly prichádzalo späť ku svojmu vchodu a pri dverách zbadalo zelený smrčok opretý o sklenenú výplň. Bol väčší ako ten ich a bolo na ňom napísané: „Som voľný!“

Dievčatko pozeralo užasnuté na zelené voňavé chvoje. Malo peniaze a nechcelo stromček zadarmo. Zazvonilo susedom vpravo i vľavo.

„Nie je to váš stromček? Ja by som si ho kúpila.“

„Nie je,“ počulo sprava aj zľava, „ale keď je voľný, tak si ho vezmi!“

„Ja ho môžem zaplatiť!“

„Ale komu? Len si ho vezmi.“

A tak dievčatko schytilo strom a malo čo robiť, aby ho dotiahlo po schodoch hore. Potom ho celé predpoludnie s bračekom zdobili a bol to ten najkrajší stromček, aký kedy mali. Z dievčatka vyrástla žena, dnes je už dokonca babičkou, ale spomienka na to, že sa vtedy stal zázrak, ju nikdy neopustila.

Mária Frydrychová

POVEDALI O... VIANOCLACH

**VIANOCE SÚ LÁSKA. ZAKAŽDÝM, KEĎ LÚBIME,
ZAKAŽDÝM, KEĎ DARUJEME, SÚ VIANOCE.**

DALE EVANS

**PRAVDEPODOBNÝ DÔVOD, PRE KTORÝ KUPUJEME
ČASTO HLÚPE VIANOČNÉ DARY JE, ŽE NEVIEME,
AKO DAŤ LÁSKU DO SLOV.**

HARLAN MILLER

**VIANOCE NIE SÚ O OTVORENÍ NAŠICH DAROV,
ALE O OTVORENÍ NAŠICH SÁDC. JANICE MAEDITERE**

**SÚ TO VIANOCE V SRDCI, KTORÉ ŠÍRIA VIANOCE
DO VZDUCHU.**

W. T. ELLIS

**PRÍBEH VIANOC NIKDY NESTRATÍ SVOJU KRÁSU
A POKRAČUJE STOROČIA, ABY NÁS PRIŤHAHOVAL.**

NEZNÁMY AUTOR

**VIANOCE NIE SÚ ČASOM, ANI OBDOBÍM, ALE STAVOM
MYSLE. ŠÍRENIE POKOJA, DOBRA A MNOŽSTVO
VĎAKY, SÚ TÝM SKUTOČNÝM DUCHOM VIANOC.**

CALVIN COOLIDGE

**NIE JE DÔLEŽITÉ, ČO JE POD STROMČEKOM,
ALE KTO JE OKOLO NEHO.**

NEZNÁMY AUTOR

Vianoce, Vianoce...

Najstarší pastier sa zobudil na štekание psův. Iste vlky alebo iná divá zver. Vyskočil na nohy a prebudil ostatných. So zbraňou v ruke vybehli pred kolibu. Uvideli ohnivé nebo a obrovskú hviezdú s chvostom po zem. A pred nimi stála okrídlená postava, akú videli pred pár hodinami s dvoma pútnikmi, ktorým pomohli aspoň jedlom a nasmerovaním do Betlehema. Ale namiesto lampáša mala v ruke ohnivý meč. Chlapi od strachu popadali na zem a čakali svoju poslednú hodinku.

- Nebojte sa, veď zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému

ľudu, lebo narodil sa vám dnes Spasiteľ, ktorým je Kristus Pán, - povedal anjel zvláštnym spevavým hlasom.

- Spasiteľ? A on urobí koniec medzi zlým a dobrým?

- Áno.

- A kde ho nájdeme, pane?

- Nemluvniatko, obvinuté plienkami, nájdete ležať v jasličkách na slame.

Najstarší pastier sa opovážil zdvihnúť oči. A ľaľa, pri anjelovi stáli ďalší a ďalší a odrazu sa z neba ozval mohutný chorál: *Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!*

- Pane, a ty si prišiel s týmto chýrom za nami, obyčajnými chudobnými pastiermi?

- Môj Pán mi prikázal, aby som to najprv oznámil vám. Lebo vy jediní ste vzdali úctu budúceму Spasiteľovi, keď ste Jeho rodičom dali ješť a ukázali im cestu.

- Chlapi, počme, - rozhodol najmladší, - nájdeme to dieťa v jaslích. A berte kožušinu, slama je studená... Aj nejaké jedlo. A mlieko.

- Ja som vám hovoril, že táto noc je veľmi čudná, - vykladal najstarší, keď si išli nohy dolámať na kopci, plnom výmoľov a skál. Ale anjel šiel pred nimi a ukazoval im cestu.

Pastieri zastali pred malou maštalťou. Teda tu...? Najstarší nabral odvalu a vošiel do polotmy. Naozaj: dieťaťko v jasličkách... a okolo hlavičky svätožiara! Neznáma sila ho prinútila klaknúť. A potom sa opovážil pozrieť na rodičov, ktorí stáli v blízkosti jasiel. S úžasom v nich poznal nočných pútnikov, ktorých pastieri pohostili.

- Ó, Pane, - povedal, - ozaj prišla na svet spravodlivosť. Nám, tým najmenším a najchudobnejším, si sa ukázal prvý...

Také boli v skutočnosti tie prvé – naozajstné Vianoce.

Dnes sa stretávame s hláškami, že Vianoce „ustanovili“ sami kresťania v 4. storočí, a to práve na deň zimného slnovratu, aby vytvorili protiváhu pohanským oslavám. Ba že dáva-

nie darčiekov pochádza ešte z obdobia starého Ríma a stromčeky predstavovali pre pohanov rôzne božstvá, tak to bolo treba tiež „pokresťančiť“. Títo výmyselníci zabudli však na to, že zdobenie stromčiek a dávanie darčiekov je novodobým „vynálezom“. Slnovraty pohania skutočne slávili – avšak šlo o bujaré slávnosti.

Prvá zmienka o sviatku Narodenia Pána, pripomínanom 25. januára, pochádza z Rímskeho impéria z roku 354. Nie je však vylúčené, že to bolo aj skôr – po vydaní Milánskeho ediktu z r. 313, ktorý potvrdil pre všetkých náboženskú slobodu. Kresťanstvo bolo vyhlásené za štátne náboženstvo Rímskej ríše až koncom 4. storočia, takže v prípade osláv Narodenia Pána nešlo o žiaden nariadený sviatok, ale dobrovoľné pripomínanie si narodenia Ježiša Krista. Z Ríma sa slávenie narodenia Ježiša rozšírilo v priebehu 4. – 5. storočia do južnej, západnej i juhovýchodnej Európy. Medzi Slovanmi sa šírilo kresťanstvo až v 8. – 9. storočí hlavne zásluhou franských kňazov a predovšetkým po príchode Cyrila a Metoda.

Ako vyzeralo staré slávenie vianočných sviatkov, to sa už zrejme nedozvieme. Vieme len to, že postupne sa priberali nové prvky – k tradičnej liturgii sa pridali betlehemy s Jezuliatkom, koledy, stromčeky a napokon aj darčekom. Traduje sa, že prvé jasličky boli postavené už v 7. storočí v bazilike Santa Maria Maggiore v Ríme. Oveľa istejší je však rok

BAZILIKA SANTA MARIA MAGGIORE V RÍME

1223, keď postavil jasličky v talianskom Greccio František Assisi, zakladateľ rádu minoritov. Stavanie betlehemov sa rozšírilo v Európe až v 16. – 17. storočí. Rozšírilo sa aj nosenie betlehemov koledníkmi, ktorí navštevovali všetky domácnosti na dedinách a už pomenej v mestách. S príchodom komunistického ideológie sa stali „protištátnymi živlami“ aj betlehemy. Stalo sa, že v istom spíšskom mestečku okolo r. 1950 bol vo výklade betlehem, ale dieťaťko malo tvár Stalina a betlehemská hviezda sa zmenila na červenú komunistickú päťcípú hviezdu...

Aj vznik kolied sa kladie do doby pohanskej. A keďže mnohé obsahujú aj svetské nie najvhodnejšie

prvky, môžeme nad tým porozmýšľať. Koleda – ako ju my poznáme – však oslavovala narodenie Pána Ježiša a udalosti s tým späté – cesta do Betlehema, príchod troch kráľov atď. Slovo koleda je pravdepodobne odvodené od latinského colere – ctiť. Najstaršie známe koledy u nás pochádzajú z 15. – 16. storočia, spievali sa po latincky, nemecky a dobovou slovenčinou.

V ktorom roku sa postavil vianočný stromček po prvýkrát, to sa zrejme nedozvieme. Viacerí sa hlásia o prvenstvo. Vraj r. 1419 cech pekárov v nemeckom Freiburgu si postavil prvý stromček a ozdobil ho sladkosťami, ovocím a orechami. R. 1539 mal stáť vianočný stromček

v štrasburskej katedrále. Podľa ďalších údajov pochádza prvá písomná zmienka o ozdobenom vianočnom stromčeku z r. 1570 – postavil si ho alebo nemecký evanjelický kazateľ Geisler v Alsasku alebo remeselníci v Brémach. Zápisky teológa J. K. Dannhausera zo Štrasburgu z r. 1642 – 1646 hovoria o tom, že viac než Božím slovom sa ľudia zaoberajú strojením vianočných stromčekov, na ktoré vešajú bábiky a cukríky... Prvé sklenené ozdoby – gule sa začali vyrábať taktiež v Nemecku – v Durínsku v 19. stor. Z Európy prenikol zvyk vianočného stromčeka v 19. stor. aj do Ameriky.

Na naše územie sa dostal vianočný stromček až koncom 18. storočia, a to z Nemecka. Najprv sa udomácnil v mestskom prostredí a až koncom 19. storočia začal prenikať na vidiek. Pôvodne sa v izbách vešali rôzne slamené predmety, snopy

obilia a zelené vetvičky. Aj stromček býval spočiatku zavesený v kúte alebo v strede izby vrcholcom k zemi. A dávanie darčiekov? To je úplná novota.

A hoci Vianoce sú kresťanskými sviatkami, dodnes ich sprevádzajú na území Slovenska (a nielen tam) aj rôzne pohanské zvyky. Napr. od Lucie (13. december) po Štedrý večer (24. december) usilovne pracovali mládenci, ktorí verili, že na polnočnej omši možno vidieť tancovať bosorky okolo oltára. O polnoci na Luciu bolo treba ísť do cintorína, vziať z rakvy deravú dosku, zobrať ju domov a pri večernom zvonení sa každý deň niečo z dosky odrezalo, a potom sa už mohla vziať na polnočnú omšu. Iným stačila zhnitá doska s dierou, cez ktorú bolo vidieť tancujúce bosorky. Ďalší mládenci robili stolček – šamerlík, v strede jeho dosky bol tiež otvor. Podľa jednej verzie stačilo na polnočnej omši cez otvor pozeráť, podľa druhej museli na stolčeku mládenci sedieť. Iba tak mohli vidieť strigy, ktoré sedeli chrbtom k oltáru. Kronika istej zamagurskej obce udáva, že ešte v 60. rokoch 20. storočia videl jeden chlap cez otvor šamerlíka bosorku – bola to jeho svokra a po omši ju pre istotu zmlátil, aby z nej vybil bosorácke sklony... Spišskou zaujímavosťou bolo v deň zimného slnovratu zapáliť vatru podobne ako v deň letného slnovratu – na svätého Jána. Tento starogermánsky zvyk sa udržiaval do II. svetovej vojny.

Na Štedrý večer sa tešili hlavne dievčatá. Pri zvonení na polnočnú utekali do drevárne, brali naslepo náruč dreva. Ak bol počet polienok párny, do roka sa mali vydať, ak nepárny, s výdajom museli čakať. Tak isto sa dával pozor na štekot psov a grúlenie prasiat – z ktorej strany ich bolo počuť, tým smerom sa mali dievčatá vydať.

Určitým rituálom bola štedrovečerná hostina, ktorá musela napr. na Spiši obsahovať sedmoro jedál: kapustovú polievku, ryby, makové rezance, varený hrach, varené slivky, jabĺčka a orechy.

Na Štedrý večer o polnoci mali bohoslužby len katolíci. O polnoci ešte v období I. ČSR chodili pastieri po dedinách, plieskali bičmi, trúbili a spievali koledy – to všetko malo odohnať strigy a tento akt umocňovalo aj spievanie nábožných piesní. Našli sa však aj takí, ktorí o polnoci nešli na omšu, ale s „protibosoráckymi“ pomôckami – posvätenou kriedou, ostružlinami, konárikmi – sa vybrali na krížne cesty. Strigy mohol vidieť aj ten, kto si pri zhotovovaní stolčeka nechal ostružliny, tie na krížnych cestách zapálil a k jeho ohňu sa prišli strigy zohrievať. Podľa Štedrého večera sa predpove-

dalo aj počasie budúceho roka. Ak bol temný, rok mal byť neúrodný, ak jasný, veštil plné stodoly. Ak boli Vianoce zelené, Veľká noc bola biela. Ak bolo na oblohe plno hviezd, mal byť dobrý rok pre podsýpanie hydiny.

V prvý sviatok vianočný mali protestanti slávnostné služby Božie.

Po nich nasledoval slávnostný obed – obyčajne pečená hus a koláče.

V tento deň sa zásadne nechodilo na návštevy, rodina mala ostať pospolu. Zabávať sa začalo na druhý sviatok – v deň mučeníka sv. Štefana (aký paradox!), vtedy sa na dedinách, ale aj v mestách hrávali aj divadlá. V tomto období začali chodiť koledníci s betlehemom, a čo je zaujímavé, texty ich betlehemských hier, či už slovenské, rusnacke, poľské alebo nemecké, boli takmer doslovné.

Takmer všetky zvyky už zapadli prachom. Možno aj zaslúžene. Horšie je však to, že prachom začína zapadať aj pôvodný zmysel Vianoc. Dnes sa Vianoce posudzujú podľa bohatstva stromčekov, nakúpených darčiekov...

Ale betlehemské dieťa, ktoré prišlo na svet, aby spasilo všetkých ľudí, je tu stále. Kým my...

Nora Baráthová

Kázeň,

ktorá zaznela 17. novembra 2019 na bohoslužbách
v Kežmarku

2. Mojžišova 20,1-6

¹Boh hovoril všetky tieto slová: ²„Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý som Ťa vyviedol z Egypta, z domu otrokov. ³Nebudeš mať iných bohov okrem mňa! ⁴Neurobíš si modlu ani nijakú podobu toho, čo je hore na nebi, dolu na zemi alebo vo vode pod zemou! ⁵Nebudeš sa im klaňať ani im slúžiť, lebo ja som Hospodin, tvoj Boh, Boh žiarlivý, ktorý trestá viny otcov na synoch do tretieho i štvrtého pokolenia tých, čo ma nenávidia, ⁶ale milosť preukazujem tisícom tých, čo ma milujú a zachovávajú moje prikázania.“

V dnešný deň si pripomíname 30. výročie od nežnej novembrovej revolúcie, ktorá vzišla z túžby človeka po slobode. 40 rokov totalitného režimu, ktorý sme zažívali v podobe socialistického zriadenia na čele s komunistickou stranou, túto slobodu ustavične potieral. Pred tridsiatimi rokmi padla v mnohých krajinách strednej Európy vláda jedného muža. V Poľsku to bol Wojciech Jaruzelski, v Rusku Michail Gorbačov, v Maďarsku generálny tajomník János Kádár, v Rumunsku Nicolae Ceausescu, v Bulharsku Todor Živkov, v bývalom Československu generálny tajomník Miloš Jakeš a v Nemeckej demokratickej republike Erich Honecker. Rok 1989 by sme mohli nazvať latinským názvom: Annus Mirabilis, čo v preklade znamená: Rok zázrakov.

Táto cesta k slobode nie všade sa rovnako vybojovala. V Poľsku

a v Maďarsku prechod od totality k demokracii zaistili dohody vládnucej garnitúry s opozíciou, komunistické vlády v Nemeckej demokratickej republike a v bývalom Československu padli po masových protestoch nespokojných občanov. V Bulharsku bol koniec komunizmu výsledkom zložitých politických zápasov a v Rumunsku diktatúru tamajšieho komunistického vodcu Nikolae Ceausesca ukončila krvavá revolúcia.

Napriek tomu, že sa politický režim na konci 80. rokov javil ako stabilný a neporazitelný, rokmi potláčaná sloboda dokázala človeka vyhnáť do ulíc a rázne povedať: *S týmto režimom nechceme mať nič spoločné.* Nežnej revolúcii však predchádzali tajné stretnutia študentov, ktoré nakoniec vyústili do sviečkovej manifestácie. No nežnou revolúciou príbeh demokracie a slobody nekon-

čí. Naučiť sa v demokratickom systéme zvládnuť slobodu, to je jeden z najzložitejších procesov a prerozdov, ktorý nastáva u človeka. Na túto skutočnosť nás upozorňuje aj apoštol Pavel v Liste Galatským, kde hovorí: „**Lebo vy ste povolaní pre slobodu, bratia. Len aby sloboda nebola zámienkou pre telesnosť, ale navzájom si slúžite v láske**“ (G 5,13).

Človek túži po slobode. Každý jeden z nás chce byť slobodným človekom? Ale v čom spočíva jej podstata? Základným princípom slobody je, mať možnosť si vybrať. Pán Boh keď stvoril človeka a postavil ho do záhrady v Édene, tak mu dal možnosť si vybrať, a to medzi Ním a stromom poznania dobra a zla. Sloboda je krásna, ak sa človek rozhodne žiť v Božích mantineloch, ale ak sa rozhodne pre strom poznania dobra a zla a odtrhne si z jeho ovocia, pretože je pre oči lákavé a zvodné, tak v tú chvíľu končí jeho sloboda, aj keď si človek myslí, že žije v slobode. Biblia nám skoro na každej strane hovorí o takomto výbere ako otroctve.

Žiť v slobode znamená vybrať si správne, a potom vo svojom živote tento výber aj rešpektovať. Ani to človek nezvláda a jedným okom vždy pokukuje po tej slobode sveta, pretože sa mu zdá príjemnejšia,

nezávislejšia. Tento pohľad je však pohľadom oka so šedým zákalom, ktoré nevidí detaily hriechu vovádzajúce nás do otroctva. A tak aj po tridsiatich rokoch od pádu železnej opony je potrebné, aby sme si kládli

**Vážme si
túto slobodu
a využívajme
ju naplno
s vedomím,
že sloboda
má svoje
hranice.**

otázky: *Sme slobodnejší? Komu a akým hodnotám dnes slúžime a čo všetko nás zotročuje?*

Verím, že sme šťastní, že sa dnes nemusíme skrývať pre svoju vieru a že slobodne môžeme prichádzať v nedeľu do kostola bez obavy, ktorý „eštébák“ nám urobí zo života peklo. Vážme

si túto slobodu a využívajme ju naplno s vedomím, že sloboda má svoje hranice. A týmito hranicami pre nás kresťanov je Desať Božích prikázaní, o ktorých český teológ Ján Milič Lochman povedal, že sú smerovkami k slobode. Kto sa pohybuje v mantineloch Desatora, ten si naplno môže užívať slobody Bohom nám darovanej. My sme si dnes prečítali ako kázňový text 1. Božie prikázanie, ktoré v skrátenej forme poznáme: „**Ja som Hospodin Tvoj Boh, nebudeš mať iných bohov okrem Mňa.**“ Na pozadí tohto prikázania sa hovorí o slobode, s ktorou k nám Boh prichádza.

Pre izraelský národ toto prikázanie malo prvenstvo a v ich živote bolo rozhodujúce, pretože hovorilo o slobode a o otroctve. Ako s refré-

nom sa s ním môžeme stretnúť v celej Starej zmluve a predovšetkým u prorokov, ktorí naň sústavne ukazovali. Významná úloha sa tomuto prikázaniu pripisuje aj v kresťanskej cirkvi. To je to, čo spája všetkých kresťanov – viera v jedného Boha. Z dejín Izraela môžeme sledovať a poznávať, že izraelský národ nie vždy do dôsledkov dodržiaval toto prikázanie, a tak sa dostával do neslobody, do otroctva, čo sledujeme v ostrej kritike prorokov.

Pokušenie porušovať toto prikázanie číha na každého jedného z nás i v dnešnej dobe, a tak môžeme povedať, že číha na nás nesloboda, zviazanosť, otroctvo. Môžeme dokonca konštatovať, že toto pokušenie do veľkej miery premáha dnešný svet. Prečo je to tak? Akosi nám 1. Božie prikázanie zovšednelo a neuvedomujeme si dôsledky, ktoré z neho plynú. Neuvedomujeme si to, že opustiť Boha a slúžiť tomuto svetu s jeho hodnotami, znamená vypadnúť zo slobody Bohom nám darovanej. A to môžeme sledovať v korupcii, klientelizme, lobingu pre seba, narušených medziludských vzťahoch či pri mnohých iných skutočnostiach.

My, kresťania, veríme, že Pán Boh je jeden a jediný On je Pánom neba i zeme. Izraelský národ žil v susedstve pohanských národov, ktoré verili v mnohých

bohov. Pokušenie pohanských vplyvov na Izrael bolo veľmi veľké a silné. A toto pohanské pokušenie je veľké i dnes. Veď z moci, slávy, peňazí a úradov sme si v dnešnej dobe vytvorili nových bohov, ktorým nedokážeme odolať. A tak aj my dnes žijeme v rovnakom pokušení, ako žil izraelský národ, ktoré nás vtahuje do otroctva. Byť odolný voči týmto vplyvom znamená žiť v slobode a mať stále na pamäti 1. Božie prikázanie, ktoré nám hovorí: „**Nebudeš mať iných Bohov okrem mňa! Neurobíš si vyrezávanú modlu ani podobu ničoho, čo je na nebi hore, čo je na zemi dolu, alebo čo je vo vode pod zemou! Nebudeš sa im klaňať ani im slúžiť, lebo ja som Hospodin, tvoj Boh, Boh horľiaci...**“

Izrael nemal vždy pred očami toto prikázanie, a tak neraz podľahol zvodom pohanského okolia. Predovšetkým je nám známy príbeh o zlatom teľati, ktoré si Izraelci uliali, keď putovali púšťou. Koľko zlatých teľat

s a dnes ulieva v našej spoločnosti a ešte sa bude ulievať pred parlamentnými voľbami. Je to až neuveriteľná moc, ktorá z nás robí otrokov. Po takejto slobode sme určite netúžili? A aký je toho následok? Hrozný! Čoraz viac vôkol seba vnímame pokrivené charaktery. Pán

Boh potrestal izraelský národ, keď si zhotovil zlaté teľa. Podobné prípady sa opakovali, keď ľud už bol v zasľúbenej kanaánskej krajine. Proroci, ako bol Jeremiáš, o tom hovorila s veľkou kritikou: „**Nepriúčajte sa ceste národov a nebeských znamení sa nelakajte, lebo ich sa lakajú národy. Veď modly národov sú márnosťou. Je to iba drevo, sekerou zoťaté v lese, dielo vytvorené rukou umelca. Zdobia ich striebrom a zlatom, upevňujú ich klincami a kladivami, aby sa neknísali. Sú ako strašiak na uhorkovom poli, nehovoria a musia ich nosiť, lebo nechodia. Nebojte sa ich, pretože nemôžu škodiť, no ani dobro nevládku konať. Nikto nie je ako Ty, Hospodín, ty si veľký, veľká je moc tvojho mena**“ (Jer 10,2-6). To sú slová proroka Jeremiáša.

Bolo by určite užitočné prečítať si všetkých prorokov a objavovať miesta, na ktorých prízvukujú 1. Božie prikázanie. Pri takomto čítaní mohli by sme sledovať, aké ohromné úsilie venujú zápasu o zachovanie viery v jediného Boha a tým o zachovanie slobody.

Aj my sa nachádzame medzi pohanskými národmi. Možno si poviete: *To predsa nie je pravda! Európa je kresťanská!* Po formálnej stránke každý okolitý štát sa hlási ku kresťanskej tradícii. Prvé Božie prikázanie nám však nehovorí o nejakej formálnej stránke či tradícii. K čomu nám je kresťanská tradícia, ak nič pre nás neznamená. A preto

si dovoľím tvrdiť, že sa aj my nachádzame ako izraelský národ v obklopení či obkolesení pohanov. Často-krát sme v zovretí tohto sveta ako vo zvieracej kazajke a nedokážeme sa voči nemu brániť. Nedokážeme sa postaviť zlému na odpor. Buď mlčíme, alebo dokonca priložíme ruku k dielu. My nemusíme mať ani vyrezávané modly či podoby niečoho, k čomu sa budeme modliť. Samotný spôsob nášho života, života spoločnosti s jej predstaviteľmi poukazuje na to, či uctieваме Boha, a tak žijeme v slobode, alebo uctieваме iné hodnoty, ktoré nám určujú smerovanie.

Pán Boh nám však podáva pomocnú ruku a nechce, aby sme žili život v modloslužbe. Podáva nám ju priamo v tomto 1. Božom prikázaní, ktoré je pre nás oslobodením od modloslužby, od otroctva. Toto prikázanie nám zaručuje slobodu. Môžeme to vidieť v slovách, ktoré sme si prečítali: „**Ja som Hospodín Tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egypta, z domu otrokov.**“ Boh nás vyviedol z komunistického režimu a chce nás vyvieť i z ďalších nástrah, ktoré na nás číhajú v dnešnom pohanskom svete.

Vyvedenie izraelského národa z egyptskej krajiny – z domu otroctva do slobody je symbolom prechodu z akéhokoľvek otroctva. Táto cesta z otroctva do slobody je nerozlučne spojená s plným rešpektovaním prvého prikázania. Ktokoľvek opustí Pána Boha a upadne do modlár-

stva, stáva sa otrokom, či si to uvedomuje alebo nie. Stáva sa otrokom svojich vlastných žiadostí, otrokom svojich nerestí, otrokom deptajúceho strachu, otrokom hrozných povier a horoskopov, ktoré i dnes ľuďom mútia myseľ, otrokom ľudí, ktorí dokážu hravo manipulovať s každým, otrokom ideológie, ktorej sa podvolí a ktorá mu nedovoľuje rozmyšľať, len slepo jej veriť, otrokom moci a peňazí.

Slovo Božie nám však otvára oči, aby sme si uvedomili, že sme určení pre slobodu: „**Kristus nás oslobodil, aby sme boli slobodní. Stojte teda a nedajte sa znova zapliahnúť do jarma otroctva**“ (G 5,1). Tridsať rokov žijeme v slobode. Tridsať rokov tu máme slobodu vyznania a myslenia. Tridsať rokov môžeme uplatňovať vo svojom živote i v spoločnosti zásadu: „**Ja som Hospodin Tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egypta, z domu otrokov.**“ To, ako ju využijeme, záleží len na nás. Dnes sa nemáme na čo vyhovárať. Ak vidíme ľudí, ktorí žijú v otroctve, tak to bolo ich slobodné rozhodnutie. No napriek tomu im môžeme pomôcť do-

stať sa z tohto otroctva. Ukážme im na Krista, ktorý im tú slobodu dáva.

Ustavične vnímať slobodu, ktorú nám priniesol rok 1989, nevníma-

me ako príležitosť získavať hodnoty kráľovstva Božieho, ale vnímame ju ako príležitosť na presadzovanie svojich vlastných záujmov a cieľov. Politické škandály, ktoré nám prinášajú médiá, sú toho krásnym dokladom. Láska k časným hodnotám oproti láske k Bohu sa usídľuje čoraz viac v srdci človeka a dostáva ho do otroc-

kej závislosti od pozemských hodnôt. A i v tomto smere je potrebné, aby do života človeka prišla revolúcia. Nie zamatová, nie sviečková, či štrngajúca kľúčami, ale revolúcia pokánia, ktorá z otroka robí slobodného človeka. Karel Čapek povedal, že „*Starý zákon má pravdu: Někdy padají hradby pouhým křikem. Ale pouhým křikem se nedá postavit nic.*“ Berlínsky múr padol krikom ľudí, komunizmus padol krikom ľudí na námestiach, ale sloboda sa nedá postaviť krikom. Na tej treba tvrdo pracovať cez pokánie. Poďme do toho spoločne. Amen.

Roman Porubän

Stretnutie s históriou

V povojnových rokoch zachraňoval pozostatky zo zaniknutých hrobov významných kežmarských profesorov známy kežmarský archeológ a historik Ladislav Kiefer a v 50-tych rokoch ich uložil v stodele svojho priateľa p. Kredatusa. Po uvoľnení politických pomerov svojpomocne postavil na stene hrobového miesta rodiny prof. Samuela Steinera v historickom cintoríne v Kežmarku pamätné miesto IN MEMORIAM PROFESSORUM LYCEI KESMARKIENSIS. Na stenu hrobového miesta pripieval úlomky pamätných tabúl zo zaniknutých hrobov významného profesora, spišsko-

-nemeckého básnika Eugena Binde-
ra s rodinou, známeho Alexandra
Zvarínyho, Karola Votiského a Jo-
hanna Marcseka, aby sa im mohli
pokloniť bývalí žiaci, najmä zo za-
hraničia. Časom toto miesto spustlo
a stalo sa ešte donedávna svedkom
hanby a sklamania najmä pre kul-
túrnych Kežmarčanov, ale i návštevníkov tohto miesta. Dlhý život Ladislava Kiefera, amatérskeho objaviteľa archeologickej lokality Michalského vrchu nad železničnou stanicou a cenných vykopávok na Jeruzalemskom vrchu, bol poznamenaný nesmiernou skromnosťou, pokorou, dobrotou a neustálym predsavza-

tím zachraňovať kultúrne a duchovné bohatstvo Kežmarku. Preto ešte vo svojom vysokom veku vodil záujemcov po cintoríne a ukazoval nesmierne cennosti tohto malého, ale azda najhodnotnejšieho a najstaršieho cintorína na Slovensku.

Preto už 11. tohoročné stretnutie Kežmarčanov na prezentácii významných osobností Kežmarku, uskutočnené 25. 10. 2019 v spoločenskej miestnosti Mestskej knižnice, sa nieslo v duchu kežmarských profesorov, neprávom zaniknutých hrobov a pietou na záslužný čin Ladislava Kiefera.

V posledných rokoch sa na podnet miestnych nadšencov chytila iniciatívy p. Eva Kelbelová, ktorá z pozície vedúcej stavebného odboru zariadila ošetrovanie steny tohto hrobového miesta. Vďaka iniciatíve Štefana Kurica, pomoci Nory Baráthovej, Evy Kelbelovej, Lamberta Kredatusa a Ladislava Joppu sa dobrovoľníckou aktivitou zriadila vo vstupnej časti

Historického cintorína trojjazyčná informačná tabuľa hrobových miest významných osobností Kežmarku.

Tento záslužný počín aktivistov (tiež účastníkov podujatí Modlitby za Kežmarok) inšpiroval miestnych dobrovoľníkov k rekonštrukcii a dokončeniu tohto pamätníka za finančnej pomoci mesta Kežmarok a jeho následného odhalenia 25. 10. 2019.

Pamätné miesto „In memoriam professorum lycei kesmarkiensis“ siedmich profesorov (ešte dopísaných Daniela Mihálíka, Jána Blahoslava Benediktiho a Štefana Kráľovanského) odhaľovali Anna Kieferová (dcéra L. Kiefera), Zuzana Šlosárová, Milan Choma, Štefan Kuric, Lorant Kredatus, Ladislav Špalek a za ev. cirkevný zbor Ernest Chritz. Akt sprevádzali prihovory, kladenie siedmich vencov, zapálenie sviec a dojímavý hymnický spev našej veriacej Barborky Vojtičkovej „Gaudeamus igitur“.

V predchádzajúcej prezentačnej časti celého podujatia historička Nora Baráthová a Milan Choma videoprezentáciou oboznamovali účastníkov s významnými profesormi kežmarského evanjelického lýcea a následne gymnázia počas jeho skoro 500-ročnej histórie až po dnešok. Upútali zvlášť fotografie z posledných sedemdesiatich rokov. Ozdobou podujatia boli prítomní bývalí učitelia G. Karasová, M. Kendrová a viacerí potomkovia učiteľov gymnázia, pedagogickej a cvičnej školy v Kežmarku. Potom nasledovala

vynikajúca videoprezentácia hrobových miest významných osobností Kežmarku v podaní Štefana Kurica.

Pre nás je potešujúce najmä to, že ešte pred dvomi mesiacmi to vôbec nevyzeralo, že sa toto miesto zrekonštruje. Avšak nadšenie, dobrá vôľa a presvedčivé argumenty dobrovoľníkov prekvapivo podnietili vedenie mesta, vedúcich pracovníkov výstavby (E. Kelbelová) a verejnoprospešných služieb Kežmarku (M. Škvarek) k ráznym rozhodnutiam a činom tak, že pred Pamiatkou zosnulých sa dalo odhaliť toto pietne miesto. Dokonca sa zázrakom našli aj peniaze na financovanie tejto rekonštrukcie. Bolo až dojímavé, ako sa spojili navzájom všetky srdcia zainteresovaných a ako sa takmer za „pocho-

du“ postupne odvíjali všetky krásne a nezabudnuteľné chvíle tohto podujatia aj napriek niektorým rušivým momentom. Na ne sa rýchlo zabudlo a my veríme, že radosť z citeľnej Božej prítomnosti a pomoci uvidela aj duša nebohého záchrancu Ladislava Kiefera, človeka čistého srdca. Nehovoriac o dušiach našich profesorov, ktorí prevažne vyučovali teológiu a náboženstvo na tejto škole. Doteraz nevieme, ako emotívne v nemčine oспieval duchovnú tvorbu najväčšieho slovenského básnika P. O. Hviezdoslava známy spišsko-nemecký básnik Eugen Binder. Preto tento počín zaiste v najbližšej budúcnosti otvorí dvere ďalším aktivitám duchovnej sféry.

Mgr. Milan Choma

Vieme o tom veľmi málo...

Ato iba preto, že sa o tom desaťročia nesmelo hovoriť. Málokto z dnešných Kežmarčanov vie, čo sa stalo s ich staršími spoluobčanmi nemeckého pôvodu v noci z 18. na 19. júna 1945 – sotva mesiac po ukončení II. svetovej vojny.

Literatúra – aj na internete – uvádza: „...Nariadením okupačnej nemeckej armády boli etnickí Nemci koncom roka 1944 čiastočne dobrovoľne, ale hlavne násilne evakuovaní do Protektorátu Čechy a Morava. Dôvodom evakuácie bol blížiaci sa front a Sovietska armáda. Odchádzali predovšetkým ľudia z Dobšinej,

Kežmarku, Mlynice na Spiši a Jánovej Lehoty. Po skončení vojny sa usilovali evakuovaní čím skôr vrátiť do svojich domovov. Osud zariadil udalosti tak, že 18. júla 1945 v Přerove sa stretol transport vracajúcich sa vysťahovalcov s transportom príslušníkov 17. pešieho pluku z Petržalky – svojimi budúciimi katmi, ktorí sa vracali zo slávnostnej prehliadky z Prahy. Tomuto vojenskému transportu velil štábný kapitán Surovčík. V transporte boli poručík Karol Pazúr a čat. abs. Smetana. Obaja pri pochôdzke stanicou zistili, že sa v jednej vlakovej súprave hovorí po nemecky. Pazúr sa

rozhodol, že títo ľudia sa už domov nevrátia. Nemcov postrieldajú a ich majetok si rozdelia medzi sebou, ako aj medzi ostatných vojakov. Od štábného kapitána Surovčíka dostali na popravu dvadsiatich samopalníkov a za miesto popravy si vyhládli lokalitu Švédske šance, neďaleko obce Moštenice. Miestnych obyvateľov donútili vykopať veľkú jamu a o pol desiatej večer doviedli obeť, ktoré sa sto metrov od jamy museli vyzliecť a odovzdať svojim katom cennosti, ktoré mali so sebou. O desiatej večer ich tvárou k jame napriek plaču a prosbám detí, žien a starcov začali postupne vraždiť. Keď zastrelili 71 ľudí, popravicovia si oddýchli. Toto vraždenie pokračovalo až do piatej hodiny rannej. Popravených bolo 71 väčšinou starých mužov, 120 žien a 74 detí.“

Otvorene sa o tejto tragédii začalo hovoriť až po novembrovej nežnej revolúcii v roku 1989. Od bývalej redaktorky Karpathen-Blatt Ludmily Netíkovej som dostala zoznam zastrelených, medzi ktorými boli aj títo tridsiati Kežmarčania:

Mizzi Gwuzd (Gwizd?) rodená Haberern; Jolana Haitisch; pani Hütter rod. Pauliny s matkou a dvoma deťmi; pani Kastaci s dvoma deťmi; Hilde Kastner rod. Hofman s 8-ročnou dcérou Hildegard a 6-ročným synom Adalbertom; Johann Klimcsak s manželkou a dcérami Idou a Bertou; policajt Műnich s manželkou, synom, nevestou a dieťaťom; Viktor Reisinger s manželkou a dvoma deťmi; pekár Adalbert Scholtz s manželkou Bertou, rod. Kastner, dcérou Gizelou a Ingrid a vnukom Manfredom.

Medzi zavraždenými bol aj evanjelický farár Adalbert August Alexy z Holumnice. Farár, ktorý kázal nielen Nemcom, ale v okolitých dedinách aj Slovákom – po slovensky.

Zoznam zavraždených nie je úplný a zdá sa, aj niektoré mená sú skomolené. Napriek výzve koncom 20. storočia sa nikto neozval, čo by bol poznal čo len jedného zo zavraždených. Nie je teda vylúčené, že niektorí pochádzali z okolia Kežmarku, čo už zrejme nezistíme.

Snahy o pamätnú tabuľu siahajú do začiatku 21. storočia – neve-

delo sa vybrať miesto, dokonca táto ponuka bola odmietnutá aj pri návšteve niekdajšieho nemeckého prezidenta Christiana Wulffa. Prišiel jubilejný rok 2019 a myšlienku sa podarilo zrealizovať. Pamätná tabuľa zastre-

lenému farárovi a Kežmarčanom (žiaľ, nebolo dosť peňazí na podrobný zoznam osôb) bola odhalená dňa 22. júna 2019 v novom evanjelickom kostole v Kežmarku pri príležitosti XXIV. ročníka Sviatku kultúry a vzájomnosti, ktorý sa uskutočnil v réžii Karpatskonemeckého spolku.

Nora Baráthová

Vďaka za starostlivosť

Hospodin je môj údel, vraví moja duša, preto budem očakávať na Neho. Dobrý je Hospodin voči tomu, kto dúfa v neho, voči duši, ktorá Ho hľadá.

Žalospěvy 3, 24-25

Ján Pavlovič, pohrebná rozlúčka

Rozlúčka detí

Vo chvíli rozlúčky s našim otcom nás naplňa pocit vďaky za starostlivosť, lásku, za prežité spoločné roky, za to, že s nami bol.

Prežil ťažké detstvo. Vojnové roky, v chudobe dedinského života, kde každý deň znamená zápas o chlieb a živobytie. Ako najstarší syn rodičov roľníkov bol aj on určený na prácu v gazdovstve. Po ot-

covom úraze ostala na jeho pleciach už vo veľmi mladom veku starostlivosť o chod gazdovstva. Gymnaziálne štúdium muselo ísť stranou. Len vďaka jeho mame, jej múdrosti, láске a predvídavosti mohol po dvojročnom prerušení štúdia gymnázium dokončiť.

Už vtedy bolo jeho túžbou študovať teológiu. Mal k tomu predpoklady vo výchove v zbožnej domácnosti, kde modlitba a nábožný spev boli

ťažiskovým bodom rodinnej výchovy. V časoch budovania socializmu to nebolo ľahké. Po prvom ročníku štúdia na teologickej fakulte bol povolaný na vojenskú službu. Až po jej skončení mohol štúdium dokončiť. Ordinovaný bol v roku 1959. To bol začiatok jeho dlhej a vernej služby evanjelickej cirkvi. Cirkvi, o ktorej hovorieval, že je pre neho najdrahším miestom, a že nepozná lepší spôsob zvestovania evanjelia ako je tomu práve v evanjelickej cirkvi. Prostredie cirkvi mu dávalo priestor na to, aby jeho životné presvedčenie a krédo vyjadrené slovami starozmluvného Jóba: „**Ja viem, že môj Vykupiteľ žije**“ ostalo nie prázdny slovom, ale slovom premieňaným na skutky každého dňa. Bolo pre

neho samozrejmé, že Vykupiteľ žije v skutkoch lásky vo svete a v ľuďoch okolo nás. V roku 2019 mu bolo dopriané pripomenúť si 60. výročie ordinácie a služby cirkvi. Boli to bohaté a plné roky, naplnené starostlivou a oddanou službou.

Po roku strávenom v cirkevnom zbore Myjava prišiel pod Tatry. Tu v Tatranskom senioráte, pod majestátnymi končiarmi krásnych hôr strávil takmer 60 rokov usilovného a pracovitého života, ako aj chvíle odpočinku. Cirkevné zbory Lubiča, Spišská Belá s cirkevníkmi v Krížovej Vsi, Jurskom a Holumnici, či neskôr cirkevný zbor v Mengusovciach, s filiami Lučivná a Štôla a cirkevný zbor v Poprade ho poznali ako farára, pre ktorého je farárska

služba Božím povolaním, do ktorého sa vkladal celým svojím srdcom a svojou bytosťou.

Žiadna služba pre cirkev nebola pre neho márna ani zbytočná. Pamätám sa na bohoslužby, kde som ho ako malý chlapec doprevádzal a keď nás v nedeľné ráno bolo vo veľkom ľubickom kostole všetkých spolu s kantorom a kostolníkom šesť. Boli to ťažké časy. Ani taká návštevnosť bohoslužieb však nebola pre neho dôvodom, aby sa bohoslužby nekonali. K tomu snáď niet priliehavejších slov, ako sú tie, ktoré zneli v čase prenasledovania z úst Jána Amosa Komenského, učiteľa a biskupa svojej cirkvi, ktoré si náš otec rád pripomínal. Biskup Ján v nehostinnom a krutom čase napomínal svojich spolubratov: *„Keď vás bude málo, nezúfajte, keď budete prenasledovaní, nepadajte, a keď už nebudete mať komu kázať, kážte sebe.“* Boli to slová, ktoré u nášho otca našli hlbokú a jasnú odozvu. Riadil sa nimi celý svoj život.

Slovo Božie bolo pre neho slovom živým a prítomným. A to sa snažil vstúpiť aj nám. Ako malé deti sme nerozumeli, prečo nemohol byť s nami na Štedrý večer doma, a prečo v tento, pre deti najkrajší deň roka, odchádzal z domu už skoro popoludní a vracal sa až neskoro v noci. Veľakrát sme ho videli odchádzať z domu v nedeľu zväčša ráno. Prvé bohoslužby začínali pre neho už o 7.30 v päť kilometrov vzdialenom Vrbove, kam bolo treba

ísť autobusom. Ako sa dalo zvládnuť 5 bohoslužieb za jednu nedeľu - v zboroch tak vzdialených od Vrbova, cez Ľubicu a Spišskú Belú až po Jurské a Holumnicu bez auta, viac než 40 km pešo, vlakom a autobusom, mi ostáva zastrené ako záhada aj dnes. Bez obetavosti a zanieteneosti by to možné nebolo.

Zanechal stopu svojho zanietenia pre cirkev v Tatranskom senioráte. Inicioval a stál za stavbou kostola v Krížovej Vsi a stavbou zvonice v Mengusovciach, jeho úsilím sa opravili kostoly v Lučivnej, Štôle, Strážach, Poprade, bol samozrejme farárom a spovedníkom v strádaníach a sprievodcom v radoostiach ľudí, ktorí mu boli do pastoračnej a farsárskej starostlivosti v týchto zboroch zverení.

Neznášal pokyťectvo a pretváрку. Ani doma, ani v cirkvi. Vraľoval: „Kázeň Božieho slova musí mať Ducha. Ak tam nie je prítomný Duch, tá reč je zbytočná a nemôže padnúť na úrodnú pôdu.“ To bolo kritériom. Hlavným kritériom, na ktorom sa lámal chlieb. Aj v neskoršom veku, keď už nemohol navštevovať bohoslužby a počúvali sme ich spoločne pri rádiu, po skončení počúvania často od neho zaznelo len jednoduché: „Áno, to bolo dobré,“ alebo: „Tá kázeň nemala Ducha.“

Rád spieval. Tým sa vedel priblížiť k strápanej duši svojho poslucháča aj vtedy, keď slová už nestačili, alebo zneli nepresvedčivo, či padli zaťažko. Jeho piesne nás sprevádzali

li od mala až do dospelosti a tak ako nám, svojim deťom, tak isto ich spieval svojim vnúčatám. Cirkev a rodina boli pre neho dve méty, ktorým zasvätil celý život.

Rád sa vracal v myšlienkach, ale aj svojimi návštevami do svojej rodnej obce Beckov. Bol hrdý na svoje korene, na bohatú históriu Beckova, na ľudí, s ktorými vyrastal a na to, čím ho vybavili na cestu životom. Bol hrdý predovšetkým na snáď najznámejšieho beckovského rodáka kňaza a zapáleného národného buditeľa Jozefa Miloslava Hurbana, narodeného na beckovskej fare, pre ktorého sa služba cirkvi nekončila medzi kostolnými múrmi, ale znamenala aktívny život evanjelia každý deň, v národe a spoločnosti.

Zažili sme aj ťažké chvíle. Také, ktoré niektorí zvládali ťažko. K zásadám nášho otca patrilo: *„Na zlo nemožno odpovedať zlom. Ani silou a násilím. Jediný spôsob, ako premôcť zlo, je dobro. Nie krik a široké lakte, nie rezignácia, ani nie hnev či násilie.“* Láskový prístup bol jeho motom aj vo chvíľach, keď mnohí hovorili, že na lásku už miesta niet, a že všetky možnosti sú už vyčerpané. To, že pre dobrý a láskavý prístup už miesta niet, nášho otca nikdy nepresvedčilo. Slová ap. Pavla: *„Láska nikdy neprestane,“* a: *„Nikomu nič nedlhujte, len to, aby ste sa milovali,“* našli u neho výraz tej najčistejšej podoby. Boli výrazom nie prchavej emócie a sentimentality, ale výrazom jeho bytia.

Rodina, a predovšetkým rodina, kde dominuje láska, dôvera a spolaľhnutie sa jeden na druhého, bola pre neho primárnou hnacou silou.

Tá bolo základom pre jeho neustávajúcu nádej a otvorenosť pre to, čo príde. Nádej nie ako výraz rezignácie a nepodloženého optimizmu. Nádej, ktorá je výrazom viery, že to čo človek vo viere robí, má svoj zmysel, aj keď ho momentálne nedokážeme pochopiť.

Keď sa s ním lúčime, aj v tejto chvíli nám neostáva nič viac, než nádej. Nádej taká, akej sme sa od neho naučili. A neostáva nám iné, len s touto nádejou sa zveriť do Božích rúk. S nádejou, že život naplnený vierou, ktorá sa dokazovala v skutkoch, nájde u Boha svoju odmenu a svoje miesto. S nádejou, že to, čím náš otec žil, nebolo zbytočné. A nádejou, že to, čo nám zanechal, nájde aj po jeho odchode svoje pokračovanie.

Nemohol nám dať viac. Bol príkladom starostlivosti, obetavosti a zánietenosti. Nemohli sme od neho dostať viac.

Ďakujeme.

Jeho vládny pohľad a teplý hlas nás budú sprevádzať ďalej. Aj keď unavené telo už nemôže byť s nami.

Ďakujeme nášmu Stvoriteľovi za príklad, ktorý nám v našom otcovi dal. Príklad hodný úcty, obdivu a nasledovania.

Ďakujeme Bohu za dar, ktorého sme mohli byť súčasťou.

Peter Pavlovič, syn Jána Pavloviča

Životopis Jána Pavloviča

Brat farár spísal beh svojho života, ktorý znie v jeho mene takto:

„Ján Bernard Pavlovič, Mgr.

Narodil som sa 9. decembra 1930 v Beckove, okres Nové Mesto nad Váhom v maloroľníckej rodine ako tretie zo štyroch detí Jána Pavloviča a matky Hermíny rod. Krajčovičovej. Dobré duchovné základy som dostal v zbožnej rodine a v cirkevnom zbore za pôsobenia zb. farára Juraja Kočického. Otec bol dlhoročný presbyter a zborový dozorca.

Po vychodení štátnej ľudovej školy v Beckove som pokračoval na štátnej meštianskej škole v Novom Meste nad Váhom. Školu som ukončil jednoročným učebným náukobehom v roku 1946.

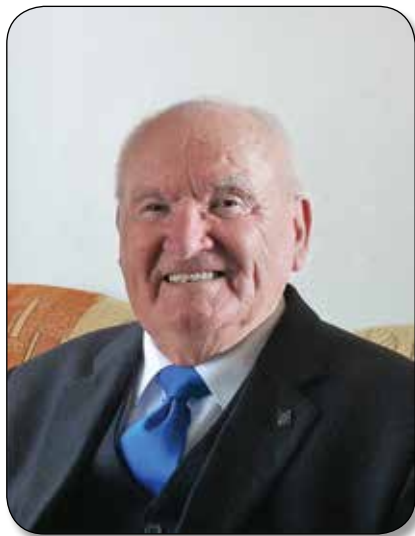
Na dva roky som štúdium prerušil z rodinných dôvodov.

V roku 1948 som sa dal zapísať na Reálne gymnázium v Novom Meste nad Váhom.

V školskom roku 1952-53 som absolvoval Prípravný kurz pre bohoslovecké fakulty v Prahe ukončený maturitnou skúškou.

V tom istom roku som sa dal zapísať na Slovenskú evanjelickú bohosloveckú fakultu v Bratislave. Keďže mi nepovolili odklad základnej vojenskej služby, konal som túto službu v rokoch 1953-55 v Píerove.

Od roku 1955 som pokračoval v štúdiu na Slovenskej evanjelickej bohosloveckej fakulte v Bratisla-

ve, kde som svoje štúdium úspešne ukončil v roku 1959, ale už v Modre, kam bola fakulta preložená.

Dňa 27. septembra 1959 po predchádzajúcej kaplánskej skúške som bol vysvätený a ordinovaný dôstojným bratom biskupom Dr. Štefanom Kátlovským v evanjelickom chráme Božom v Prešove.

Dňom 1. októbra 1959 ma ustanovili za seniorálneho kaplána na Myjave.

Po zložení kňazskej skúšky 24. novembra 1961 bol som Generálnym biskupským úradom ustanovený s platnosťou od 1. mája 1962 za námestného kňaza Ev. a.v. cirkevného zboru v Spišskej Belej, okr. Poprad s bytom v Lubicí.

Od 1. júla 1972 bol som zvolený za zborového farára v Mengusov-

ciach. Následne ma v roku 1980 cirkevníci z Popradu pozvali a jednomyseľne zvolili za zborového farára v Poprade. Pôsobil som v tomto zbore až do odchodu na dôchodok 1. mája 2003. Za zb. farára ma inštaloval generálny biskup prof. Dr. Ján Michalko.

Do stavu manželského som vstúpil v roku 1959 s Evou rod. Mrázkovou. Manželstvu požehnal prof. Dr. Ján Petrik v chráme Božom Modra – Kráľová. V manželstve sa narodili 4 deti: Peter, Jana, Andrea a Martina.

V roku 1980 som bol zvolený za konseniora Tatranského seniorátu, kde som predtým vykonával funkciu seniorálneho zapisovateľa.

Počas môjho 44-ročného pôsobenia v kňazskej službe bol postavený nový kostol v Krížovej Vsi - filií Spišskej Belej. Chrám posvätil v roku 1969 biskup VD Dr. Július Filo st.

V cirkevnom zbore v Mengusovciach sme vybuďovali novú zvonnicu a elektrický pohon zvonov, ktoré posvätil gen. biskup Dr. Ján Michalko. V cirkevnom zbore v Poprade boli generálne opravené zvonka i zvnútra 3 kostoly: v Poprade, v Poprade – Strážach a v Poprade – Spišskej Sobote.

Moju službu, pastoraľnú činnosť, zveľadenie a v dobrom stave udržiavanie hmotného majetku ocenili udelením Ceny mesta Poprad v roku 2000.

Tento skrátený životopis nemôžem inak ukončiť ako s vďakou oproti Pánu Bohu za všetko, čo som z Jeho milostivých rúk prijal.“

Ešte pred tromi týždňami som ja osobne mohol byť na návšteve pri bratovi farárovi Pavlovičovi. Mohli sme sa ešte porozprávať. Postupne slabol. Pán života a smrti si ho z tejto časnosti povolal 26. 10. 2019 vo veku nedožitých 89 rokov (88 rokov 10 mesiacov a 17 dní).

Zosnulý brat farár Ján Pavlovič sa v tejto chvíli odoberá:

- Od detí: Petra, Jany, Andrey a Martiny s ich rodinami
 - Od vnúcat: Lukáša s manželkou, Alexandry, Janka, Peľky, Chantal, Giovanni, Ninky a Dyvie a od pravnučky Elišky
- Ďalej sa odoberá:

- Od brata Julka s rodinou
- Od netere Vierky s dcérou Jankou a jej rodinou
- Od rodiny Oblukovej
- Od krstných detí: Janka, Pavla a Branislava s rodinami
- Od synovcov a neterí s ich rodinami
- Od svata: profesora Dušana Ondrejoviča s rodinou

Tiež sa odoberá:

- Od cirkevných zborov, v ktorých pôsobil: na Myjave, v Spišskej Belej, Ľubici, Mengusovciach a Poprade
- Od Tatranského seniorátu a svojich kolegov a kolegýň, farárov a faráriek, a od Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku
- Od všetkých priateľov, známych, spomenutých a nespomenutých, ako aj od všetkých, ktorí ho poznali a mali radi.

Prihovor zborového dozorc na pohrebe brata farára Jána Pavloviča

**Vážená smútiaca rodina,
vážené smútočné
kresťanské zhromaždenie!**

Dnešný a tohoročný sviatok Pamiatky zosnulých si mnohí z nás tu prítomných, ale aj široká evanjelická verejnosť Slovenska budú pripomínať aj ako deň rozlúčky s našim drahým zosnulým – evanjelickým farárom Jánom Pavlovičom.

Opustila nás významná osobnosť Evanjelickej cirkvi, ktorá sa jedinečným a nezameniteľným spôsobom zapísala do novodobých dejín evanjelikov na Spiši.

Dá sa zaiste veľa na túto tému hovoriť a mnohé tu už odznelo. Sústreďím sa preto len na jeden konkrétny výsek jeho plodného života, ktorý ho dokonale charakterizuje a dáva nám zároveň poznať hodnoty a hĺbku jeho myslenia a konania.

Na začiatku 60. rokov minulého storočia prichádza mladý farár so svojou rodinou na Spiš. Prichádza z úplne iného kraja Slovenska do nového prostredia. Stáva sa zborovým farárom v Sp. Belej a býva v Ľubici. Týmto sa vlastne predurčuje do funkcie hneď

dvoch zborových farárov, do zborov s mnohými malými filiami - do evanjelických zborov a filií negatívne poznačených udalosťami svetovej vojny, personálne aj majetkovo zdecimovaných v neprajnom spoločenskom zriadení tej doby.

On sám to však takto nevníma. Práve naopak. Tieto z dnešného pohľadu až priveľmi núdzne podmienky v ňom vzbudzujú zdravú misijnú výzvu a odhodlanie. Vidí tu naplnenie svojho životného poslania a povolania. Naplno realizuje to biblické *„Nalomenú trstinu nedolomím a tlejúci knôt neuhasím.“* Púšťa sa odhodlane do práce so zbormi, mládežou, záchrany chátrajúcich sakrálnych objektov. Presvedčivým dôkazom toho všetkého sú vysoké počty potvrdených a krstených detí, opravy sakrálnych pamiatok, či nie-

čo vzhľadom na dobu a spoločenské pomery naozaj výnimočné: výstavba nového evanjelického kostola v malej obci Krížová Ves pri Spišskej Belej.

Dnes už môžeme smelo a s hrdosťou konštatovať, že sa mu jeho životné dielo podarilo dokonale naplniť a realizovať. Tie malé zbory a filie sú živé a kvitnúce ratolesti vinného kmeňa Kristovej cirkvi. Sú to zbory a filie, kde sa prejavuje mládež, kde sa aktívne pracuje na poli duchovnom,

kde sa zvelaďuje a ochraňuje majetok a iné hodnoty pre ďalšie generácie.

Dôstojný brat farár Pavlovič bojoval statočný boj a dokázal v ňom zvíťaziť.

Chcem mu týmto vysloviť v mene väčších zborov, ale aj tých úplne malých filií evanjelickej cirkvi severného Spiša obdiv a úprimné poďakovanie za to, čo dokázal.

Češť jeho pamiatke!

Ing. Jozef Horváth, dozorca CZ
ECAV na Slovensku Kežmarok

Kázeň pri rozlúčke s Jánom Pavlovičom

**Mgr. Ján Pavlovič, 2. novembra 2019 o 11:00 h.,
Evanjelický kostol v Poprade**

Susprium:

Viedol si celým životom,
nebeský Pane,
verného svedka,
s ktorým lúčime sa dnes.
Stíš srdcia, osuš oči uplakané,
aj nás veď cestou pevnej viery
do nebies. Amen.

Kázňový text: Matúš 14,22-33

²²Potom rozkázal učeníkom vstúpiť na loď a preplaviť sa pred Ním na druhú stranu, kým nerozpustí zástupy. ²³Keď rozpustil zástupy, vystúpil sám na vrch modliť sa. Keď sa zvečerilo, bol tam sám. ²⁴Loď bola už mnoho honov od brehu a zmietali ňou vlny, pretože vietor fúkal proti nim. ²⁵O štvrtjej noč-

nej stráži prišiel k nim (Ježiš), chodiac po mori. ²⁶Keď Ho učeníci videli chodiť po mori, predesili sa a zvolali: To je prízrak! A od strachu kričali. ²⁷Ježiš však hneď prehovoril k nim: Vzmúžte sa, ja som, nebojte sa! ²⁸Peter mu povedal: Pane, ak si to Ty, rozkáž mi prísť k Tebe po vode. ²⁹Odpovedal mu: Pod! I vystúpil Peter z lode, chodil po vode a šiel k Ježišovi. ³⁰Ale vidiac, že je vietor, preľakol sa, začal sa topiť a vykrikol: Pane, zachráň ma! ³¹Ježiš vystrel hneď ruku, zachytil ho a povedal mu: Ó, maloverný, prečo si pochyboval? ³²Len čo vstúpili na loď, vietor utíchol. ³³A tí, čo boli na lodi, padli Mu k nohám a hovorili: V pravde, Syn Boží si!

Drahá zarmútená rodina, milí bratia a sestry. More, vietor, búrka, temná noc, besnenie sa prírodných živlov a strach, to všetko sú nepríjemné skutočnosti, ktoré zasiahli do života učeníkov, nachádzajúcich sa v lodi na Genezaretskom jazere. Do toho všetkého vstupuje Ježiš, ktorý chodí po mori a učeníci si myslia, že vidia akýsi príznak a od strachu kričia, ale On k tým dvadástim ustráchancom prichádza so slovami posilnenia a povzbudenia a hovorí im: „**Vzmužte sa, ja som, nebojte sa!**“

Tieto slová rovnako i dnes znejú nám na tomto pohrebe, keď sme sa prišli rozlúčiť so svojim otcom a dedkom, blízkym príbuzným a priateľom, kolegom a zborovým farárom, jednoducho s človekom, ktorý tiež vo svojom živote neraz prechádzal rôznymi skúškami a ktorého vietor, búrka, temná noc či strach zahánali do kúta lode ako učeníkov, ale aj on mohol počuť tie krásne slová: *Vzmuž sa, Janko, ja som, neboj sa! Ja stojím pri tebe, a chcem ťa viesť ako otca pri výchove svojich detí. Neboj sa, zvládneš to. Chcem ťa viesť ako farára, ktorému som zveril Svoj ľud a i v tejto službe budem stáť pri tebe, aby si mohol byť svetlom, a tak privádzal ľudí k poznaniu pravého svetla.*

Vo viere v Ježiša Krista a v pohľade na Neho mohol náš brat Janko vykročiť aj na hladinu mora, kráčať po nej, a odovzdávať mnohým svoje skúsenosti viery, a tak byť nie-

len dobrým otcom a zborovým farárom, ale predovšetkým dobrým príkladom v nasledovaní svojho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista, za čo sme si ho všetci vážili a vďaka čomu aj v bratstve Tatranského seniorátu požíval všeobecnú úctu. Veď neraz ako otec sa nás snažil napomenúť i povzbudiť, keď sme prechádzali ťažkými skúškami a z jeho úst sme mohli počuť podobné slová, ako povedal Ježiš Svojim ustráchaným učeníkom: „**Vzmužte sa, Ja som, nebojte sa!**“ Ako dobre nám padlo, keď i nám, farárom, niekto pripomenul: *Neboj sa, len ver. Boh stojí pri Tebe, zvládneš to.*

V celom jeho živote sme mohli sledovať tú skutočnosť, na ktorú nás neraz upozorňoval na seniorálnych pastorálnych poradách: „**On musí rásť, a ja sa umenšovať**“ (J 3,30). Nie ja, ale Kristova cirkev je tu dôle-

žitá, v ktorej on sám nachádzal povzbudenie a posilnenie do rôznych zápasov života. A tak ani na dôchodku mu nebolo ľahostajné čím všetkým prechádza jeho milovaná Evanjelická cirkev a neraz, keď sme spolu sedeli alebo telefonovali, tak sa trápil nad jej situáciou, pretože videl, ako mnohé ľudské spôsoby a praktiky prenikali do cirkvi, ktorá sa odrazu potápala ako Peter, strácajúc spred očí Krista, pretože jeho pohľad bol upretý nie na Neho, ale na besnenie prírodných živlov.

Keď loď s učeníkmi bola zmietaná vlnami Genezaretského jazera, Ježiš vstupuje na vlny mora. V hellenistickom svete častokrát nachádzame podobné zobrazenia vládcov morí a vôd. V gréckej kultúre to bol boh Poseidón a v rímskej zase boh Neptún. Obaja títo bohovia sa pohybovali po hladinách morí bez toho, aby sa ponorili. Rovnako mohli utišovať more, alebo ho búriť. Ježiš chodí po vode pešo a na loďke sú Jeho apoštoli. Aj On má moc utišovať more, kontrolovať stav jeho rozbúrenia a priviesť ho k pokoji. No Ježiš namiesto strachu, ktorý sprevádzal gréckych hrdinov, prichádza k učeníkom s pokojom. On neprichádza s vládarským trojzubcom, ktorým by mohol vyvolávať búrku a zemetrasenie ako Poseidón, ale prichádza s posolstvom pokoja pre ustráchaných učeníkov, a tak im dáva jednu z lekcií, ako obstať v živote viery.

Nielen vtedy, v tomto známom príbehu na Genezaretskom jaze-

re došlo k búrke, ale podobnú búrku, určité zmätenie sme pocítili my všetci, keď sme sa dozvedeli, že nášho spolubrata Janka Pavloviča milostivý Boh povolal na večnosť. Vás, najbližšiu rodinu, to najviac zasiahlo. Ale otec vás i na túto skutočnosť vo viere v Ježiša Krista pripravil. Nielenže od detstva vám vstepoval vieru v Boha, ale aj v tej poslednej chvíli svojho života si žiadal mať s vami a s Ježišom Kristom spoločenstvo stola, pri ktorom ste mohli v piatok večer prijať sviatosť Večere Pánovej, a to nielen na odpustenie hriechov, ale aj na posilnenie vašej viery do dní, ktoré budú prichádzať, aby ste vedeli urobiť ďalší krok viery. Takto v úzkom rodinnom kruhu mohli ste prežívať jeden z nádherných večerov so svojim otcom, ktorý aj týmto spôsobom akoby vám odkázal: *Držte sa, moje deti, viery v Ježiša Krista. „Hľadte na Neho, Pôvodcu a Dokonávateľa viery, ktorý napriek radosti, čo Ho čakala, pretrpel kríž; pohrdol potupou a posadil sa na pravici Božieho trónu“* (Židom 12,2). Hľadte na Ježiša, buďte s Ním spojení, aby ste sa nepotápali. A potom na druhý deň v sobotu ráno po raňajkách, keď si šiel odpočinúť, ticho odišiel k svojmu Pánovi.

V našich silách nie je zastaviť ničivú búrku smrti, ako to nebolo ani v silách učeníkov, ktorí boli na smrť preľaknutí. Človek to jednoducho nedokáže a každé vzopretie sa voči takejto sile je vopred márne. Preto Ježiš prichádza k vystrašeným

učenikom so slovami povzbudení a pokoja, keď im hovorí: **„Vzmužte sa, ja som, nebojte sa!“** Iba v pohľade viery, ktorý je upriamený na Ježiša Krista, dokážeme prekonávať aj ťažké chvíle života, no rovnako i tie smutné, keď sa máme rozlúčiť so svojimi najbližšími. Viera v Ježiša Krista nám dáva nádej, že náš život sa predsa smrťou nekončí. A to je to vykročenie na hladinu mora – mať vieru, ktorá ma preniesie zo smrti do života, nech sa deje okolo mňa čokoľvek – nech more zúri a víchor duje.

Viera v Ježiša Krista – to je to, čo nás nesie cez smrť a čo nám dáva istotu nového večného života, do ktorého vyprevádzame aj nášho zosnulého spolubrata. Koľkokrát aj on na pohreboch hovoril o tejto skutočnosti a povzbudzoval mnohých z vás, ktorí ste tu dnes prítomní z cirkevných zborov, kde pôsobil ako váš zborový farár, či už to bolo v Spišskej Belej, Ľubici, Kežmarku, Mengusovciach a nakoniec v Poprade. Koľkí z vás ste počuli jeho zvesť, aby ste zostali pevní vo viere v Ježiša Krista, ktorý má moc nad smrťou a ktorý nám jasne hovorí: **„Ja som vzkriesenie a život - kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie, a nik neumrie navždy, kto žije a verí vo mňa. Či veríš tomu?“** (J 11,25.26). Veríš tomu aj ty, drahý brat a sestra? Ak áno, tak potom môžeš prežívať i v tejto chvíli, napriek rozlúčke s našim drahým spolubratom pokoj, Boží pokoj, ten Boží šalom, ktorý ti viera v Ježiša

Krista dáva. Potom aj ty počuješ tie slová: **„Pod!“** *Vystúp z lode.*

Napriek tomu, že smrť vykonala svoje dielo, my vieme, že nemá posledné slovo, ale že to posledné slovo má ten, ktorý zomrel za nás a vstal z mŕtvych – Ježiš Kristus, Boží Syn, čo si uvedomili aj učeníci na lodi, keď padli k Ježišovým nohám a vyznávali: **„V pravde, Syn Boží si!“**

„Pod!“ *Vystúp z lode. Presvedč sa, že som to ja.* Takýmto spôsobom si Pán Ježiš pripravoval Svojich učeníkov do ďalšej služby, ktorá ich čakala. Otuzovanie a kondícia sú potrebné nielen v športe. Otuzovanie a kondícia je priam nevyhnutná v živote viery každého kresťana a náš zosnulý spolubrat prechádzal mnohým otuzovaním viery. V dnešnom svete potrebujeme my všetci zvýšenú odolnosť proti nečasu, proti skúškam a predovšetkým proti hriechu. Ak chceme obstáť vo svete, ktorý je poznačený hriechom, tak kondícia našej viery musí byť veľmi dobrá, inak podľahneme tlaku tohto sveta.

Ako zistíme, v akej kondícii je naša viera? Petrovi Pán Ježiš povedal: **„Pod!“** *Vystúp z lode. Pod'ku mne po mori.* My, kresťania, veľmi radi počúvame o Bohu, aký je On mocný a všemohúci. Dobré sa nám to počúva a pohladí nám to dušu. No má to jeden háčik. Samotná informácia o všemohúcom Bohu človeku nepostačuje. Najlepšie je, keď sa o tom sami presvedčíme, keď to zažije vo svojom živote. Aj Peter vedel, že Ježiš je

EVANJELICKÝ KOSTOL V KRÍŽOVEJ VSI

mocný Boh. Dokonca bol svedkom mnohých Jeho zázrakov a uzdravení. Ale nič z toho doposiaľ nezažil vo svojom živote, a tak mu Pán Ježiš hovorí: „**Pod!**“ *Vystúp z tejto lode a príd' ku mne po vode, preži tú skutočnosť, že som mocný Boh.* A na chvíľu to Peter aj prežíval, pokiaľ jeho zrak bol nasmerovaný na Krista.

V živote človeka je veľmi dôležité, aby sme urobili ten prvý krok viery, tak ako Peter. Náš zosnulý spolubrat Janko tých krokov urobil niekoľko. Za všetky spomeniem len jeden: Aká to musela byť odvážna viera, ktorá sa pustila v čase totality do stavby kostola v Krížovej Vsi. To si dnes nevieme ani len predstaviť, koľkými prekážkami musel prechádzať brat farár Pavlovič. Ale s pohľadom na Krista sa toto dielo podarilo a dnes sa tu môže stretávať Boží ľud a utužovať vo svojej viere.

Veriť – to znamená pravidelne sa otužovať, vlastne po celý život si pestovať dobrú kondíciu viery. Ani Ježišov učeník Peter sa s vierou ne-

narodil. Rovnako aj on sa musel učiť. Aj on si musel každého dňa upevňovať svoju kondíciu viery. Bytostná skúsenosť viery má oveľa väčšie miesto v našom živote ako iba nejaké teoretické či intelektuálne uvažovanie o viere. Preto veriť znamená byť pod stálym pôsobením Ježiša Krista, byť v ustavičnom kontakte s Ním – nestratiť

Ho spred očí, ale pozeráť sa na Neho ako na toho, ktorý ma vedie, a to aj vtedy, keď budem prechádzať temným údolím smrti.

Brat farár Janko Pavlovič nám to svojím životom dokazoval a pokiaľ mu to zdravotný stav dovoľoval, tak rád o svojich skúsenostiach viery hovoril. Možno sa mylím, ale pravdepodobne poslednýkrát to bolo asi v Lubiči 25. júna 2017, kde sa prihováral svojim zlatým konfirmantom.

Na tomto príbehu je nádherná ešte jedna skutočnosť, ktorá nám odpovedá na otázku: *Čo je to viera?* Viera znamená skúsiť Krista v núdzi a tiesni. V takejto núdzi sa nachádza Peter, ktorý sa potápa, klesá ku dnu a vtedy kričí na Krista: „**Pane, zachráň ma!**“ Peter vie, že jedine Kristus ho môže z tejto situácie dostať von.

My dnes nechodíme po vode ako Peter, ale častokrát prechádzame inými náročnými situáciami. Pokiaľ však zabudneme na Ježišovu moc a hľadáme pomoc kdekoľvek inde, tak sa môžeme veľmi rýchlo utopiť.

Vlastnou silou toho veľa nezmôžeme, pretože hriech nás každého ťahá ku dnu. Ak sa však spoľahneme na Ježiša Krista, ak svoj pohľad viery namierime na Neho, tak obstojíme aj v tých náročných skúškach, pretože odrazu budeme vidieť Ježišovu ruku, ktorá nás zachraňuje nielen od každodenných problémov, ale predovšetkým od smrti večnej a moci diabolskej.

Náš zosnulý spolubrat poznal a vierou prijal pre svoj život i túto zachraňujúcu ruku, ktorá ho previedla zo smrti do života večného, a tak na tomto pohrebe sa nemusíme umárať žiaľom, ale môžeme sa s ním lúčiť v nádeji, pretože vieme, že je v najlepších rukách, ktoré ho prevedú do slávy, kde aj on bude môcť spolu s učeníkmi vyznávať: *V pravde, Syn Boží si, Pane Ježiši!*

A tak sa nechajme pri dnešnej rozlúčke s otcom, dedkom či naším spolubratom Jánom Pavlovičom potešiť Ježišom Kristom, ktorý ustrašené srdce upokojuje slovami: „**Vzmužte sa, ja som, nebojte sa!**“. A na Neho upriamime zrak, aby sme v živote mohli urobiť mnohé kroky viery, a tak naplno prežili Božiu moc i v tomto čase rozlúčky, ale rovnako i v čase, keď my budeme prechádzať údolím tieňov smrti. Amen.

Modlitba:

Drahý náš nebeský Bože, ďakujeme Ti za život nášho zosnulého spolubrata, ktorého si viedol Svojou mocnou rukou po ceste spravodlivosti a priviedol si ho do Svojej slá-

vy, pripravenej pre tých, čo Ťa milujú. Ďakujeme Ti za všetku jeho službu, ktorú mohol konať vo viere v Teba a v Kristovo evanjelium. Ďakujeme Ti, že si pri ňom stál v rôznych časoch skúšok a súženia a ukazoval si mu riešenia situácií, ktoré prichádzali do jeho života ako otca, ale aj ako farára. Keď ho teraz odvolávaš z tejto časnosti a my v zármutku sa s ním lúčime, prosíme, príď k zarmútenej rodine i k všetkým nám so Svojím nebeským potešením. Rovnako aj nám daj počuť slová: „**Vzmužte sa, ja som, nebojte sa!**“, aby sme tak vo viere v Teba prekonávali i túto skúšku a mohli v živote robiť ďalšie kroky viery, a tak žiť ku cti a sláve Tvojho Svätého mena. Vyprosujeme pre nás všetkých a predovšetkým pre pozostalú rodinu Tvoju milosť a potešenie. Sprewádzaj ich v ďalších dňoch života Svojou mocnou rukou a Svojím požehnaním, kým aj ich neprivedieš do slávy. Vypočuj nás, keď spoločne k Tebe voláme:

Otče náš, ktorý si v nebesiach!

Posväť sa meno Tvoje! Príď kráľovstvo Tvoje! Buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na zemi! Chlieb náš každodenný daj nám dnes! A odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim! I neuvod' nás do pokušenia! Ale zbav nás zlého! Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva naveky.

Sláva Bohu: Otcu i Synu i Duchu Svätému, ako bola na počiatku, i teraz, i vždycky i na veky vekov. Amen.

Roman Porubán

Neprajem úprimnú sústrasť

Ked' niekto umrie, obyčajne jeho pozostalým prajeme úprimnú sústrasť. Možno ho to rozľúťostí ešte viac. Je pravda, mnohí ťažko nachádzajú slová útechy pre žalostiacich. Kedysi sa spievalo: *...do hrobu čierneho...*, existovali aj najaté plačky (zažila som to, bolo to otrasné). Na vence sa písalo a ešte aj stále píše: *posledné zbohom, posledný pozdrav, spi sladko...* Dnes mi to pripadá u kresťanov už ako nezmysel. Zbohom sa dáva pri rozlúčke, keď si myslíme, že sa viac neuvidíme a spať sladko v hrobe je od reality veľmi vzdialené. Je pravda, keď sme v žiali, veľmi nerozmýšľame. Akurát myslíme na to, aby rakva bola honosná, príhovory dojímavé, kar bohatý na jedlo a pítie – jednoducho, aby nás ľudia neohovorili, že sme si bezduché telo patrične neuctili. Naozaj bezduché, pretože duša je už úplne inde a tieto detaily ju už nezaujímajú. Ani to, čím hrob ozdobíme, aký drahý pomník dáme postaviť, koľko kytíc a sviečok dáme k hrobu na sviatok Všetechsvätých, keď sa zase predháňame so susedmi, kto hrob krajšie a bohatšie vyzdobí, na Vianoce položíme naň dokonca stromček. Pripadá mi to ako zvyšky pohanstva.

Medzi priateľmi zo školských čias som mala a ešte aj mám rímskokatolíckeho kňaza, ktorý mi pri stretnutí pred pár desiatkami rokov povedal: *ja sa teším na to, že sa raz stretnem s Pánom Ježišom*. Zarazilo ma to, reku: *ty*

sa tešíš na svoju smrť? Odpovedal: nie, ja sa teším na to, čo bude po nej.

Keďže som bola mladá, absolútne som s ním nesúhlasila, veď kto mladý by sa tešil z takýchto rečí, keď si myslí, že má život pred sebou. Dokonca som mala zo smrti panický strach: nechať toto tu všetko, čo mám a čo bude tam? Možno nič.

Museli prejsť roky, pochovala som piatich najbližších a pred jedným pohrebom mi náš brat farár Porubän povedal to isté, čo kedysi vyššie spomenutý kamarát: *my by sme sa vlastne mali tešiť z toho, že naši najbližší sa stretnú v nebi s Pánom Ježišom a s ostatnými, ktorí nás predišli do večnosti*. Veď v Biblii sa uvádzajú slová Pána Ježiša: ***Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie. Nik neumrie naveky, kto žije a verí vo mňa.*** A kto v to neverí... (to je už moja neukončená otázka, nad ktorou by sa mohol každý zamyslieť a sám sebe odpovedať).

Namiesto vyslovenia sústrasti hovorím alebo píšem: *cítim s vami, prežila som niekoľkokrát to isté*. Avšak *toto je rozlúčka len na krátko, len pre tento svet. TAM u Pána Ježiša sa všetci znova stretneme a nikdy viac nerozlúčime...*

Som obyčajný náboženský laik, čo má za sebou trištvrte storočia a už sa patrí pripravovať na STRETNUTIE – hoci sa hovorí, že stále by sme mali byť na to pripravení – veď nevieme ani dňa, ani hodiny...

Možno to znie neuveriteľne, ale ja sa na to STRETNUTIE teším. Pretože „*ani oko nevidalo, ani ucho ne-slýchalo, čo pripravil Boh tým, ktorí ho milujú*“. Ako to napísal aj náš najväčší básnik Hviezdoslav:

*Ja verím! — a s tým šiniem v taj sa
nekonečna.*

*Som atóm, iskra len, lež s jadrom
trvalým;*

*zhasnem-li na zemi, nad ňou sa
zapálím,*

*púť moju nadpradie mi jasná cesta
Mliečna.*

*Ja verím, pravda ducha že je pravda
večná;*

*po desných strminách mi ona
zábradlím.*

Nora Baráthová

**Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku Kežmarok
srdečne všetkých pozýva na**

12. PLES KEŽMARSKÝCH EVANJELJKOV,

ktorý sa uskutoční

v piatok – 21. februára 2020

o 18. hodine v reštaurácii Severka.

Cena vstupenky: 25,- EUR

**Čakajú vás dve večere, tombola, program, hudba
a dobrá zábava.**

**Rakol'ko je počet plesajúcich z priestorových dôvodov obmedzený.
zakúpte si vstupenky čím skôr na Ev. farskom úrade v Kežmarku.**

Tešíme sa na stretnutie s vami!

Jubilujúci mladší brat

Tak nazval generálny biskup Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Mgr. Ivan Elko Nový evanjelický kostol v Kežmarku, ktorého 125. výročie Pamiatky posvätenia sme si pripomenuli na 1. adventnú nedeľu 1. decembra 2019 o 10:00 h. slávnostnými službami Božími za účasti mnohých vzácných hostí.

V druhej polovici 19. storočia sa kežmarskí evanjelici rozhodli vzhľadom na narušenú statiku Dreveného artikulárneho kostola, že si postavia nový, oveľa reprezentatívnejší kostol ako bol ten drevený. Túto skutočnosť môžeme vnímať aj v príhovore zborového dozorcú Pavla Kélera, ktorý sa pri posviacke Nového kostola lúči s dreveným kostolom ako keby mal zajtra spadnúť, či zmiznúť z povrchu zemskeho. Nový kostol je postavený a *„brány starého kostola sa zatvorili a jeho verní sa navždy vystaňovali“*.

Po 125 rokoch môžeme povedať, že vďaka Bohu brány Dreveného artikulárneho kostola sa nezatvorili. Aj keď sa s ním kežmarskí evanjelici 2. decembra 1894 rozlúčili, a napriek tomu, že v roku 1988 vydal Okresný národný výbor rozhodnutie o asanácii kostola, dodnes tento kostol stojí ako starší brat toho nového a zároveň svoju autenticitou oslovuje nielen mnohých turistov, ktorí doň vstupujú, ale aj nás domácich, pre ktorých je krásnym svedectvom vyznania viery našich predkov v čase protireformácie.

Ich viera a odvaha bola skutočne veľmi veľká, keď sa pustili do stavby s rozpočtom 120 tisíc zlatých, z ktorých mali na účte len 25 tisíc. Delegácia v roku 1870 navštívila hlavného krajinského architekta Theophila Hansena. S ním sa dohodla na zhotovení projektovej dokumentácie. Hansen sa ujal tohto projektu s radosťou, pretože sa chcel prezentovať svojou prácou aj mimo štátnych zákaziek, ktoré v tom čase dostával. Vďaka tomu dnes stojí v Kežmarku katedrála, ktorá sa nedá prehliadnuť ani z jednej svetovej strany a stala sa jeho symbolom či akýmsi orientačným bodom na pozadí malebných Vysokých Tatier.

Rád by som sa však zastavil pri Teofilovi Hansenovi. To, že sa nedá Nový evanjelický kostol v Kežmarku prehliadnuť, je skutočnosť, ale to, čo častokrát prehliadame a neraz ani nevieme doceniť, je práve osobnosť Theophila Hansena, ktorý bol významným architektom danej doby a svojimi stavbami sa raz a navždy zapísal do dejín svetovej architektúry ako predstaviteľ európskeho klasicizmu a neorenesancie.

Jeho veľkým vzorom bol dánsky architekt Gustav Friedrich Hetsch, profesor na Akadémii umenia v Kódaní, pri ktorom Hansen začal študovať. Po štúdiách u Karla Friedricha Schinkela na Stavebnej akadémii v Berlíne a študijnom pobyte vo Viedni, Theophil Hansen odišiel do Atén, kde okrem štúdia klasic-

kej gréckej a byzantskej architektúry pracoval pre bankára Georga Sinasa a v roku 1842 vytvoril svoj prvý projekt kostola. Postupne vytvoril celý rad ďalších návrhov verejných budov v klasicistickom štýle a vďaka tomuto investorovi ich mohol aj realizovať. Takto si získal medzi architektmi veľmi dobré renomé.

Bankár Georgius Sinas Hansena priviedol do Viedne, aby projektoval ako pre neho, tak pre ďalších investorov stavby v gréckom štýle. Jeho nadanie si všimol uznávaný viedenský architekt Ludvig Förster, ktorý ho prijal ako svojho asistenta a neskôr zaťa, vzhľadom na to, že sa Hansen oženil s jeho dcérou, ktorá však po roku a pol zomrela.

Hansen prichádza do Viedne v čase, keď nastala akási konjunktúra novej architektúry. Vytvoril si tím spolupracovníkov vrátane maliarov a sochárov a veľmi rýchlo sa vypracoval na jedného z najvýznamnejších rakúskych architektov danej doby. V roku 1863 bol menovaný čestným občanom mesta Viedeň, od roku 1868 do roku 1884 učil ako profesor na Akadémii výtvarných umení a v roku 1884 bol povýšený do šľachtického stavu.

Medzi jeho významné stavby patrí: Univerzita v Aténach (1839-1849), Hvezdáreň v Aténach (1843-1846), Akadémia vied, humanity a ume-

nia v Aténach (od roku 1856), Vojenské múzeum vo Viedni (1856), Evanjelický kostol vo Viedni (1858), Kostol gréckej ortodoxnej cirkvi vo Viedni (1858-1862), Kleinov palác v Brne (1847-1848), Viedenská filharmónia (1867-1870), Viedenský parlament (1874-1883), Akadémia výtvarných umení vo Viedni (1871-1876), Has-sův obchodný dom v Prahe (1869-1871), Zemská nemocnica u sv. Anny v Brne (1864-1868) a mnohé iné. Samotný výpočet jeho realizovaných projektov hovorí o tom, aká veľká osobnosť architektúry sa skrýva za menom Theophil von Hansen. A práve tento pán je autorom projektovej dokumentácie aj Nového evanjelického kostola. Žiaľ, jeho posvätenia a odovzdania do užívania sa Hansen nedožil. Zomrel 17. februára 1891 vo veku 77 rokov.

Kto sa chce viac dozvedieť o rôznych detailoch výstavby Nového evanjelického kostola, ktorého architektonický návrh pochádza z pera tohto významného architekta, môže si zakúpiť na farskom úrade knihu o Novom evanjelickom kostole a zároveň si môže prezrieť v lyceálnej knižnici jedinečnú výstavu projektovej dokumentácie Nového kostola s rôznymi listinnými dokladmi a korešpondenciou, ktorá prebiehala medzi Hansenom a Cirkevným zborom ECAV na Slovensku Kežmarok v čase výstavby kostola.

Roman Porubän

Vznik slovenského štátu, židovská otázka a Evanjelická cirkev

pokračovanie

Nesúhlas evanjelických kňazov s postupom HG

Spočiatku boli HG a HM orga-
nizáciami vytvorenými na zá-
klade dobrovoľnosti. 5. septembra
1939 však vyšlo vládne nariadenie
č. 220/1939 o povinnej účasti v HG
a HM všetkým slovenským obča-
nom od 6. do 60. roku života. Spo-
čiatku evanjelická cirkev nemala ná-
mietok pre vstup evanjelikov do HG
a HM. Skôr naopak - čo ma dosť pre-
kvapuje. Obežníkom z 13. decembra
1938 č. 16.093/1938 odporúčala, aby
sa jej veriaci stali „členmi HG vša-
de tam, kde ich evanjelické nábožen-
ské city nebudú urážané a kde v ni-
čom neutrpí ich evanjelicko-nábo-
ženské presvedčenie. Je totiž žiadúce,
aby evanjelický živel všade bol zastú-
pený a mohol spolupracovať na bu-
dovaní nového Slovenska.“¹ No na-
šťastie cirkev tento postoj k HG dl-
ho nezdíeľala.

Uplatňovanie surových proti-
židovských výziev a ich realizácia
v každodennom živote narážala nie-
len na nevôľu hospodárskych kru-
hov, ale tiež aj na opatrný nesúhlas

PREZIDENT DR. JOZEF TISO

vládných činiteľov. K tomuto prob-
lému sa najostrejšie postavil Spo-
lok evanjelických kňazov na Sloven-
sku, ktorý 21. novembra 1939 po-
slal prezidentovi Dr. J. Tisovi, Sne-
mu a vláde Slovenskej republiky Pa-
mätný spis s protestom proti povin-
nému členstvu mužskej časti popu-
lácie v organizáciách Hlinkovej gar-
dy a Hlinkovej mládeže.

Týmto „Pamätným spisom“ spo-
lok evanjelických a. v. kňazov na Slo-
vensku vyjadril svoju mienku ohľa-
dom organizácií Hlinkovej mláde-

1 Archív GBÚ ECAV na Slovensku.:
Obežník o HG číslo 16.093/1938

že a Hlinkovej gardy. Jedným z dôvodov, prečo bol napísaný tento „Pamätný spis“, ako ho evanjelickí kňazi prezidentovi predložili, bol nesúhlas s tým, aby ich veriaci vstupovali do organizácie, teda HG, ktorá pácha na nevinných židovských občanoch surovosti priechiace sa kresťanskej morálke.

Evanjelickí kňazi v tomto spiase nezabudli ani na takú horúcu a často diskutovanú židovskú otázku, ku ktorej poznamenali: *Uznávame, že v revolučnej dobe bolo azda potrebné mať nejaké polovojenské dobrovoľnícke teleso. Ale fakt je i to, že HG bola doteraz často upotrebovaná a jej členovia boli gardovou disciplínou nútení neraz i také veci robiť, ktoré my, ako evanjelickí kresťania a občania nemôžeme schvaľovať, ako: zasahovanie do osobných práv a slobôd istých ľudí, zákroky proti Židom i bez zákonitého podkladu, priame surovosti (keď napr. gardisti v noci z postelí vyťahovali osobne nevinné židovské ženy, matky, deti a odvádzali ich v noci do táborov, atď.), nezákonné vyberanie peňazí a podobné, aké zákroky sa stali proti platným zákonom i proti kresťanskej etike. Osvedčujeme sa, že my ako kresťania, k tomu ako evanjelickí kňazi, nikdy by sme v garde nemohli ani mlčky schvaľovať také veci, alebo evanjelických gardistov k nim nútiť.*²

2 Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: Pamätný spis Spolku evanjelických a. v. kňazov na Slovensku. s. 5.; č. 131- Židovská otázka

HG bolo ďalej vytknuté nezákonné vyberanie peňazí od Židov a ich nevinné odvážanie do koncentračných táborov. List sa končil nádejou, že spomenuté problémy budú prerokované a dôjde k riešeniu, ktoré pomôže spoločnej práci všetkých občanov v prospech štátu.

Ľudácka tlač vystúpenie ostro napadla a odsúdila. Slováč 8. decembra 1939 napísal, že záležitosť je súkromným podujatím niekoľkých kňazov, s ktorými mnohí nesúhlasia a vyslovujú proti nemu svoj protest. Podľa Slováka sa vraj slová nesúhlasu ozvali v okolí Liptovského Mikuláša a Martina. Hneď nato evanjelické kňazstvo sa uznieslo na svojej zimnej konferencii dňa 19. decembra 1939 a vydalo osvedčenie, v ktorom sa hovorí: *Konferencia liptovského kňazstva za potrebné pokladá vyhlásiť, že v Liptovskom senioráte niet ani jedného ev. a. v. kňaza, ktorý by s „Pamätným spisom“ a s jeho celkom podrobnosťami nesúhlasil.*³

Písanie ľudáckych časopisov o tom, že všetci ev. a. v. kňazi nesúhlasia s „Pamätným spisom“, nebolo celkom neopodstatnené. Istá nepočetná časť kňazstva, ktorej vývoj po októbri 1938 a ani po 14. marci 1939 nebol proti vôli, nesúhlasila s postupom vedenia cirkvi. Boli to jednak kňazi, ktorých nádeje a túžby sa upierali k veľkému Maďarsku, jednak kňazi reakčne a šovinisticky nariadení a konečne jednotlivci, ktorí sa

3 Cirkevné listy. 22. decembra 1939. s. 461-462.

PROPAGANDISTICKÝ FLAGAT HLINKOVEJ GARDY

vedia s každou mocou dohodnúť. Istú úlohu hrala aj túžba po kariére, snaha vyslúžiť si dôveru režimu, a tak sa dostať na vedúce postavenia.

Vôči nezákonným postupom HG neostalo ticho ani generálne presbyterstvo evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku, ktoré sa uznieslo na tom, *aby konkrétne prechmaty Hlinkovej gardy, týkajúce sa evanjelictva, boli oznamované slovenskej vláde, hl. veliteľstvu a duchovnej správe Hlinkovej gardy s požiadanim o nápravu.*⁴ Biskup Osuský bol poverený presbyterstvom, aby navrhol zodpovednú oso-

bu za duchovného veliteľa v HG. Neškôr bol ňou poverený Dr. Ladislav Jurkovič. Vládnym nariadením povinného členstva v Hlinkovej garde sa zaoberalo generálne presbyterstvo na svojom zasadnutí 23. novembra 1939. Po správe Dr. Osuského prijalo stanovisko, že „*v záujme národnom a štátnom presbytérium žiada novelizáciu zákona v tom zmysle, aby členstvo v HG a v HM bolo dobrovoľné, lebo tak to žiada sloboda svedomia kresťana človeka, bez ktorej niet zodpovednosti.*“⁵ Ďalej protestovalo proti jednotlivým krivdám, smutným úkazom a zjavom, ktoré sa vyskytovali v spoločnosti. K židovskej otázke sa menovite nevyjadriло, možno aj z toho dôvodu, že bol už napísaný „Pamätný spis“ Spolku evanjelických kňazov, ktorý zahrňoval túto otázku, ale podotklo, že ako všetci občania v spoločnosti *máme rovnaké občianske povinnosti, chceme mať aj rovnaké občianske práva v slobodnej vlasti.*⁶

Prijatie nacistického vzoru v riešení židovskej otázky

V riešení židovskej otázky po Salzberských rokovaniach (27.-28. júla 1940) nastali radikálne zmeny.

4 Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: Zápisnica z generálneho presbyterstva. Bratislava, 27. marca 1939. 6. bod: Účast v HG.

5 Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: Zápisnica generálneho presbyterstva. Bratislava, 23. novembra 1939. 16. bod: Povinnosť členstva v HG.

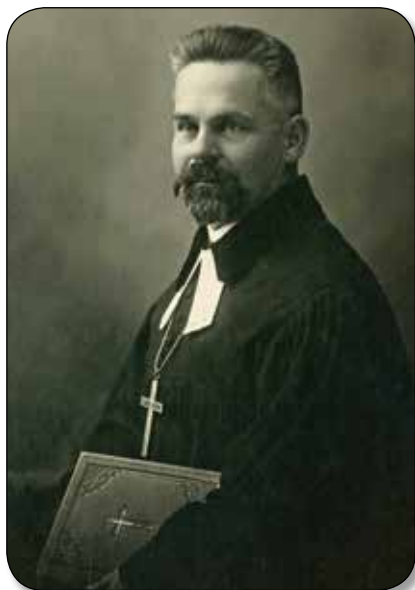
6 Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: Zápisnica generálneho presbyterstva. Bratislava, 23. novembra 1939. 16. bod: Povinnosť členstva v HG.

Nijaké kresťanské ohľady nijaké argumenty, nijaká ohľaduplnosť, odklady, dobrovoľné arizácie, všetko radikálne mocensky a hneď.

Spomedzi prvých posalzburských opatrení, ktoré Židov najcitelnejšie postihlo, bolo vládne nariadenie č. 208/40 Sl. z. o vylúčení židovských študentov a žiakov zo škôl. Na jeho základe boli vylúčené židovské osoby zo škôl všetkých druhov okrem obecných, a aj tam sa museli židovskí žiaci oddeliť vo zvláštnych triedach.

Toto zákonné nariadenie zasiahlo veľmi citlivé miesto židovstva. Týkalo sa detí a mládeže, teda tej časti spoločnosti, ktorá si nevedela vysvetliť, prečo odrazu nemôžu chodiť do školy. Nebolo to nič iné, ako jasný dôkaz toho, že rozkladný proces treba začať už v rannom detstve.

Proti takejto krutosti, ktorá sa páchala už na najmenších židovských občanoch, sa postavila aj evanjelická cirkev. Dištriktuálny konvent západného dištriktu podal návrh, aby generálny konvent požiadal vládu republiky o zmiernenie predpisov v tom zmysle, že deti z krížnych manželstiev vychovávané v rodine, v chráme a v škole v duchu zásad evanjelikov, mohli svoje štúdiá vykonávať v evanjelických cirkevných školách. Na svojom zasadnutí dňa 21. novembra 1940 generálny konvent takéto vládne nariadenie odsúdil a snažil sa pomôcť aspoň rodinám krížnych manželstiev. Na tieto deti sa tiež pozeralo ako na Židov. Preto generálny biskup Dr.

GENERÁLNY BISKUP DR. VLADIMÍR PAVEL ČOBRDA

V. P. Čobrda z poverenia generálneho konventu napísal Ministerstvu školstva a národnej osvety žiadosť, v ktorej stálo, „*aby pri povolení alebo nepovolení štúdia deťom z krížnych manželstiev (židovsko-kresťanských) rešpektovaná bola mienka patričných biskupov, ak ide o povolenie štúdia na cirkevných stredných školách.*“⁷

Nesúhlasné reakcie na drastické opatrenia mali za účinok, že vládne nariadenie o vylúčení Židov zo škôl sa začalo postupne novelizovať. Ministerstvo školstva a národnej osvety zaslalo generálnemu biskupskému úradu obežník č.I/47-

⁷ Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131- Židovská otázka: 416/1941 Ministerstvu školstva a národnej osvety.

1940 o úprave niektorých právnych pomerov Židov vo veciach školstva a vzdelania. V ňom skonštatovalo, že *nemá námietky proti tomu, aby deti rím. kat., ev. a v. náboženstva, alebo iného štátom uznaného kresťanského vyznania (i keď sú pôvodu židovského) mohli navštevovať ktorúkoľvek ľudovú alebo meštiansku školu, ak sa preukážu krstným listom príslušného farského úradu.*⁸ Výnimky mohlo udeliť aj ministerstvo hospodárstva na návštevu odborných škôl.

Tisov kresťanský postoj

8. augusta 1940 sa v Bratislave konalo zasadnutie tajomníkov HSLS. Predseda strany a prezident republiky Dr. J. Tiso vo svojom prejave neobišiel ani židovskú otázku. Po niekoľkých útokoch a apeloch zo strany židovských náboženských obcí, že to, čo sa praktizuje so Židmi, nie je kresťanské, vo svojom prejave na to reagoval takto: ... *v listoch mne adresovaných písali mi Židia, či to, čo robíme, je kresťanské. Dalo mi to podnet na uvažovanie a pomyslel som si: Vy mňa chcete učiť kresťanstvu? To však nie je argument, argumentom je, že národu nedám zahynúť pre židovskú pospolitosť. Mne je národ viac ako Židia, čo by ich bolo koľko, i keď vidím, že národ by preto mohol utrpieť životné škody, vtedy*

TISO PRIHOVÁRAJÚCI SA NÁRODU

*si ja po kresťansky poviem: najprv seba a potom teba. Nič nespravodlivého sa tu nerobí. ... Za to, čo robí strana, za to zodpovedáme svojim svedomím, lebo všetko sa robí podľa zásad spravodlivosti.*⁹

Podľa tohoto vyjadrenia Dr. Tisu bolo jeho svedomie v najlepšom poriadku. Toto vyhlásenie malo veľmi veľký vplyv aj na široké vrstvy obyvateľstva, keď prezident, profesor etiky a zároveň rímskokatolícky kňaz a biskup prehlási, že to, čo sa robí v štáte, je v poriadku a dokonca to súhlasí aj s kresťanskými pravidlami. Na tento jeho prejav sa odvolávali často aj mnohí politici. Slová o úplnej kresťanskej spravodlivosti a morálke prebiehajúcich protizidovských opatrení sa J. Tiso nikdy a nikde nepokúsil verejne ani trochu korigovať. Tisove názory o kresťanskom počínaní so Židmi preberala verejnosť prostredníctvom časopisov, ktoré priam podčiarkovali slová „*nič nekresťanské a neludské*“.

8 Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131- Židovská otázka. Obežník č. I/47-1940 Ministerstva školstva a národnej osvetly.

9 Prof. PhDr. L. Hubenák. zostavovateľ: Riešenie židovskej otázky na Slovensku (1939-1945). Dokumenty (I. časť). Edícia JUDAICA SLOVACA 1994. s. 99.

Evanjelici protestujú voči porušovaniu občianskych práv na Židoch

Pri druhej etape arizačných procesov sa začali vyháňať Židia z bytov a rapidne sa obmedzovali ich občianske a ľudské práva. Drastickým prostriedkom šikanovania židovských osôb boli domové prehliadky, pri ktorých dochádzalo k svojvoľnému zhabaniu osobného majetku. Nariadením vlády sa mali Židia označiť 3 cm žltou širokou páskou na ľavom ramene alebo na vrchnom odeve.

Toto nariadenie sa stretlo s nesúhlasom veľkého počtu „árijského“ obyvateľstva. No nielen obyvateľstvo k tomu zaujalo negatívny postoj, ale aj evanjelická cirkev. 16. aprí-

la 1941 boli doručené na biskupský úrad „Pripomienky“ Ústredne židov ohľadom označovania židovských občanov žltými páskami. Tieto pripomienky boli napísané v nádeji, že cirkev by mohla v tejto otázke zaujať stanovisko a protestovať tak proti hrubému porušovaniu ľudských práv. Ústredňa Židov konštatovala, že *„zovňajšie označenie občanov či už podľa národnosti, náboženstva, rasy alebo iných hľadísk treba nám v zásade odmietnuť ako ničím neodôvodnené a dejinnému vývoju nezodpovedajúce a už teraz cítime povinnosť ohradzovať sa proti zavedeniu tohoto systému, v ktorom vidíme iba útok na ľudskú dôstojnosť občanov.“*¹⁰

Po prečítaní si pripomienok gen. biskupský úrad dňa 26. apríla 1941 zaslal ministerstvu vnútra protest voči takýmto postupom na židovskom obyvateľstve. Pokladal si za povinnosť oznámiť ministerstvu vnútra, že Slovenská evanjelická a. v. cirkev s takýmto nariadením nesúhlasí a pokladá ho za *„nespravodlivé a urážlivé nielen pre Židov, ktorí sa dali pokrstiť, stali sa kresťanmi a žijú ako kresťania v zriadených kresťanských domácnostiach, ale aj pre kresťanské cirkvi, ktoré ich do svojho zväzku prijali ako kresťanov.“*¹¹ Zdôraznili, že slovenský

10 Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131- Židovská otázka. Pripomienky Ústredne židov k označovaniu Židov žltými páskami.

11 Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131- Židovská otázka. 5865/1941.: Označovanie Židov a im na roveň postavených.

štát je kresťanským štátom a ten spočíva len na kresťanských zásadách, učení a prikázaniach Kristových.

Zvlášť podčiarknuté bolo to, že *najradikálnejším učením kresťanských cirkví je, že tí, čo sa pokrstili v Krista Ježiša, Krista si obliekli*.¹² Z tohoto dôvodu označovanie pokrstených Židov sa protivilo kres-

ťanskému učeniu, lebo tým by bol aj marený rozkaz Ježišov o šírení kresťanstva medzi všetkými národmi. Opierajúc sa o zákon o vzájomných pomeroch náboženských vyznaní č. 96/1925 Sb. z., v ktorom sa jasne hovorí, že dňom vystúpenia z niektorej cirkvi prestali platiť všetky dovtedajšie právne vzťahy k patričnej cirkvi, žiadali ministerstvo vnútra, aby označovanie Židov sa neaplikovalo na pokrstených Židoch.

Roman Porubän

12 Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131- Židovská otázka. 5865/1941.: Označovanie Židov a im na roveň postavených.

Štatistika roku 2019

Pokrstených:

15 ľudí

	Meno a priezvisko	Dátum narodenia	Dátum krstu	Bydlisko
1.	Samuel Makovský	02. 11. 2018	15. 01. 2019	Írsko
2.	Amy Grace Hámann	03. 08. 2018	26. 01. 2019	Nemecko
3.	Petra Gáborová	16. 03. 2019	22. 04. 2019	Holumnica
4.	Eliška Hrušková	17. 03. 2019	28. 04. 2019	Rakúsy
5.	Gréta Slobodníková	04. 04. 2019	28. 04. 2019	Mlynčeky
6.	Mathieu Liptaj	15. 01. 2019	11. 05. 2019	Poprad
7.	Miroslava Kováčiková	01. 04. 2019	02. 06. 2019	Veľká Lomnica
8.	Jasmína Jeleňáková	21. 04. 2019	02. 06. 2019	Spišská Belá
9.	Martin Trajčík	09. 05. 2019	09. 06. 2019	Kežmarok
10.	Tim Lefaire	24. 05. 2016	21. 07. 2019	Francúzsko
11.	Laura Dudová	09. 07. 2019	24. 08. 2019	Kežmarok
12.	Maximilián Milon	15. 07. 2019	25. 08. 2019	Spišská Stará Ves
13.	Nella Somrová	22. 07. 2019	22. 09. 2019	Rakúsy
14.	Emília Hurajtová	11. 09. 2019	13. 10. 2019	Lubica
15.	Jakub Relovský	09. 09. 2019	03. 11. 2019	Kežmarok

Sobášených: 5 párov Kežmarok: 4; 4 krížne manželstvá
 Ľubica: 1; krížne manželstvo

	Dátum sobáša	Meno sobášených	Dátum narodenia	Bydlisko
1.	15. 06. 2019	Daniel Relovský Ivana Rennerová	06. 06. 1990 03. 08. 1989	Kežmarok Kežmarok
2.	15. 06. 2019	Daniel Grochola Mária Wožniaková	25. 01. 1987 09. 05. 1990	Kežmarok Pezinok
3.	19. 07. 2019	Maroš Bolcár Iveta Tropová	16. 09. 1989 29. 06. 1993	Spišská Stará Ves Lubica
4.	23. 08. 2019 požehnanie	Virgile Hazo Lenka Wildnerová	27. 06. 1989 05. 09. 1986	Paríž Paríž
5.	24. 08. 2019	Juraj Hajduk Ľubomíra Zajacová	13. 06. 1989 30. 05. 1991	Košice Podolíneec
6.	07. 09. 2019	Michal Novotný Miriam Kyselová	07. 07. 1991 02. 02. 1995	Štrba Štrba

Pochovaných: 9 ľudí Kežmarok: 6; z toho 3 muži, 3 ženy
V. Lomnica: 1; 1 žena
Lubica: 1; 1 žena
Stráne pod
Tatrami: 1; 1 žena

	Dátum smrti	Meno zomrelého	Dátum narodenia	Bydlisko	Vek r-m-d
1.	09. 02. 2019	Ingeborg Čiliková	23. 12. 1942	Kežmarok	76-01-17
2.	22. 05. 2019	Elena Jančová	31. 10. 1946	Kežmarok	72-06-22
3.	18. 07. 2019	Mária Kleinová	14. 09. 1948	Ľubica	70-10-04
4.	05. 08. 2019	Albert Demko	02. 11. 1931	Kežmarok	87-08-27
5.	04. 09. 2019	František Dufala	03. 06. 1930	Kežmarok	89-03-01
6.	30. 09. 2019	Stanislav Zacher	07. 11. 1965	Kežmarok	53-10-13
7.	07. 10. 2019	Jana Krajniaková	16. 03. 1971	V. Lomnica	48-6-21
8.	05. 11. 2019	Helena Galiková	09. 03. 1938	Stráne p. T.	81-07-28
9.	08. 11. 2019	Bibiana Belková	22. 07. 1980	Kežmarok	39-03-12

Prestup:	0		
Prihlásený do zboru:	0		
Odhlásených zo zboru:	0		
Konfirmovaných:	6	z Kežmarku: 2;	2 chlapci
		z Ľubice: 2;	1 chlapec a 1 dievča
		z Rakús: 1;	1 dievča
		z Holumnice: 1;	1 dievča

Konfirmandi:

1. ročník: 4 konfirmandky – z toho 4 z Kežmarku:

Bartková Alexandra, Božeková Martina, Drozdová Lenka, Drozdová Veronika, Fassingerová Karolína, Kaprál Roland

2. ročník: 6 konfirmandov – z toho 2 z Ľubice a 4 z Kežmarku:

Sára Kubošiová, Kamilka Handzušová, Timea Ferencová, Laura Tropová

Vyučovanie náboženstva v školskom roku 2019/2020 navštevuje			
	Kežmarok	Ľubica	Vrbov
1. ročník	11	1	–
2. ročník	9	1	–
3. ročník	9	–	–
4. ročník	7	1	–
5. ročník	5	1	1
6. ročník	5	–	1
7. ročník	8	–	–
8. ročník	3	1	–
9. ročník	3	2	–
Spolu:	60	7	2
Hotelová akadémia: 4 žiaci			
Gymnázium: 1 žiak			

Rozpis vyučovania náboženstva v Kežmarku

1. ročník:	štvrtok o 14 ¹⁵ h.
2. – 4. ročník:	štvrtok o 15 ⁰⁰ h.
5. a 6. ročník:	streda o 14 ³⁰ h.
7. – 9. ročník:	streda o 15 ¹⁵ h.

Rozpis vyučovania náboženstva v Ľubici

I. stupeň: utorok o 12³⁵ h.

II. stupeň: utorok o 13³⁵ h.

Rozpis vyučovania náboženstva vo Vrbove

II. stupeň: štvrtok o 12²⁵ h.

Štatistiku roku 2019 zostavil Roman Porubän

Podakovanie

Milí bratia a sestry! Touto cestou sa chcem srdečne poďakovať všetkým, ktorí prispeli na krytie nákladov spojených s novou elektroinštaláciou Dreveného artikulárneho kostola v Kežmarku, ktorá sa realizovala v sume 96.000 €. Zbierka v našom cirkevnom zbore prebiehala do konca tohto kalendárneho roka. Sumu, ktorú sme spoločne vyzbierali, bola 8.135 €. Napriek tomu, že sa nám nepodarilo splniť úlohu a vyzbierať 13.000 €, patria všetkým, ktorí sa do zbierky zapojili, úprimné slová poďakovania. Verím, že každý prispel toľko, koľko mohol a Pán Boh aj tento finančný obnos obráti na mnohé požehnanie v našom živote. Veď ako hovorí apoštol Pavol: „**Každý nech dá, ako si umienil v srdci, nie z neochoty alebo z prinútenia; lebo ochotného darcu miluje Boh**“ (2K 9,7).

Aj táto zbierka bola pre nás akousi skúškou do budúcnosti, či obstojíme alebo nie, keďže od nového roka 2020 začína platiť nový zákon o financovaní cirkví, ktorý nahradí ko-

munistický zákon 218/1949, pri ktorom je potrebné si uvedomiť, že zodpovednosť za cirkev nesie každý jej člen – a to aj tú finančnú. Ako to budeme zvládať v našej cirkvi a v našom cirkevnom zbore, to záleží od ochoty a obetavosti každého jej člena. Verím, že nebudú o nás platiť slová, ktoré napísal denník N:

„Registrované cirkvi na Slovensku, ktoré poberajú na svoj chod financie od štátu, tým v podstate otvorene priznali, že bez peňazí daňových poplatníkov dnes nevedia zabezpečiť ani len svoj základný chod. Do značnej miery je to vlastne prejav nedôvery voči vlastným členom a členkám a zrejme aj malej viery v silu poslania, ktoré hlásajú. Je predsa úplne prirodzené a normálne prispievať na veci, ktoré nám v živote dávajú zmysel a ktorým veríme.“

To je výzva do boja. Dúfam, že v nej ako Cirkev Kristova obstojíme.

Ešte raz všetkým ochotným darcom srdečne ďakujem.

Roman Porubän,
zborový farár v Kežmarku

Abecedný zoznam darcov

P. číslo	Rodina, priezvisko a meno	Suma	Spolu €
1.	rod. Babjaková	30	30
2.	rod. Bachledová	50	80
3.	Barathová Nora	300	380
6.	Beck Atila	50	430
7.	Beťková Anna	100	530
8.	Božeková Martina	100	630
9.	Bretzová Hilda	50	680
10.	Cirkevníci - filia Ľubica	310	990
11.	rod. Danielčáková	100	1090
12.	rod. Ešťoková	40	1130
13.	rod. Faixová	50	1180
14.	Faron Dušan	20	1200
15.	Faronova Klára	10	1210
16.	Fassinger Erich	100	1310
17.	Fassinger Norbert	100	1410
18.	Ferencová Božena	100	1510
19.	rod. Flessnerová	20	1530
20.	rod. Gemzová	5	1535
21.	Gemza Tomáš	50	1585
22.	Gemzová Ivana	50	1635
23.	Gurčíková Erika	40	1675
24.	rod. Hanzelyová	120	1795
26.	Horníková Milena	20	1815
27.	Hotváth Jozef	100	1915
28.	Jacková Mária	20	1935
29.	Jančuška Ján	70	2005
30.	rod. Jankurová	50	2055
31.	Juraška Ľubomír	250	2305
34.	rod. Kaprálová	100	2405
35.	rod. Kitová	100	2505

P. číslo	Rodina, priezvisko a meno	Suma	Spolu €
36.	Klusová Zuzana	10	2515
37.	Koč Stanislav	50	2565
38.	Kohútiková Judita	50	2615
39.	Kormanová Oľga	100	2715
40.	rod. Korytárová	50	2765
41.	rod. Kostková	40	2805
42.	Kováčová Zuzana, Jozef	50	2855
43.	Kozempel Pavel	20	2875
44.	rod. Králová	50	2925
45.	rod. Krempaská	50	2975
46.	Krempaská Alena	50	3025
47.	Krempaský Lubomír	80	3105
48.	Kriššáková Ema	100	3205
49.	rod. Križanová	100	3305
50.	Kupská Zdenka	50	3355
51.	Kupčo Vladimír	100	3455
52.	Kuric Štefan	25	3480
53.	Liptaj Michal	600	4080
54.	Liptáková Lýdia	100	4180
55.	rod. Maľachovská	20	4200
56.	rod. Mašlonková	150	4350
57.	Miturová Ida	50	4400
58.	rod. Mlynárová	20	4420
59.	rod. Neumannová	50	4470
60.	Nitschová Gertúda	20	4490
61.	rod. Okoličányová	50	4540
62.	Oláh Mikukáš	25	4565
63.	rod. Olejárová	200	4765
64.	Oskár Jaduš	50	4815
65.	Palanská Zuzana	10	4825
66.	rod. Paputová	50	4875
67.	Porubän Roman	200	5075

P. číslo	Rodina, priezvisko a meno	Suma	Spolu €
68.	Prelichová Ivana	700	5775
69.	Priščáková Katarína	60	5835
70.	Raffaj Emil	100	5935
71.	rod. Rennerová	100	6035
72.	Schmidt	20	6055
73.	rod. Schmögnerová	50	6105
74.	Scholcz Ján	50	6155
75.	Scholtzová Eva	50	6205
76.	Schütz Pavol	70	6275
77.	Slavičková Katarína	25	6300
78.	Soska Braňo	100	6400
79.	Sosková Ludmila	50	6450
80.	Staššová Daniela	50	6500
81.	rod. Sútorová	70	6570
82.	Svitanová Anna	20	6590
83.	Szabová Erika	10	6600
84.	Šimová Mariana	20	6620
85.	Šleboda Jaroslav	40	6660
86.	Štecová Anna	50	6710
87.	Štefaňáková Andrea	20	6730
88.	Švábyová Katarína	30	6760
89.	TOMBOLA 11. ples	712	7472
90.	Tomko Pavel	50	7522
91.	rod. Trajčíková	50	7572
92.	Turisti	3	7575
93.	Vilčeková Slávka	100	7675
94.	Vilgová Silvia	60	7735
95.	Voláková Mária	200	7935
96.	Volnerová	30	7965
97.	Zacherová Anna	50	8015
98.	Zentková Ludmila	20	8035
99.	Zwiczová Katarína	100	8135

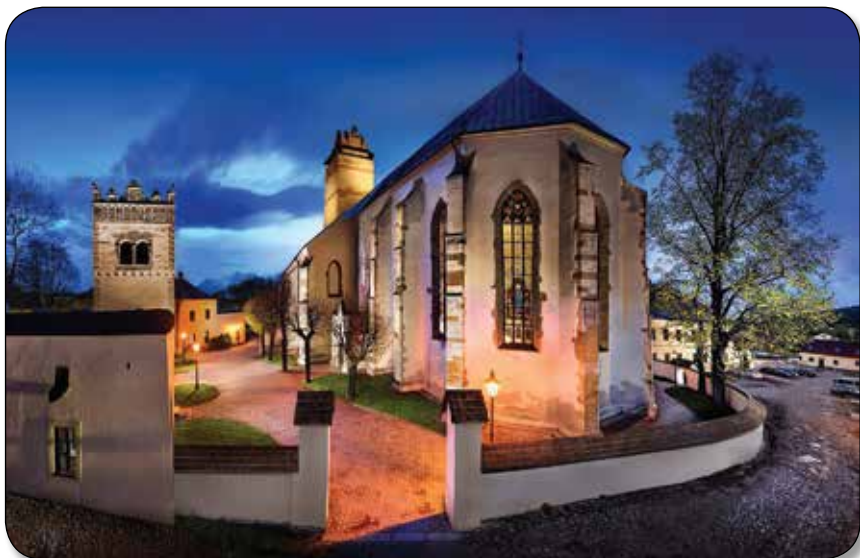
--- Slovom i obrazom ---

25. januára 2019 v Bazilike sv. Kríža sa uskutočnili Ekumenické služby Božie z príležitosti 750. výročia udelenia mestských práv mestu Kežmarok. Na týchto bohoslužbách participovali tri cirkvi: Evanjelická cirkev a. v. na Slovensku, Rímskokatolícka cirkev a Gréckokatolícka cirkev.

Tieto bohoslužby sa uskutočnili na záver Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov. Môžeme povedať, že boli aj akýmsi ovocím skupiny kresťanov, ktorí sa pravidelne stretávajú a modlia za mesto Kežmarok už dva roky každý druhý piatok. Peter Bajús z Gréckokatolíckej cirkvi povedal: „Sme skupina ľudí z rôznych cirkví, ktorí majú túžbu pomôcť to-

muto mestu. Toto je veľký krok, keď vidíme, že zjednotenie prichádza. Myslím si, že si máme veľa čo povedať a navzájom sa môžeme obohatiť.“ V rámci tejto ekumenickej bohoslužby vystúpil aj zborový spevokol. V úvode bohoslužieb, po privítaní brata dekana Jána Kuboša, zaznela modlitba pokánia, prostredníctvom ktorej sme prosili Pána Boha, aby sa zmiloval nad nami, nad Svojimi služobníkmi i nad Svojou cirkvou, ktorá nie vždy konala v súlade s Kristovým evanjeliom.

Zvestou slova Božieho poslúžil brat farár Roman Porubän, ktorý vo svojom príhovore zdôraznil vďačnosť Pánu Bohu za to, že je Bohom otvorených dverí, cez ktoré

BAZILIKA SVÄTÉHO KRÍŽA V PODANÍ FOTOGRAFA MAREKA HAJKOVSKÉHO

môžeme spoločne vstúpiť pred Ne-
ho ako jedno telo Kristovo a spo-
ločne Mu ďakovať za všetky dob-
rodenia, ktoré prijímame do svoj-
ho života.

„Pán Boh nielen v minulosti
otváral dvere našim predkom, dá-
val ich životu zmysel, a viedol ich
k zodpovednosti, ale rovnako i dnes
sú Jeho dvere pre nás otvorené, aby
sme ako predstavitelia cirkví, mesta,
rôznych úradov a spoločenstiev boli
otvorení pre službu lásky, ktorou sa
máme navzájom zahŕňať. Verím, že
všetkým nám záleží na tomto mes-
te, a tak nám záleží aj na živote vie-
ry tohto mesta, a preto sme sa dnes
zhromaždili na tejto ekumenickej
pobožnosti, aby sme prosili o Božie
požehnanie pre naše mesto a pre jej
predstavitelov.

Boh nám i dnes otvára dvere Svoj-
ho slova, aby sme cez toto slovo jas-
ne počuli, čo máme robiť, ako máme
žiť, aby sme vytvárali hodnoty, kto-
rými bude Trojjediný Boh oslávený.
Keď nám Pán Boh otvára dvere Svoj-
ho slova, tak nás povoláva do služby.
A nie je tomu inak ani teraz. Pre tú-
to príležitosť som si zvolil Božie slo-
vo z proroka Jonáša:

**„Raz takto zaznelo slovo Hospo-
dina, Jonášovi, synovi Amitajov-
mu: Vstaň, choď do Ninive, do veľ-
kého mesta a volaj proti nemu, le-
bo jeho zloba vystúpila pred oči”**
(Jl,1,2). Ak by sme si namiesto mes-
ta Ninive doplnili mesto Kežmar-
rok, tak by sa nám na prvé počutie
zdali tieto slová akosi kruté: *Vstaň,
choď do Kežmarku, do veľkého mes-
ta a volaj proti nemu, lebo jeho zlo-*

BRAT FARÁR ROMAN PORUBĀN PRI SPIEVANÍ PIESNE: VOJDITE, PLESAJME

ba vystúpila predto mňa. Aká zloba? O čom je tu reč? Čo nám chce dnes povedať Boh cez toto slovo? Nemohol ten farár vybrať iný text?

Boh si povoláva Jonáša do Svojej služby prostredníctvom Svojho slova a my vieme, že Jonáš uteká od tohto povolania. *Ja mám ísť do mesta Ninive a kázať proti nemu? Zbláznil si sa, Bože! To hádam nie!* My vidíme, ako Jonáša brzdí strach pred tým, aby mestu Ninive oznámil Božiu pravdu. Ale to Božie povolanie, to Božie slovo, ktoré k nemu zaznelo, mu nedá pokoja. Ustavične sa mu to valí hlavou. A tak uteká pred poslaním, ktoré mu Boh zveril. Ale dá sa vôbec utiecť pred Božím hlasom? Môžeme sa niekde pred Bohom skryť, aby sme nepočuli Jeho povolanie? Nie!

Podobne aj dnes nám Boh otvára dvere a hovorí: **Vstaň a chod'.** Som vďačný za všetkých tých, ktorí počuli toto volanie, vďaka ktorému sme sa mohli i dnes stretnúť v tejto Bazilike sv. Kríža a zároveň som vďačný všetkým tým, ktorí sa pravidelne v našom meste stretávajú na modlitbách za naše mesto. Modlitba je priestor, keď človek predstavuje pred Boha a nepozera na to, či je takého alebo onakého vyznania. Modlitba je priestor, ktorý nás spája v jedno spoločenstvo putujúcich ľudí, ktorým záleží napríklad aj na našom meste.

Vstaň a chod'! Jonáš mal teda ísť do Ninive a tým naším Ninive je naše mesto, naše rodiny, naše pracoviská, naše spoločenstvá, v ktorých má zaznieť slovo Hospodino-

TOMÁŠ ŠIMOŇÁK A IVANA PRELICHOVÁ PRI ČÍTANÍ PROSIEB

vo, a to či je to vhod či nevhod. Nie je to ľahká úloha, ale veľmi potrebná. **Vstaň a chod!** To znamená, urob niečo, zmeň niečo, pohni so sebou, ale pohni i s tými, ktorí sú ti zverení. Keď k nám znie slovo Hospodinovo a pozýva nás do služby, tak nám nehovorí: *Zalez! Daj si pauzu! Nevstávaj! Nič nerob a nikde nechod!* Ako kresťania musíme povedať, že v takéhoto Boha neveríme. My veríme v Boha, ktorý nám hovorí: **Vstaň a chod!** *Urob niečo! Angažuj sa! Zasiahni!* Myslím si, že túto pravdu nikomu z nás netreba podopierať ďalšími biblickými citátmi. Slovo Hospodinovo je dynamic-ká sila, ktorá nespí a nedrieme, ale poháňa nás dopredu, poháňa nás k cieľu, na ktorý máme ako cirkev poukazovať ľuďom vo svojich spo-

čenstvách, ale i v tomto meste. Ak sa k Božiemu: **Vstaň a chod!** postavíme ľahostajne, tak potom dávame priestor tomu zlému, či už v našich rodinách pri výchove detí, v spoločenstve cirkvi, v našom meste, ale i v celej spoločnosti.

Slovo Hospodinovo nám nielenže hovorí: **Vstaň a chod!** Ono nám zároveň aj ukazuje, kam máme ísť a čo máme robiť. Diktuje nám ako má vyzeráť moja služba ako farára, primátora, poslanca, učiteľa, lekára, rodiča či kohokoľvek. Nie je nič horšie ako to, keď si človek začne realizovať vo svojom živote svoje vlastné plány a predstavy. Nie je nič horšie, keď Boží služobník si chce cirkev, alebo cirkevný zbor sprivatizovať a tvorí ju na svoj obraz. Nie je nič horšie, keď služobník v štátnej sprá-

POHĽAD DO BAZILIKY SV. KRÍŽA

ve a samospráve si chce mesto, či spoločnosť sprivatizovať na svoj obraz. Vtedy nám pustne cirkev, obec, mesto i celá spoločnosť. Vtedy sa šíri okolo nás atmosféra strachu a neraz i zúfalstva.

Prečo a ako k tomu vôbec dôjde? Umlčali sme slovo Hospodinovo a nedovolíme Mu, aby konalo cez nás, aby nám Ono ukazovalo, kadiaľ máme ísť a čo máme robiť na ceste do cieľa. Keď ľudské rozhodnutie a ľudské slovo nie je v súlade s Božím, tak je to vždy tragédia pre kohokoľvek. Ale my sa predsa nemáme pozerieť na tragédiu a lamentovať, čo bude s nami. Slovo Hospodinovo nám jasne hovorí: *Vylez zo svojej diery, zo svojej ulity, vykroč k ľuďom v tejto cirkvi, vykroč mimo cirkvi, vykroč do tohto mesta a vo-*

laj. Slovo Hospodinovo je tvrdá reč - častokrát voči našej ľahostajnosti, voči hraniu sa na svojom piesočku, voči realizovaniu si svojich plánov. Slovo Hospodinovo nás vyzýva k tomu, aby sme nenechali zlé veci len tak plynúť, ale zastávali jasné stanoviská, formulovali protinázory a nebáli sa do niečoho namočiť. Také je slovo Hospodinovo.

Vstaň, choď a volaj – oznamuj to, čo si prijal od Boha. Bez osobnej angažovanosti a bez vykročenia k druhým nie je naša viera vierou, ani život kresťana životom. A tak nás Slovo Hospodinovo stavia proti hriechu. **Vstaň, choď a volaj!** Jonáš bol poslaný do mesta Ninive a mal kázať proti nemu, lebo jeho zloba vystúpila pred Hospodinom. To nikomu z nás nie je príjemné a ľudsky chápe-

me Jonáša, ktorý pred týmto poverením utiekol. Stáť v službe Hospodínovho slova, to nie sú len príjemné veci, za ktoré nás ľudia pochvávajú, či teplé miestečko, kde nič nepokazím. Hospodínovo slovo nás stavia proti hriechu, a tak v tejto službe ide o volanie proti niečomu. „**Chod do Ninive, do veľkého mesta a volaj proti nemu.**“

Neraz musíme povedať aj tvrdú pravdu, ktorá sa zle počúva a je nepríjemná nám, ako aj tým, komu je adresovaná. Aby sme to však dokázali, k tomu potrebujeme ako Boží služobníci veľkú pokoru. Každý jeden z nás, ako tu dnes sedíme, sme povolaní k tomu, aby sme stáli v službe nášho Boha. To sa netýka iba nás farárov. Ale rovnako aj my potrebujeme povedať: **Bože, buď**

milostivý mne hriešnemu. Aj my potrebujeme prijať Božie odpustenie, pretože bez čistého a pokorného srdca nedokážeme vstať a hlásať slovo Hospodínovo, nedokážeme volať proti veľkému mestu, proti nepravosti. Niekedy v tomto zápase zostávame sami, ale i vtedy slovo Hospodínovo sa stáva realitou v tomto svete.

Božie otvorené dvere, cez ktoré k nám prúdi slovo Hospodínovo, i dnes, nám dáva silu bojovať dobrý boj viery. Ak nám Boh hovorí: **Vstaň a chod**, tak On nás nenechá len tak napospas, ale posilňuje nás v zápasoch, aby sme obstáli a aby sme mohli budovať svoj osobný život, svoje spoločenstvá, ale rovnako participovať aj na budovaní nášho mesta.

POĎAKOVANIE P. BAJUSA ZA VYKONANIE EKUMENICKÝCH BOHOSLUŽIEB

Keď bol pokúšaný Ježiš Kristus na púšti, tak bojoval voči pokušiteľovi Božím slovom. Ježiš jasne vedel, čo Boh od neho chce, preto mohol diablu za každým razom argumentovať: **Napísané je**. Aby sme aj my v boji obstáli a mohli tomu zlému povedať: **Napísané je**, tak to napísané musíme aj poznať. Aj apoštol Pavol nám radí, aby sme si do tohto boja zobrali so sebou slovo Hospodinovo – Bibliu, pretože je mečom Ducha Svätého. A tak vás chcem povzbudiť, aby sme sa stretávali pri tomto slove, vyučovali sa v tomto slove, oznamovali toto slovo, aby sa tak stalo realitou v životoch nás ako jednotlivcov, v živote cirkvi, ale rovnako i v živote tohto mesta a celej spoločnosti.

Slovo Hospodinovo je živé a mocné i dnes. Napriek tomu, že je his-

torické, jeho sila je dynamická, a to v každom čase, aby i moderný človek mohol prijímať Božie požehnanie pre svoj život. Ak sa toto stane pravdou o nás, tak potom bude platiť slogan o tomto meste, že je moderné, historické a dynamické. No nie vďaka nášmu slovu, ale vďaka Hospodinovmu slovu, ktoré chce meniť človeka, aby sa mohlo zmeniť i mesto. Amen.“

Ekumenické stretnutie po bohoslužbách pokračovalo posedením v priestoroch rímskokatolíckej charity, kde sa ľudia mohli spoločne porozprávať a navzájom jeden druhého vo viere povzbudiť. Z mnohých úst zazneli prosby, aby sa podobné stretnutia organizovali v meste Kežmarok častejšie, pretože boli pre mnohých veľkým požehnaním.

ZÁVEREČNÉ POŽEHNANIE BRATA DEKANA JÁNA KUBOŠA

Srdečne vás preto pozývame na ďalšie ekumenické stretnutie, ktoré sa uskutoční v závere kalendárneho roka 30. decembra o 17:30 h. v Bazilike sv. Kríža v Kežmarku.

10. februára 2019 sa v našom Cirkevnom zbore ECAV na Slovensku Kežmarok uskutočnil uskutočnil Výročný zborový konvent za rok 2018. Každý člen cirkevného zboru si mohol týždeň pred konaním zborového konventu vyzdvihnúť v kostole Správu o živote cirkevného zboru za rok 2018. Pre mladšiu generáciu bola táto správa k dispozícii na webovej stránke cirkevného zboru: www.ecavkk.sk

Zborový konvent schválil zápisnicu z predchádzajúceho výročného konventu, konaného 9. februára 2017. Potom si účastníci konven-

tu mohli prezrieť obrazovú prezentáciu rôznych aktivít, ktoré sa uskutočnili počas roka, pripravenú bratom farárom Porubänom, po ktorej prebehla diskusia. Tá sa predovšetkým zamerala na tri kľúčové body: **1.** Gymnázium P. O. Hviezdoslava a jeho ďalšia existencia v priestoroch súčasnej budovy; **2.** Prenájom nášho kostola Rímskokatolíckej cirkvi v Rakúsoch; **3.** Brat dozorca informoval cirkevníkov o správe ďalšieho zborového majetku. V závere výročný zborový konvent prijal správu o živote cirkevného zboru, jeho rozpočet na rok 2019 s plánovanými úlohami ako misijnými, tak i hospodárskymi.

26. februára 2019 v Spoločenskom dome CULTUS v Ľubici sa uskutočnila prezentácia knihy „Ži-

STAROSTA OBCE J. KAPOLKA S PRAVOSLÁVNÝM DUCHOVNÝM P. DOBRÍKOM

vot a dielo našich prepodobných otcov Metoda a Konštantína, zvaného Cyrila“, na ktorú nás pozvala Pravoslávna cirkevná obec v Lubici. Táto kniha, ktorú preložil brat farár Peter Dobrík a Vladimír Kocvár, bola vydaná pri príležitosti 1150. výročia od smrti Konštantína Filozofa – Cyrila. Kniha pozostáva z dvoch častí. Prvou je život solúnskych bratov, ktorý bol prekladaný z viacerých zdrojových dokumentov. Jedná sa o cirkevnoslovanské Životy svätých zvané: Četji-Mineji autora Dimitrija Rostovského, ktoré boli vydané v Kyjevskopečerskej lavre v roku 1764, ako aj o dodatky z novších ruských vydání tohto diela. Lepšej zrozumiteľnosti a čitateľnosti diela napomáha aj poznámkový aparát, ktorý objasňuje cirkevné, bohoslužob-

né, historické, či zemepisné pojmy, príp. uvádza súradnice citovaných miest Písma svätého.

Brat farár Roman Porubän pri tejto príležitosti pozdravil Pravoslávnu cirkevnú obec a poukázal na to, že aj v Evanjelickej cirkvi si vážime našich slovanských vierozvestov, ktorí priniesli na naše územie jazyk a písmo v zrozumiteľnej reči. Na túto skutočnosť kládla dôraz aj reformácia, ktorá poukazovala na nezmysel čítať v chrámoch Božie slovo v latinčine, ktorému pospolitý ľud nerozumie. Iba ten jazyk, ktorému rozumieme, nás môže oslaviť. Iba to Božie slovo nás môže meniť k obrazu Božiemu, ktorému rozumieme, a preto musí byť písané v zrozumiteľnej reči. Toto bol veľký prínos Cyrila a Metoda, ktorí prišli na naše

POZDRAV BRATA FARÁRA ROMAN PORUBÄNA PRI UVEDENÍ KNIHY

územie. Samozrejme, že to narazilo na mnohý odpor a nepochopenie, ako všetko nové, čo do cirkvi prichádza a čo má v konečnom dôsledku pomôcť človeku v hľadaní Boha. Až z odstupu času vidíme dôležitosť týchto krokov a osvietenia mysle tých, ktorí mali na pamäti toho občajného človeka, ktorému je určené evanjelium Ježiša Krista.

V rámci tohto podujatia nám priblížili život Cyrila a Metoda v krátkom divadielku Ján Bachleda a Ivan Kubík. A tak sme sa na chvíľu preniesli do dávnych dôb a do rozmyšľania týchto dvoch vierozvestov, ktorí prichádzajú na územie dnešného Slovenska na pozvanie kniežaťa Rastislava.

Na účely misie vytvoril Konštantín nové písmo – hlaholiku. Spolu

s Metodom pred odchodom na Veľkú Moravu aj po ňom zhotovili viacero prekladov a vlastných textov; tzv. staroslovienčina – čiže kultivovaná macedónčina z okolia Solúna, bola zvolená za jazyk, ktorý sa bude používať počas misie na preklady. Staroslovienčina počas veľkomoravskej misie získala veľa prvkov zo západoslovenského nárečia, používaného na Veľkej Morave. Napríklad vtedajšia verzia hlaholiky obsahuje aj jedno písmeno (hlásku dz), ktorá sa vtedy používala len na území dnešného Slovenska. Vďaka tejto činnosti sa bratia považujú za zakladateľov slovanskej literatúry. Okrem toho Konštantín možno priniesol so sebou na Veľkú Moravu symbol byzantského kríža, (ktorý je dnes v slovenskom znaku).

IVAN KUBÍK A JÁN BACHLEDA AKO CYRIL A METOD

1. marca 2019 BOLO ICH JEDE-NÁŠŤ... Čoho? Nie, nejde o futbalis-tov, ani o zbojníkov, ale o kežmar-ské evanjelické plesy, ktoré sa bezpo-chyby zaraďujú k najlepším v meste. Najprv boli viacerí v rozpakoch – *cirkevný ples? Kto to kedy videl? Veď je to určitá neúcta a ešte šťastie, že tento ples niekto nemieni robiť pria-mo v kostole.* (Tak tam by nebolo ve-ľa miesta na tanec.) *Kam sme sa to dostali? Ó, časy, ó, mravy!* (To už ho-vorili starí Rimanovia pred vyše 2 500 rokmi.) Môžeme však oponovať – so začiatkom vzniku kežmarského slovenského evanjelického zboru, o čo sa postaral mladý farár Ondrej Spišák v roku 1940, začali sa orga-nizovať aj fašiangové stretnutia slo-venských evanjelikov! Takže? Nič nového pod slnkom.

Fašiangy bez plesov – ako by to bolo možné? V súčasnosti plesá takmer každý (zrejme aby na chvíľ-ku zabudol na krutú realitu) – deti, mládež, pedagógovia, hasiči, poštá-ri, skauti, folkloristi, rodiny, ba aj cirkevníci rôzneho druhu. Takže prečo by sme mali zaostávať práve my, evanjelici?

Priznávame sa, my, kežmar-skí luteráni sme ples „odkukali“ od Novovešťanov. Tí nás o pár rokov predbehli. Prečo by sme to neskú-sili aj my? A tak sa zišlo pár sestier a po súhlase brata farára koncom ro-ku 2008 všetko rozbehli. Najprv za-bezpečili sálu, potom dobré a nedra-hé jedlo.... Čo nám ešte viacej treba? Ale treba! Nielen chlebom je človek sýty. Duchovnú potravu nám pri-praví náš brat farár Roman Porubán

KLAUDIA DŽUBEROVÁ A DÁVID JENDRUŠÁK NA EUDOVÚ NÔTU

v podobe úvodného biblického zamyslenia, modlitby a kľúčového prvku tejto zábavy – vymedzenia charitatívneho cieľa. Nesmieme zabudnúť na program, tombolu a plno ďalších vecí.

XI. ples kežmarských evanjelikov bol 1. marca. Veľká noc prišla totiž mimoriadne neskoro takmer na konci apríla. Pri dverách každého čakalo milé prijatie so štamperlíkom našej pravej slovenskej 52% a dámu aj ružička. Celým plesom nás sprevádzala moderátorka Barbora Kaprálová. Na úvod bolo krátke zamyslenie nášho brata farára Romana Porubäna. Brat farár Miroslav Erdinger, ktorý prišiel i tento rok, poslúžil modlitbou a predniesol prípitok. Každý rok sa snažíme niečím prekvapiť. Tento rok to bola

návšteva operného speváka, tenoristu pána Titusza Tóbisza so sprievodom dramaturgičky a korepetítorky pani Júlie Grejtákovvej. Započúvali sme sa do krásnych árií a medzi nimi ulahodil nášmu oku tanečný pár Dávid Jendrušák s jeho partnerkou Klaudiou Džuberovou z Konzervatória Jozefa Adamoviča v Košiciach. Ďalšie milé prekvapenie bol zostrih desiatich plesových ročníkov vo forme prezentácie – obrázky a vtipné komentáre nášho brata farára. Mohli sme si to pozerať v hale reštaurácie non-stop.

Tombolové ceny sú také, aké nám bratia a sestry na tento účel s láskou poskytnú. Máme skálnych prispievateľov, a tak sa potom tešíme z wellness pobytov, návštevy sauny, športových potrieb, niečoho na čítanie,

VESELO PRI Tanci, NO ROVNAKO VESELO I PRI STOLE

na počúvanie, zahryznutie, pitie, skrášlenie seba samého a pod. Ne-disponujeme veľkými finančnými prostriedkami, len obiehame a prosíme o sponzorské dary. Výťažok (priemer vybraných euro sa pohybuje nad 400) ako každý rok poslúži nejakému bohumilému cieľu. Napr. od začiatku plesov sme prispeli na deti v africkej Keni, na misijnú činnosť v taktiež africkej Zambii, evanjelickej materskej škôlke vo Švábovciach, na opravu kostolov v Iliašovciach, v Mělníku (najvyššia vybraná suma 808 €), Kežmarku, dvom mladým rodinám po smrti manžela a otca farára atď.

XII. ples kežmarských evanjelikov očakávame 21. februára 2020 zase v Severke. Takže – príďte! Neobanujete.

9. marca 2019 sa uskutočnilo v priestoroch auditória lýcea XX-VII. Valné zhromaždenie Spišského dejepisného spolku. Tohto roku pripravil spolk dve odborné konferencie pre svojich členov. Prvá bola v júni v Spišskej Kapitule a bola zameraná na najnovšie výskumy v oblasti architektúry na Spiši. Hovorilo sa nielen o najnovších objavoch na Spišskej Kapitule, ale aj o tatranskej architektúre 19. storočia. Druhá konferencia, ktorá bola na jeseň, bola venovaná Levoči. Dôvodom je 770. výročie prvej písomnej zmienky o Levoči, ktorá pochádza z roku 1249.

Okrem pracovnej časti býva súčasťou valného zhromaždenia aj odborná časť. Tohto roku sa o ňu postarala historička Nora Baráthová,

TITUSZ TÓBISZ A JÚLIA GREJTÁKOVÁ

ktorá priblížila počiatky Kežmarku. Archeologička Múzea v Kežmarku Marta Kučerová prezentovala posledné archeologické výskumy zo samotného mesta, ktoré podľa nej prinášajú nový pohľad na najstaršie dejiny mesta. Miesto konania valného zhromaždenia i výber prednášok súvisel s oslavami 750. výročia udelenia mestských práv Kežmarku v roku 1269.

Aj keď by sa mohlo zdať, že z histórie už bolo všetko objavené, nie je to tak. „Samozrejme, poznanie je nekonečné. My sa v histórii len približujeme pravde, a tá vzdialenosť sa síce skracuje, ale stále tam je. Stále je čo objavovať. V prednáške archeologičky Marty Kučerovej odznali nové poznatky. Ide o archeologické objavy v samotnom Kežmarku. Sme ra-

di, že Spišský dejepisný spolok si dáva do programu také konferencie, kde sa prezentujú najnovšie výsledky odborného výskumu,“ uviedol predseda spolku Žifčák.

K významným objavom v posledných rokoch patria podľa Žifčáka nálezy slovanských osídlení. „Doteraz sme nešli pred ôsme storočie a teraz sa zdá, že už ideme až do šiesteho storočia. To je unikátna záležitosť. Ďalší významný nález je kniežacia hrobka z Popradu-Matejoviec. Stále sa na Spiši čosi objavuje. Aj preto je stále o čom rozmýšľať a o čom písať. Ľuďom treba dávať nové poznatky. V minulosti boli isté stereotypy. Poznanie bolo na istej úrovni, ktoré sa tu zakonzervovalo a nie je dobré, keď sa to automaticky preberá. Poznatky treba stále kriticky prehodno-

PREDSEDNÍCKY STÔL SPIŠSKÉHO DEJEPISNÉHO SPOLKU

covať a prichádzať s novými," uviedol Žifčák.

Keďže spolok pripravuje svoj program na dva roky dopredu, v nasledujúcich rokoch to budú exkurzie na Šariš, druhá je plánovaná do Jasova a blízkeho okolia, tretia do poľských spišských obcí. Výbor spolku rozhodne, ktorá z nich sa odsunie na ďalšie obdobie, keďže ročne organizuje spolok jednu exkurziu. Tohto roku pripravil pre svojich členov dvojdnovú exkurziu do Krakova.

Spišský dejepisný spolok združuje milovníkov histórie. Sú tam nielen odborníci – historici, ale aj laici, ktorí majú záujem o históriu. Podobné spolky sú podľa predsedu Františka Žifčáka aj inde na Slovensku. „Rozdiel je asi ten, že sme bezpochyby najväčším spolkom z pohľa-

du počtu členov. V súčasnosti máme asi 370 aktívnych členov. Od vzniku spolku v roku 1992 sme zaevidovali vyše 600 členov," uviedol Žifčák. Veľký záujem o vlastné dejiny je podľa Žifčáka v Spišiakoch priamo zakódovaný. Zaujímavosťou podľa neho je aj to, že k Spišu lipnú nielen Spišiaci, ale aj ľudia z iných regiónov či krajín. „Máme členov v Maďarsku, Poľsku, Nemecku, Rakúsku, Českej republike, dokonca aj v Amerike. O Spiš je záujem aj vo svete. Spiš je výnimočný región," uzavrel Žifčák.

30. marca 2019 sa v našom cirkevnom zbore uskutočnil v auditóriu lýcea výročný konvent Tatranského seniorátu (TAS) Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (ECAV) na Slovensku. Konvent TAS tvoria delegáti. Za každý cirkevný

ÚČASTNÍCI VALNÉHO ZHROMAŽDENIA SPIŠSKÉHO DEJEPISNÉHO SPOLKU

zbor je na konvente prítomné predsedníctvo CZ (zborový farár a zborový dozorca) a dvaja delegáti (ak cirkevný zbor má do 1000 členov. Na každých ďalších 1000 členov pripadajú ďalší dvaja delegáti.) Z nášho cirkevného zboru sa zúčastnili konventu TAS: Roman Porubän – zborový farár, Jozef Horváth – zborový dozorca, Ivana Prelichová – delegát a Roman Uhlár – delegát.

Konvent sa začal krátkou pobožnosťou, ktorú vykonal brat senior TAS Jaroslav Matis. Žiaľ, správu seniora sme nedostali vopred na preštudovanie, ale brat senior ju pracne čítal na konvente, a tak zbytočne naťahoval čas. Je smutné, že sa nedotkol takej témy, ako je vznik Asociácie slobodných zborov ECAV na Slovensku, ktorá má sídlo na úze-

mí Tatranského seniorátu v Mengusovciach a jej predsedom je brat Ing. Jaroslav Mervart a jeho manželka, seniorálna kaplánka, je tajomníčkou tohto združenia. Asociácia slobodných zborov najprv prostredníctvom Evanjelického posla spod Tatier, potom Evanjelického posla Spolku Tranovského a nakoniec Lutherusa rozsiera v Evanjelickej cirkvi nepokoj. Bulvárny spôsob, akým sa prezentuje prostredníctvom médií, ktorý je založený na polopravdách a dohadoch, sa stal ich komunikačným kanálom. Aby ich konanie pred evanjelickou verejnosťou bolo presvedčivé, zaobalili ho do vernosti Augsburgského viero- vyznaniu, z ktorého si však urobili trhačí kalendár a vôbec nepochopili, o čom je Augsburgské vy-

DELEGÁTI SENIORÁLNEHO KONVENTU TAS

znanie, pretože keby ho pozorne čítali, tak by nemohli konať v duchovnej pýche a urazenej ješitnosti, ktorá ich diskvalifikuje a od Augsburgského vyznania na míle vzdáľuje. Žiaľ, že bulvárny spôsob jednaní a prezentácie sa zapáčil mnohým evanjelikom. Aj v našom cirkevnom zbore máme rodiny, či jednotlivcov, ktorí odoberajú bulvárny týždenník Evanjelický posol Spolku Tranovského a po predbežnom opatrení, ktorým Krajský súd v Banskej Bystrici zakázal vydávať tento časopis s názvom Evanjelický posol, premenovali ho na Lutherus, no naďalej v ňom chrlia osočujúce články na nové vedenie cirkvi i nové vedenie a. s. Transcius. Aj táto skutočnosť bola predmetom debaty seniorálneho konventu, na ktorom bola pria-

mo prítomná sestra farárka Ľubomíra Mervartová.

Vzhľadom na to, že brat farár – konsenior Ján Matis odišiel z TAS do Košického seniorátu a Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Košice-Terasa, bolo potrebné zvoliť konseniora Tatranského seniorátu. Do tejto funkcie bol navrhnutý brat farár Jozef Vereščák z Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Poprad-Veľká. Vzhľadom na to, že brat farár podporuje Asociáciu slobodných zborov a v rozpore s Cirkevno-právnymi predpismi podal návrh na disciplinárne konanie na brata farára Romana Porubäna z CZ Kežmarok, dozorca CZ Kežmarok Jozef Horváth si pred voľbou konseniora pýtal slovo, v ktorom poukázal na nezlučiteľnosť tejto funkcie

SENIORÁLNY KONVENT TAS SA USKUTOČNIL V AUDITÓRIU LÝCEA

s etickým konaním brata farára Jozefa Vereščáka, ktorý nakoniec konventom TAS nebol zvolený do funkcie konseniora TAS.

4. – 8. apríla 2019 po pozitívnej odozve na evanjelizačné večery v slovenskej verzii ProChrist Live PRE TEBA 2017 prišiel organizačný tím po dvoch rokoch s novou ponukou. Evanjelizačný projekt vysielaný prostredníctvom internetu na stovky prenosových miest pripravil opäť v partnerstve so sliezskymi evanjelikmi a pod záštitou centrál v nemeckom meste Kassel.

Čo sa za značkou ProChrist vlastne skrýva? Ide o platformu, do ktorej sú zapojení kresťania z rôznych cirkví, spoločenstiev a cirkevných zborov. Na Slovensku v posledných rokoch predovšetkým evanjelici, aj

keď k organizácii a účasti sú pozvaní kresťania bez ohľadu na vierovyznanie. ProChrist – to je séria piatich evanjelizačných večerov, na ktorých nechýba hudba, umenie, príbehy známych osobností a biblické témy s aplikáciou do praktického života. Program z centrálneho miesta tím technikov prenáša prostredníctvom internetu na desiatky až stovky ďalších miest. *„Päť večerov naplnených bohatým evanjelizačným programom chce napomôcť k misii v sekulárnom prostredí,”* uviedol koordinátor lokálneho projektu v slovenskom prostredí Peter Mihoč, tajomník biskupa Východného dištriktu.

Domovskou krajinou evanjelizačného projektu ProChrist je Nemecko a jeho začiatky siahajú do ro-

PETER MIHOČ AKO MODERÁTOR NA EVANJELIZAČNOM VEČERI PRETEBA

ku 1993. Už prvé misijné programy sa z Nemecka, vtedy ešte prostredníctvom satelitu a za výdatnej spolupráce tlmočníkov, prenášali do desiatok ďalších krajín po celom svete. Medzi prvých rečníkov patrilo nedávno zosnulý Billy Graham a známy nemecký evanjelický farár Ulrich Parzany.

ProChrist je už na Slovensku a v susednom Sliezsku osvedčenou značkou, s každým ročníkom pribúdajú nové prenosové miesta. Tento rok sa centrálou programu stal opäť Liptovský Hrádok vzhľadom na svoju dostupnú polohu a vynikajúcu spoluprácu s vedením mesta, ktoré poskytlo veľkorysý priestor v kinosále Kultúrneho domu. Od stredy do nedele 3. – 7. apríla 2019 podvečer prichádzalo na live program 300

– 400 účastníkov a pozvaných hostí. Ďalšie tisícky divákov program sledovali na prenosových miestach nielen doma, ale aj v zahraničí. Organizátorov tešilo, keď k pôvodne prvým 120 prihláseným prenosovým miestam každý deň pribúdali nové a počas piatich večerov sa počet prenosových miest vyšplhal cez 360, medzi ktoré patrilo aj náš cirkevný zbor. Tak cirkevné zbory ako aj jednotlivci, ktorí chceli evanjelizáciu sledovať online, sa z organizačných dôvodov a na základe požiadavky nemeckého partnera museli vopred zaregistrovať ako prenosové miesto.

Symbolom tohtoročného ProChristu sa stal telefón – či už mobilný alebo „retro búdkka“, ktorý odkazoval na Božiu túžbu nadviazať spo-

NAŠA MALÁ SKUPINKA 22 ÚČASTNÍKOV EVANJELIZAČNÝCH VEČEROV

jenie s človekom a zároveň pripomínal možnosť bezplatne sa pripojiť na tzv. „inú“ frekvenciu. Spomedzi všetkých modlitieb je tou najznámejšou a najcennejšou Modlitba Pánova, ktorú naučil Ježiš Svojich učeníkov. Denne ju v rozličných situáciách vyslovujú veriaci a aj tí, ktorí sa za veriacich nepovažujú. A práve z modlitby „Otčenáš“ vychádzali témy tohtoročných evanjelizačných večerov PRE TEBA:

1. Dvere domov: **Otče náš**
2. Kde je vôľa, tam je cesta: **Buď vôľa Tvoja**
3. Chlieb na cestu: **Chlieb náš každodenný daj nám dnes**
4. Sila odpustenia: **Odpusť nám viny naše**
5. Liek v pokušení: **Neuvoď nás do pokušenia, ale zbav nás zlého**

Počas piatich večerov v kinosále L. Hrádku jednotlivé témy na drobné rozmenilo päť slovensko-sliezskych rečníkov: Martin Chalupka (Marhaň), Martin Pientak (Český Tešín), Jaroslav Petro (Obišovce) a Jiří Chodura (Oldřichovice). Sériu tém k Modlitbe Pánovej uzavrel v nedeľu podvečer Ivan Elko, generálny biskup evanjelickej cirkvi.

Medzi známe osobnosti, ktoré tento rok na ProChriste svedčili o svojej viere, patrí atlét Matej Tóth, víťaz v chôdzi na olympijských hrách v Rio de Janeiro 2016. Viera ho doslova „drží pri zemi“: „To, že som dosiahol úspech v jednej športovej disciplíne, ešte neznamená, že som lepší človek.“ Viera pomáha prekonávať prekážky aj hokejovému útočníkovi Michalovi Handzu-

POZORNÉ POČÚVANIE A SLEDOVANIE VŠETKÝCH ÚČASTNÍKOV

šovi a spolu s jeho rodinou patrí do cirkevného zboru v Banskej Bystrici. Medzi ďalšie známe osobnosti, ktoré sa prihovoriли divákovi ProChristu, patrí huslistka Miriam Kaiser, moderátorka Tamara Lištiaková, český hudobník Pavel Helan a Jozef Mikloško, riaditeľ Nadácie Úsmev ako dar.

7. apríla 2019 sa v našom cirkevnom zbore uskutočnilo na 5. pôstnu nedeľu – tzv. Smrtnú pravidelné stretnutie dôchodcov v zborovej miestnosti. Keď sme s týmito stretnutiami v cirkevnom zbore začínali a keď sa človek pozrie na fotografie pred 15 rokov, tak mnohé tváre zachytené objektívom fotoaparátu už dnes medzi nami nie sú. Vždy si na nich s láskou a vďačnosťou spomínáme, čo všetko sme

od nich mohli prijať do svojho života. Na týchto stretnutiach je pravidelne prislúžená aj sviatosť Večere Pánovej, ku ktorej pozývame nielen tých, ktorí zo zdravotných dôvodov nemôžu prísť do kostola, ale všetkých dôchodcov, ktorí sa cítia byť dôchodcami a chcú spolu s nami zdieľať i toto spoločenstvo. Ženy zo zborovej diakonie, či tie, ktoré sa v utorok stretávajú na cvičení, skoro vždy niečo zaujímavé vyrobia pre našich dôchodcov ako darček. Chce to určitý nápad a potom chuť to aj zrealizovať.

Tohto roku v pôstnom období medzi nás prišla sestra farárka Anna Kukulová, ktorá je spolužiačkou z teológie nášho domáceho brata farára Romana Porubána a pôsobí v cirkevnom zbore Ce-

ONDREJ BARTKO A BOŽENA FERENCOVÁ NA STRETNUTÍ DÔCHOCOV

rovo. V neďalekom Veľkom Slavkove v Medzinárodnom mládežníckom centre ICHTYS mal Hontiansky seniorát víkendové sústreďenie konfirmandov. V sobotu dopoludnia si však sestra farárka urobila pre nás čas a prišla nám ukázať, čo všetko sa dá urobiť na Veľkú noc z prútia a bielej hmoty, z ktorej sa vyrábajú mydlá. Odrazu sa z našich žien stali prútikárky a z materiálu, ktorý doniesla sestra farárka Kukulová, urobili veľmi pekné prútené košíky či rôzne iné tvary. Rovnako pripravili pre dôchodcov rôzne mydielka, do ktorých popridávali všelijakú vôňu. V kuchynke lýcea sme mohli založiť krúžok šikovných rúk. I touto cestou patria našim spolusestrám za ich službu a nápaditosť slová veľkej vďaky.

20. apríla 2019 sa tradične v Novom evanjelickom kostole uskutočnil organový koncert na Bielu sobotu. Biela sobota je dňom hrobového odpočinku Pána Ježiša Krista. Zvony kostolov sa „zväzujú“ – to znamená, že od Veľkého piatku až po Veľkonočnú nedeľu sa nezvoní. Všade vládne pokoj a klud. Človek je ponorený do atmosféry Veľkého piatku, ktorá našu pozornosť obracia smerom k Ježišovi Kristovi ako Spasiteľovi, ktorý sa nechal ukrižovať na dreve golgotského kríža pre naše spasenie. Do tejto atmosféry vrcholného pôstneho obdobia zneli v podaní organistky Marty Gáborovej, klaviristu Pavla Poláka a violončelistu Mateja Tkáča. mnohé vzácne duchovné diela od autorov J. S. Bacha, Richarda Schuman-

MARTA GÁBOROVÁ A PAVEL POLÁK

na, E. Elgara. Všetci títo významní hudobní skladatelia boli inšpirovaní pri svojej tvorbe udalosťami Veľkého piatku, Bielej soboty či samotnej Veľkonočnej nedele – víťazstva Ježiša Krista nad smrťou. Zaujímavou skladbou bolo dielo od Johanna Sebastiána Bacha: Koncert d mol BWV 1052 pre čembalo a orchester upravené pre dva klavíry. Z tohto koncertu nám zazneli časti: Adagio a Allegro moderato. Bohatstvo pôstneho obdobia popri čítaní pašií na bohoslužbách sme mohli prežiť aj započúvaním sa do duchovnej hudby, ktorá nám toto prežívanie a jeho význam ešte viacej sprítomnila.

4. mája 2019 ako už tradične, tak aj tohto roku nechýbal pre tých najmenších detský ples, ktorý sa

uskutočnil nie v Spoločenskom dome CULTUS v Ľubici, ale tentokrát v Huncovciach v spoločenskej sále nad reštauráciou Bistro Stop. Tohtoročný detský ples sme venovali kráľovi Dávidovi a Goliášovi. Je to jeden z najznámejších príbehov v Staršej zmluve.

Po úvodnej modlitbe brata farára sa deti rozdelili do dvoch skupín. Jednu skupinu tvorili Filištínci a druhú skupinu tvorili Izraelci. Toto boli dva tábory, ktoré medzi sebou bojovali. Deti dostali aj bojové palice a názorne ukázali, ako mohol vyzeráť boj medzi Filištíncami a Izraelcami. Potom prišiel čas prerozprávať im príbeh o Dávidovi a Goliášovi. Tohto roku medzi nás prišiel brat Vladimír Špurek, ktorého poznáme pod pseudonymom DesJano. For-

NA DETSKOM PLESE PREBIEHAL SÚBOJ FILIŠTÍNCOV A IZRAELČANOV

mou divadla, do ktorého zapojil deti aj dospelých, divadelne stvárnil celý tento príbeh. Skúsme si ho zopakovať aj my:

Filištínci zobrali svoje vojská do boja a zhromaždili sa pri Sóchu. Ale Saul a izraelskí mužovia sa zhromaždili a táborili v údolí Élá a zoradili sa do boja proti Filištíncom. Z vojska Filištíncov vystupoval predbojovník, ktorého meno bolo Goliáš z Gatu, vysoký šesť laktov a jednu piad. Na hlave mal bronzovú prilbu a oblečený bol do šupinatého panciera, ktorý vážil päťtisíc šekelov bronzu. Na nohách mal kovové holene a na pleciach bronzový oštep. Rukoväť jeho kopije bola ako tkáčsky návoj a hrot jeho kopije vážil šesťsto šekelov železa. Nosič jeho štítu kráčal pred ním. Zastal si a vykri-

koval na izraelské šíky: Načo ste vyšli a nastupujete do boja? Či som ja nie Filištíнец a vy služobníci Saulovi! Vyberte si muža, ktorý by zostúpil ku mne. Ak bude vládaf bojovať so mnou a zabije ma, tak budeme vašimi sluhami, ale ak ja premôžem jeho a zabijem ho, vy nám budete poddaní a budete nám slúžiť. Filištíнец pokračoval: Dnes som tupil izraelské šíky. Dajte mi muža, aby sme spolu zápasili. Keď Saul a celý Izrael počul tieto slová Filištínca, zľakli sa a náramne sa báli. Dávid bol synom Efratejca z Betlehema Júdovho, ktorý sa volal Izaj a mal osem synov. Za čias Saula bol už pristarý, aby nastúpil s mužstvom. Traja najstarší synovia Izajovi odišli so Saulom do boja. Mená týchto troch synov, ktorí odišli do boja, boli: prvorodený

NIELEN DETI SA BAVILI, ALE AJ RODIČIA A STARÍ RODIČIA

Eliáb, druhý Abínádáb a tretí Šamá. Dávid bol však najmladší, traja najstarší šli teda za Saulom. Dávid z času na čas odchádzal od Saula páš v Betleheme ovce svojho otca. I vychádzal onen Filištíнец a ostával tam ráno a večer štyridsať dní. Vtedy povedal Izaj svojmu synovi Dávidovi: Nože, vezmi svojim bratom éfu praženej pšenice a týchto desať chlebov a bež s tým do tábora k svojim bratom. Týchto desať hrudiek syra zanes veliteľovi tisíciny, pozri sa za svojimi bratmi, či sa im dobre voď. Prines o nich správu. Medzitým Saul, oni a všetci mužovia Izraela bojovali v údolí Élá s Filištíncami. Dávid vstal včasráno a ovce zveril strážnemu, zbalil sa a šiel, ako mu prikázal Izaj. Keď prišiel k vozovým hradbám, vojsko, ktoré sa zorado-

valo do šíku, prepuklo v bojový krik. Zoradil sa Izrael aj Filištínci do boja: šík proti šíku. Vtedy Dávid zveril svoj výstroj strážcovi a bežal k bojovému šíku. Keď k nemu prišiel, pýtal sa svojich bratov, ako sa majú. Keď hovoril s nimi, práve vystúpil z bojového šíku Filištíncov predbojovník Filištíнец menom Goliáš z Gatu. Vykrikoval tie isté slová ako predtým, takže to Dávid počul, ktorý sa rozhodol bojovať s Filištíncom.

Keď počuli Dávidove slová, oznámili ich Saulovi a ten si ho predvolal. Dávid povedal Saulovi: Nech z neho nikto nemá strach; tvoj služobník pôjde a bude bojovať s tým Filištíncom. Saul odpovedal Dávidovi: Nemôžeš ísť proti tomu Filištíncovi a bojovať s ním, veď ty si chlapec, ale on je bojovníkom od svojej

PORAZENÝ GOLIÁŠ MLADÝM DÁVIDOM

mladosti. Ale Dávid povedal Saulovi: Tvoj služobník bol pastierom pri stáde svojho otca; keď prišiel lev alebo medveď a odvliekol ovcu zo stáda, pustil som sa za ním, zrazil som ho a vytrhol som mu ju z tlamy. Keď sa oboril na mňa, chytil som ho za bradu a bil som ho, kým som ho nezabil. Aj leva a medveďa zabil tvoj služobník, a tento neobrezaný Filištíнец bude ako jeden z nich, pretože hanil šíky Boha živého. Ďalej Dávid hovoril: Hospodin, ktorý ma vytrhol z moci leva a z pazúrov medveďa, vytrhne ma i z ruky toho Filištínca. Vtedy povedal Saul Dávidovi: Choď, a Hospodin bude s tebou! Potom Saul obliekol Dávda do svojich šiat, dal mu na hlavu bronzovú prilbu a navliekol mu pancier. Dávid si pripásal i meč na šaty a chcel pokro-

čiť, ale nebol na to navyknutý, a tak povedal Saulovi: Nevládzem v tom chodiť, lebo nie som na to navyknutý. I zložil to Dávid zo seba. Vzal si do ruky palicu, vybral z potoka päť hladkých kameňov, vložil ich do kapsy medzi pastierske náčinie, ktoré mal, vzal si do ruky prak, a tak sa približoval k Filištíncovi. Filištíнец sa stále viac a viac približoval k Dávidovi; muž, ktorý niesol jeho štít, kráčal pred ním. Keď Filištíнец pozrel a videl Dávda, pohrdol ním, lebo bol len mladíkom červenolícim a pekným na vzhľad. Filištíнец povedal Dávidovi: Či som ja pes, že ideš proti mne s palicou? Filištíнец preklínal Dávda svojimi bohmi. Ďalej Filištíнец hovoril Dávidovi takto: Len poď ku mne, nech dám tvoje telo nebeskému vtáctvu a poľnej zve-

SPOLOČENSKÁ SÁLA ZAPLNENÁ RODIČMI A DEŤMI

ri! Nato Dávid odpovedal Filištíncovi: Ty prichádzaš ku mne s mečom, s kopijou a so štítom, ale ja idem k tebe v mene Hospodina mocností, Boha izraelských šíkov, ktorého ty si potupoval. Dnes ťa Hospodin vydá do mojich rúk, zrazím ťa a zotnem ti hlavu. Dnes vydám mŕtvolu filištínskeho vojska nebeskému vtáctvu a zemským šelmám, aby celá zem poznala, že je Boh v Izraeli. A aby sa celé toto zhromaždenie dozvedelo, že Hospodin nevyslobodzuje mečom a kopijou, lebo toto je Hospodinov boj; On vás vydá do našich rúk. Keď Filištínek vstal a približoval sa k Dávidovi, Dávid sa poponáhlal a vybehol zo šíku proti Filištíncovi. Vtom Dávid siahol rukou do kapsy, vybral kameň, hodil ním z praku a udrel Filištínca do čela; kameň sa

mu vrazil do čela, takže padol tvárou na zem. Tak premohol Dávid Filištínca prakom a kameňom, zrazil Filištínca a usmrtil ho, i keď nemal v ruke meč. Dávid pribehol, postavil sa nad Filištínca, vzal jeho vlastný meč, vytiahol ho z pošvy a zabil ho. OdŤal mu ním hlavu. Keď Filištínci videli, že silák zomrel, dali sa na útek.

Aj týmto príbehom na detskom plese sme chceli deťom ukázať, aké je v živote veľmi dôležité, aby sa spoliehali na Boha, tak ako sa spoliehal Dávid. Kto sa vkladá do Božích rúk môže mať istotu, že z týchto rúk ho nikto a nič nevytrhne. Po príbehu pokračovala tanečná zábava, ale aj rôzne hry, do ktorých boli zapojení ako rodičia, tak aj deti. Po svojich výkonoch bolo pre nich pripra-

NAJVÄČŠIA RADOSŤ DIEŤAŤA JE VTEĎY, KEĎ MÔŽE KRMIŤ SVOJHO RODIČA

vené aj chutné občerstvenie. Tešíme sa, že sa opäť po roku stretneme na ďalšom detskom plese.

13. mája 2019 sa uskutočnil v meste Kežmarok Dni židovskej kultúry. Dopoludnia prebehli v priestoroch hradu dve prednášky pre stredoškolákov. Prvú prednášku si pripravil evanjelický farár Roman Porubän a študentov oboznámil s pojmom holokaust, ako ho vníma židovská teológia v rôznych modeloch. Druhú prednášku si pripravil Vladimír Ševc, prostredníctvom ktorej prezentoval židovské rodiny na území mesta Kežmarok. Hotel Hviezdoslav nám pripravil špeciality židovskej kuchyne, poobede bola otvorená výstava Yuriho Dojča s fotografiami, ktoré mapovali pozostatky židovskej kultúry a komunity.

Podvečer v Drevenom artikulárnom kostole zaznela židovská hudba v podaní Preßburger Klezmer Band. Je to jedinečné bratislavské hudobné zoskupenie, ktoré vzniklo v roku 1995 a získalo si množstvo priaznivcov.

Táto prvá slovenská formácia, inšpirujúca sa emotívnou a tanečnou hudbou zo strednej a východnej Európy známou ako klezmer, je zároveň najlepšie hodnotenou skupinou svojho zamerania na území bývalého Československa. Jej energický hudobný „kokteil“ je podmanivo namiešaný zo židovskej, z balkánskej a orientálnej hudby, ako aj zo slovenského a cigánskeho folklóru – to všetko s originálnou esenciou súčasných moderných štýlov ako jazz, rock, reggae a latino.

VYSTÚPENIE ŽIDOVskej KAPELY PRESSBURGER KLEZMER BAND

Skupina od svojho vzniku absolvovala množstvo rozmanitých vystúpení nielen na Slovensku, ale aj v Európe i zámorí, počnúc multižánrovými hudobnými festivalmi, cez koncerty v kluboch a v klasických hudobných sálach, komornými vystúpeniami až po zábavy na plesoch, oslavách a firemných eventoch.

Vystúpenia kapely prinášajú podmanivú interpretáciu známych i unikátnych piesní predovšetkým v jazyku jidiš, ale aj v slovenčine, angličtine a balkánskych jazykoch. Vyjadrujú aj strhujúcu emotívnosť a tanečnosť klezmerovej hudby. Preßburger Klezmer Band má na konte päť albumov a nejednu úspešnú spoluprácu na filmových, divadelných a iných projektoch.

Tak ako hrávali potulní židovskí muzikanti klezmeri na začiatku minulého storočia na zábavách, svadbách či pohreboch – a to nielen židovských – tak aj dnes je počuť strhujúcu hudbu Preßburger Klezmer Bandu pri najrôznejších príležitostiach a jednou z nich boli aj naše Dni židovskej kultúry v Kežmarku.

18. mája 2019 predsedníctvo cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok (Roman Porubän a Jozef Horváth) bolo pozvané mestom Mělník a jeho starostom Ctiradom Mikešom na odhalenie pamätnej tabule Milanovi Rastislavovi Štefánikovi, ktorá bola odhalená na Husovom dome Českobratskej cirkvi evanjelickej v Mělníku. Tejto milej slávnosti sa zúčastnili mnohí predstavitelia mesta Mělník a rôznych

PREDSEDNÍCTVO CZ KEŽMAROK U BRATA FARÁRA M. ERDINGERA

organizácií za účasti veľvyslanca Slovenskej republiky Petra Weissa. Brat farár Porubän sa prítomným na tejto slávnosti prihovoril nasledovnými slovami:

„Vážená excelencia pán veľvyslanec SR Peter Weiss, vážený pán starosta mesta Mělník, milý pán predseda spoločnosti M. R. Štefánika pán Vojtech Čelka, drahý brat farár Miroslav Erdinger, milí hostia, drahí bratia a sestry Česi!

Srdečne vás pozdravujem pri tejto milej príležitosti, ako je odhalenie pamätnej tabule nášmu slovenskému rodákovi z Košarísk, synovi evanjelického farára, významnému vedcovi, diplomatovi, politikovi a generálovi Milanovi Rastislavovi Štefánikovi, ktorého 100. výročie smrti si pripomíname nielen

my, Slováci, ale rovnako aj vy, Česi, pretože i vďaka tejto osobnosti mohol vzniknúť v roku 1918 spoločný štát Čechov a Slovákov. Napriek tomu, že sme sa v roku 1993 rozdelili a vznikli dve samostatné republiky, som rád, že môžeme ustavične medzi sebou pestovať dobré vzťahy, čoho dokladom je aj partnerstvo našich dvoch cirkevných zborov na Mělníku a v Kežmarku.

Štefánikov životný príbeh sa ne-dotýka iba jeho ako osoby, či možno jeho najbližších, s ktorými sa poznal a stretával. Štefánikov životný príbeh zasiahol mnohých ľudí v Česko-slovenskej republike a dodnes je fascinujúcim príbehom s obrovským odkazom pre slovenský i český národ. Z chudobnej evanjelickej fary najprv vzhliada ku hviezdam, po-

ODHALENIE PAMÄTNEJ TABULE M. R. ŠTEFÁNIKovi NA HUSOVOM DOME

tom sa ocitá v diplomatických službách a salónoch svetovej politiky a nakoniec ako 39-ročný tragicky zomiera. Tak rýchlo sa skončil jeden úspešný život, ktorý mohol byť československému národu ešte v mnohých veciach užitočný.

Ja tu dnes nechcem vymenovávať encyklopedické poznatky o Štefánikovi, ale chcem, aby sme si položili otázku: *Čím mňa môže dnes osloviť Milan Rastislav Štefánik? Aký odkaz mne ako kresťanovi tento človek zanechal?*

Jedna z vecí, ktorú si vážim na Štefánikovi, je jeho poctivosť. Žil víziou a veľkými ideálmi, najmä čo sa týkalo budúcnosti slovenského národa. Žil pre veľké príležitosti, ale zároveň vedel tieto ideály poctivo naplňať krok za krokom a chopiť sa

príležitostí so železnou vôľou a seba-disciplínou aj za cenu veľkej osobnej obete. Preto mohol povedať: *„Musíme žiť jeden pre druhého, lebo šťastie jednotlivcov mohutnie tou mierou, ktorou sa množí vôkol neho.“* My dnes milujeme veľké vízie a príležitosti, ale neraz nám chýba tá poctivosť, s ktorou by sme za nimi išli a dokázali ich prakticky realizovať vôkol seba.

Ladislav Valášek, evanjelický farár na Košariskách a jeden z vynikajúcich znalcov Štefánikovho života spomína, ako sa mu dostala do rúk Štefánikova malička Nová zmluva, ktorú používal počas svojich pražských štúdií. V celej tejto novej zmluve mal Štefánik podčiarknutý jeden jediný verš a to z Markovho evanjelia: *„Lebo ani Syn člo-*

SPOLOČNÁ FOTOGRAFIA PRI PAMÄTNEJ TABULI M. R. ŠTEFÁNIKOVÍ

veka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby On slúžil a dal život ako výkupné za mnohých“ (Mk 10,45). Evanjelista Marek tento text umiestnil do stredu svojho evanjelia, čím zdôraznil, čo bolo obsahom života Ježiša Krista – bol to hriešny človek, kvôli ktorému prišiel do tohto sveta, aby mu pomohol, aby ho zachránil, aby sa zaň obetoval. To znamená, že Ježiš neprišiel do tohto sveta kvôli Sebe, ale kvôli druhým. On nehladal Svoj vlastný profit a ani sa neuchádzal o nejaké bonusy, o ktoré sa neraz uchádzame my dnes. Evanjelista Marek touto vetou hovorí: *Milý brat, milá sestra! Toto je spôsob, ako sa správa skutočná láska vo svete.*

„Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby On slúžil a dal život ako výkupné za mnohých.“

Mládenecká ruka Milana Rastislava Štefánika si práve túto vetu podčiarkla. Čo to asi pre neho znamenalo? S odstupom času môžeme povedať, že on s rovnakou filozofiou a s rovnakým cieľom sa postavil do služby nového Československého štátu. Celý svoj život rozdal v službe pre druhých, v službe pre národ. A čo je na tom to krásne je, že to nerobil pre zisk, pre popularitu, pre bonusy a ani pre svoj osobný profit, ale robil to s láskou pre ľudí. V tom spočíva jeho úžasná pocitnosť, v ktorej sa zrači skromnosť a veľká pokora.

A to je to krásne svedectvo, ktoré oslovuje mňa a ktoré je príkladom i pre nás a predovšetkým pre tých, ktorí stoja v službe pre svoj národ, pre svoju spoločnosť.

Ak do centra nášho života postavíme aj my vetu, ktorú si Štefánik osvojil z Markovho evanjelia, tak sa náš život nebude vyznačovať egoizmom, záujmom o seba, či prílišným individualizmom, ale náš život bude naplnený službou pre druhých a táto služba nás urobí šťastnými, ako robila aj Štefánik.

„Zvíťazíme, ak budeme my Česi a Slováci, vždycky po boku. Keď sa podarí niekomu nás rozdeliť, potom bude s nami zle. V jednote je sila. Prvou zásadou nášho boja je jednota a svornosť. To si, bratia, pamätajme.“ Hoci nás politici rozdelili, i napriek tomu priateľstvo nášho cirkevného zboru v Kežmarku spolu s cirkevným zborom tu v Mělníku je svedectvom toho, že jeden druhému môžeme slúžiť, jeden druhému

si chceme pomáhať a máme sa navzájom radi, aj napriek hraniciam, ktoré nás od seba oddeľujú. A to je to krásne svedectvo Milana Rastislava Štefánika, ktoré nás i dnes inšpiruje, a za ktorým sa skrýva skutočný záujem o človeka. A tak pravdepodobne nebola to náhoda, že Milan Rastislav Štefánik mal vo svojej Novej zmluve podčiarknutý verš: **„Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby On slúžil a dal život ako výkupné za mnohých.“** Aj my si slúžme navzájom, a tak budujme medzi sebou dobré vzťahy, ktoré sú základom budovania dobrého spoločenstva, dobrej spoločnosti.“

Celú slávnosť sprevádzala dychová hudba. V jej podaní zaznela aj Československá štátna hymna. Po odhalení pamätnej tabule sme sa

PRÍHOVOR JOZEFA HORVÁTHA NA BOHOSLUŽBÁCH V MĚLNÍKU

presunuli do zborových priestorov Husovho domu. Dr. Vojtech Čelka, predseda Spoločnosti Milana Rastislava Štefánika, nás vo svojej prednáške oboznámil s významom Štefánikovej osobnosti pri zakladaní Československého štátu. Po prednáške sme sa presunuli na farskú záhradu, kde sa konal raut. Na druhý deň v nedeľu sme sa s bratom dozorcom Jozefom Horváthom zúčastnili bohoslužieb, kde brat dozorca pozdravil domáci cirkevný zbor.

22. mája 2019 sa Kežmarok už po štvrtý raz stal súčasťou podujatia európskeho významu NOC LITERATÚRY. V stredu podvečer o 17:00 boli jeho obyvatelia pozvaní vychutnať si niečo nové, čo vyšlo vo svetovej literatúre a čo sa oplatí prečítať si. Séria večerných čítaní z kníh

európskych autorov bola pre priaznivcov literatúry pripravená v Kežmarku na piatich miestach: **1.** Kežmarský hrad / Salónik – pôvodne hradná klenotnica, **2.** Štúdio KTV, **3.** Evanjelické lýceum / študovňa, **4.** Kníhkupectvo Alter ego, **5.** Boutique hotel Hviezdoslav. Čítajúcimi v Kežmarku boli tentoraz známi i menej známi moderátori / redaktori: Peter Varinský – moderátor TV Markíza, ktorý čítal v priestoroch nášho evanjelického lýcea a jeho študovne. Ivan „Bindo“ Bindas – moderátor Rádia Viva, Zbyňo Džadoň – moderátor, herec, spevák a skladateľ, Beáta Oravcová – moderátorka kežmarskej TV, Linda Gallová a Katarína Závacká – moderátorky školskej TV GPUK, recitátorky a herečky. Opäť po roku sa mohli

po jednotlivých čítaniach poslucháči aj čítajúci stretnúť na besede v hoteli Hviezdoslav.

26. mája 2019 tohto roku sa slávnosť konfirmácie uskutočnila vo filiálke Ľubica, vzhľadom na to, že z Ľubice boli dvaja konfirmandi: Erika Hurajtová a Mário Klein. Konfirmačnej slávnosti predchádza dvojročná konfirmačná príprava, písomný test po každom ročníku a na samotnej konfirmačnej slávnosti ústna skúška, ktorú musí absolvovať pred spoločenstvom cirkevného zboru každý konfirmand. Keď som bol tohto roku v Mělníku, tak konfirmandi Českobratskej cirkvi evanjelickej musia absolvovať aj pohovor s presbyterstvom cirkevného zboru, ktoré sa ich pýta na také skutočnosti ako je napríklad: *Kde*

vidí miesto svojej služby v cirkevnom zbore – to je celkom praktická otázka, ale okrem toho im kladú aj vedomostné otázky.

Brat farár Porubän vo svojom príhovore na text z Listu Efezským 1,11.12 poukázal na to, že v živote človeka je dôležité, aby si položil dve otázky: **1. Kto som?** a **2. Prečo som tu?**

Kto som? Vedeli by ste na ňu v tejto chvíli odpovedať? Pátranie po svojej vlastnej identite ani dnes nie je jednoduché. Človek je ovplyvnený svojím egom, rôznymi názormi, filozofiami či skutočnosťami, ktoré nás obklopujú alebo sa nám priam natískajú do života a chcú, aby sme sa s nimi stotožnili. Dokonca musíme povedať, že to nemáme ľahké ani my kresťania. Napriek tomu, že sme

DANIEL MAGERA PRI SKÚŠKE KONFIRMANDOV

boli vychovávaní v kresťanských rodinách a ako malé deti nás rodičia alebo starí rodičia učili modlitbu Pánovu: Otče náš, privádzali nás do chrámu Božieho, prihlásili na vyučovanie náboženstva a ku konfirmácii, napriek tomu človeka neraz zachvátia pochybnosti, a rôzne nečestné túžby, ktoré do nášho života zasieva diabol. Veď predovšetkým jemu ide o to, aby sme nenašli svoju identitu, aby človek tápal, navzájom sme si ubližovali, pretože vtedy sme oveľa ľahšie manipulovateľní.

V spleti tých rôznych možností a ponúk je potrebné, aby človek hľadal svoju identitu a uvedomil si: *Kto som? Kde je moje miesto v tomto svete?* No nielen my kresťania to máme ťažké, ale rovnako aj tí, ktorí neveria v Pána Boha, pretože identifikovať

sa s koncepciou, že človek je výplodom náhody, to je tiež dosť ťažké. Boh, ktorý stvoril tento svet a v ňom i človeka, tak tento Boh sa rozhodol, že ja a ty budeme Jeho dedičmi. To znamená, že ja a ty nie sme výplodom náhody alebo nepodareného pokusu, ale sme výsledkom Božieho dokonalého stvorenia. Boh tu chcel mať každého jedného z nás. To znamená, že Boh tu chcel mať i vás. Boh chcel, aby ste sa narodili svojim rodičom.

Prečo som tu? To je druhá otázka, ktorú nám kladie Ten, ktorý nás stvoril, sám Boh. Každý, kto Ho poslúcha v živote, tak pochopí, prečo je na tomto svete. Božie slovo, ktoré sme si prečítali, nám jasne hovorí, prečo sme na tomto svete: „**Aby sme boli na chválu jeho slávy.**“ Boh nás

KONFIRMANDI PRI SLÁVNOSTNOM SEUBE

stvoril, aby sme Ho svojím životom oslávili ako Stvoriteľa.

Boh Svojmu stvoreniu určil jasné poslanie: byť **na chválu Jeho slávy**. Možno toto biblické spojenie znie dosť komplikovane, a preto ho zjednoduším: *Ja a ty sa máme stať reklamou na Boha*. To znamená, že ja a ty máme žiť v tomto svete tak, aby každý, kto vidí náš život, zatúžil žiť takým istým spôsobom života. Ja a ty máme žiť tak, aby keď nás ľudia stretnú, tak si mohli povedať, že sa stretli s Bohom. My máme žiť tak, aby neveriaci ľudia v dnešnom svete si povedali: *tak tí kresťania majú v sebe niečo, čo by som chcel mať i ja*.

Milí konfirmandi! Boli ste povolaní, aby ste aj vy boli živou reklamou Pánu Bohu. To sa vám sí-

ce v piatok nepodarilo. Zvlášť keď si egoisticky niekto presadzuje to, čo sa jemu páči a čo on chce a nepozorá pritom na druhých. Ale dnes to môžete napraviť. Možno si to ani neuvedomujete, ale v konečnom dôsledku vy ste ako tí youtuberi. Nevysielate však na youtube. Nevysielate len to, čo chcete ukázať. Váš život sleduje veľmi veľa ľudí a sledujú ho naživo, neustále, v priamom prenose. Vaším poslaním je byť dobrým youtuberom, ktorý robí tú najlepšiu reklamu Pánu Bohu.

Ak sme kresťania, tak musíme byť dobrou reklamou Bohu. A to je odpoveď na otázku: *Prečo som tu?* Samozrejme, že nie je to ľahké a niekedy sa hanbíme povedať pred spolužiakom: *Tak toto nie, toto nie je v poriadku čo zamýšľaš, pretože mo-*

POŽEHNANIE S ODOVZDANÍM BIBLIE A SVEDECTVA O KONFIRMÁCII

ja viera mi hovorí niečo iné. Ale ak to povieme, tak začíname víťaziť a každé takéto drobné víťazstvo nás v živote viery posilní a posunie k Bohu čoraz bližšie. Veľmi si prajem, aby ste zažívali takéto víťazstvá.

31. mája 2019 – uskutočnilo sa slávnostné odhalenie novej sochy Milana Rastislava Štefánika v Spišskej Belej. Štefánikova socha už v minulosti v Spišskej Belej stála. Mesto už v roku 1936 vyhlásilo prvú verejnú zbierku na postavenie pomníka Štefánikovi. V roku 1937 sa zbierková akcia zopakovala, ale už iba na Spiši. Na zhotovenie sochy bol oslovený akademický sochár Pavol Bán, ktorý vyhotovil pre Spišskú Belú v roku 1937 ako vzor miniatúru sochy M. R. Štefánika. O rok neskôr, 6. mája 1938, zaslal mestu ná-

kres pomníka, za zhotovenie ktorého požadoval 26-tisíc Kč.

Mesto si pamätník u Pavla Bána objednalo 21. júna 1938. Lehotu na dodanie stanovilo na 10. októbra 1938. Pavol Bán vzápätí navštívil Spišskú Belú, aby si pozrel miesto, kde bude socha stáť. Radní schválili pre umiestnenie pamätníka priestranstvo medzi zvonnicou a mestským úradom. Sochár požadoval od mesta, aby zabezpečilo plochu pod pamätník a pripravilo betónovú platňu a podstavec, na ktorej bude pamätník stáť. Mestu ponuku na stavebné práce predložili Jozef Fodor – 5 450 Kč.

Pomník sa skladal z podstavca vysokého 140 centimetrov s rozmermi základne 70 x 70 centimetrov. Na ňom bol umiestnený druhý podsta-

PRISLÚŽENIE SVIATOSTI VEČERE PÁNOVEJ KONFIRMANDKE A JEJ RODINE

vec s rozmermi 50x50 centimetrov. Na tomto podstavci stála 2,3 metra vysoká socha generála M. R. Štefánika. Podstavec bol navrhnutý z umelého kameňa, socha z bieleho umelého mramoru. Nápis na podstavci bol slovensko-nemecký: Slovenský národný bohatier – Slowakischer Freiheitskämpfer, odhalené – enthüllt 21. 5. 1939. Sochárovi vraj ako predloha stál generálov brat Kazimír zvaný Mirko, ktorý sa na neho údajne veľmi podobal. Pomník mal byť pôvodne odhalený 28. októbra 1938 pri príležitosti 20. výročia vzniku Československého štátu. Udalosti súvisiace s Mníchovskou konferenciou a vyhlásenie autonómie Slovenska 6. októbra 1938 odhalenie sochy oddialili.

Slávnostné odhalenie pamätníka sa tak posunulo až na nedeľu 21.

mája 1939. Organizátori spojili deň narodenia s mesiacom úmrtia M. R. Štefánika a dostali mystický dátum vhodný na odhalenie sochy. Na túto udalosť sa pripravovalo mesto a celý severný Spiš niekoľko mesiacov.

Na programe boli slávnostné bohoslužby, sprievod od tabakovej továrne mestom k pomníku. Na začiatku sprievodu zástava, po nej šli miestni zastupitelia, mládež, potom čestný oddiel slovenského vojska, krojované skupiny zo Ždiaru a Lendaku, školské dietky a ľud. Všetko usporiadané, disciplinované, ukázené. I pred tribúnou staval sa každý na patričné miesto, nerušiac poriadok a slávnostnú náladu. Zaznela hymnická pieseň „Kto za pravdu horí“, príhovor starostu, spieval spevokol Hlinkovej gardy zo Spišskej Be-

SPOLOČNÁ FOTOGRAFIA NA ZÁVER

lej. Slávnostnými rečníkmi bol poslanec Snemu Slovenskej republiky Pavol Čarnogurský z blízkej Malej Frankovej a náčelník politického štábu Hlinkovej gardy Karol Murgaš. Holdovali veľkému synovi, národnému bohatierovi, sľubujúc vernosť jeho zásadám a česť jeho pamiatke. Program pokračoval prejavom kaplána J. Kútnika, kladením vencov k pamätníku a slovenskou hymnou.

Pamätník prežil hrôzy druhej svetovej vojny. V 50-tych rokoch po nástupe komunistov k moci, musel byť text na podstavci odstránený a napokon bola zložená i socha M. R. Štefánika. Odkráčala, či skôr bola odvečená do pivnice pod mestským úradom, kde bola neodborne uskladnená, poškodená a zasypa-

ná uhlím a popolom. Na pôvodnom mieste akad. sochár Arpád Račko vytvoril Pamätník padlým v 2. svetovej vojne v podobe pieskovcovej sochy Partizána, ktorý sa v tvári nápadne podobal na svojho predchodcu. Je to tretia belianska socha. I táto belianska socha musela kvôli rekonštrukcii námestia po niekoľkých rokoch „odkráčať“ na nové miesto.

V roku 1968 pri politickom odmäku sochu M. R. Štefánika opravili študenti pražskej vysokej školy, neskorší akademickí sochári Imrich Svitana a Ivan Lipták. Znovuodhalenie pamätníka sa uskutočnilo 15. augusta 1968, ale už na novom mieste – v parku pri evanjelickom kostole. Na pôvodnom mieste už stál Partizán. Prilahlá ulica predtým Let-

ODHALENIE SOCHY M. R. ŠTEFÁNIKA V SPIŠSKEJ BELEJ

ná, dostala meno Štefánikova. Počas komunistickej normalizácie 25. októbra 1972 Rada MsNV v Spišskej Belej prerokovala premiestnenie Štefánikovej sochy. Navrhovalo sa prevezenie sochy do depozitu krajského archívu KSS v Starej Ľubovni. Žeriav nemohol sochu strhnúť, bola dobre ukotvená. Neskôr prišiel obrnený transportér a za nesúhlasného tichého protestu prizeraajúcich sa bola socha strhnutá, rozlámaná na tri časti a naložená na nákladné auto. Socha znova „odkrácala“, tentoraz do vtedajšieho Vojenského výcvikového priestoru Javorina – Zálubica.

Po nežnej revolúcii v roku 1989 aktivisti žiadali prešetrenie druhého zhodenia sochy a jej opätovné navrátenie, avšak bez výsledku. Podarila sa len zmena názvu ulice a od roku

1992 sa Štefánikova ulica do Spišskej Belej vrátila. Nastalo dlhé mlčanie, až pár nadšencov zriadilo zbierku s podporou Mestského úradu a pána primátora Štefana Bieláka. Výnos zo zbierky nepokrýval celkové náklady, ale zásluhou primátora sa podarilo dosiahnuť príspevok na realizáciu pamätníka z Úradu vlády SR.

Pôvodne bol termín realizácie stanovený na sté výročie vzniku Československa, na ktorom mal M. R. Štefánik obrovskú zásluhu. To sa však nepodarilo zrealizovať. V parku pred evanjelickým kostolom sa zriadilo opäť dôstojné miesto pre umiestnenie Štefánikovej sochy. Odliata socha čakala v ateliéri v Sihelnom na Orave, aby mohla ako štvrtá „odkráčať“ do Spišskej Belej. Slávnostné odhalenie novej sochy sa

ZBOROVÝ SPEVOKOL PRI SOCHE M. R. ŠTEFÁNIKA

uskutočnilo 31. mája 2019 o 18:30 h., počas osláv Dní mesta Spišská Belá, pri príležitosti 100. výročia úmrtia M. R. Štefánika. Udalosť bola sprevádzaná kultúrnym programom. Po hudobnom vstupe speváckej skupiny Suita kráľa Mateja s československou hymnou prítomných privítal primátor mesta Jozef Kuna. So slávnostným prejavom vystúpili ctení hostia – vedecký pracovník Astronomického ústavu Slovenskej akadémie vied v Tatranskej Lomnici – Vojtech Rušin. Báseň prítomným predniesla žiačka Základnej školy M. R. Štefánika v Spišskej Belej. Následne po hudobnom vstupe Ludovej hudby Belave Základnej umeleckej školy Ladislava Mednyánszkeho vystúpil s príhovorom pedagóg, spisovateľ a milovník histó-

rie Milan Choma a autor myšlienky znovuoživenia sochy M. R. Štefánika v Spišskej Belej – Milan Vdovjak. Samotné odhalenie sochy bolo hudobne sprevádzané spevokolom Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok.

7. júna 2019 Mesto Kežmarok si v tomto roku pripomína okrúhle výročie 750 rokov od udelenia mestských práv kráľom Belom IV. Od tohto času sa začal v meste rozvíjať nový život. Prichádzali sem rôzni remeselníci a mnohé osobnosti, ktoré si pod vplyvom reformácie uvedomovali potrebu vzdelania. V čase najväčšieho hospodárskeho rozmachu (15. – 19. storočie) mal Kežmarok viac ako 50 cechov a vysokú vzdelanostnú úroveň, čo predovšetkým zabezpečovalo evanjelické lý-

ERIKA CINTULOVÁ A ROMAN PORUBÄN S JUBILANTKOU

ceum, bez absolvovania ktorého nebolo možné pokračovať v univerzitných štúdiách. Na lýceu v tom čase študovali žiaci z celej strednej Európy a ne jeden z nich sa stal známym spisovateľom, umelcom alebo vedcom. S menom kežmarskej školy sú spojené aj prvé správy o Vysokých Tatrách, vzhľadom na to, že miestni profesori a študenti boli priekopníkmi v bádani našich veľhôr. V súčasnosti sa v budove lýcea ukrýva najväčšia školská historická knižnica v strednej Európe so 150 tisíc vzákovým knižničným fondom.

K tomuto mestu nerozlučne patrí historička a spisovateľka PhDr. Nora Baráthová, ktorá sama o sebe hovorí, že je s ním spätá. Aj ona sa tohto roku dožila krásneho životného jubilea, no však s jednou nulou me-

nej ako mesto Kežmarok, v ktorom sa narodila, vyrastala, prežila svoju profesionálnu kariéru a ustavične je aktívna pri organizovaní rôznych podujatí. Kto iný by mohol byť predsedom Komisie pre prípravu osláv 750. výročia mesta Kežmarok ak nie práve ona.

Osobnosť PhDr. Nory Baráthovej nie je neznáma ani čitateľom Evanjelického posla spod Tatier, pretože neraz svoje články publikovala v tomto periodiku a mnohé historické romány z jej bohatej tvorby vydalo aj vydavateľstvo Tranoscius (Svedkovia ťažkých dôb, Buď vôľa tvoja, Stretol som Ho...).

Vyrastala v prostredí, v ktorom jej najbližší milovali literatúru, históriu a jazyky, čo predurčilo jej profesionálnu kariéru. Jej životný prí-

NORA BARÁTHOVÁ SO SVOJOU MAMOU

beh sa začal písať 7. júna 1944 v dome na Hlavnom námestí, kde v súčasnosti sídli predajňa pekárne B-max. Narodila sa do učiteľskej rodiny. Mama, Rozália Baráthová, bola profesorka kežmarského gymnázia, ako aj jej krstná mama Eleonóra Lányiová. V piatich rokoch do jej života vstúpila vážna choroba – detská obrna, ktorá poznačila jej životnú cestu, no i napriek tomu svojou húževnatosťou, svedomitou prácou a dôverou voči Pánu Bohu zvíťazila i nad touto prekážkou.

Diaľkovo študovala na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove odbor slovenčina-dejepis. Neskôr si urobila rigorózne skúšky z dejín a filozofie. Už počas vysokoškolských štúdií pracovala ako historička v Múzeu v Kežmarku. Toto pôsobisko

bolo jej jediným počas celého pracovného života. Studnica poznania a vedomostí, skĺbená s rečníckym talentom a darom pútavého rozprávania, to je Nora, ktorá je neraz obľúbeným objektom novinárov. Známe sú jej články v novinách i vystúpenia v televíznych a rozhlasových reláciách.

Je aktívnou členkou CZ ECAV na Slovensku Kežmarok. V roku 1958 bola konfirmáciou prijatá medzi dospelých členov cirkvi, kvôli čomu prišla jej mama ako pedagogický zamestnanec o prácu. Roky organovala v kostole a ešte stále sprevádza organovou hrou stretnutia dôchodcov. Pracovala v redakcii Evanjelického východu a doteraz pracuje v redakčnej rade Zborového listu, periodika, ktoré vydávajú kežmarskí evanjelici.

KEŽMARSKÝ ERB K NEJ PATRÍ

Bola presbyterkou i dozorkyňou cirkevného zboru.

V Kežmarku prebiehal tohto roku už 54. ročník Literárneho Kežmarku, čo je najstaršia literárna súťaž na Slovensku v písaní poézie a prózy. Jeho neodmysliteľnou súčasťou od prvého ročníka je aj Nora Baráthová. Semináre venované výročiam významných literárnych osobností a dejinných udalostí spojené s touto súťažou pripravuje už dlhé desaťročia. Jej láska ku knihám je zhmotnená v jej veľkej knižnici, v ktorej sa nachádza okolo 6000 zväzkov kníh. Zbierka sa neustále rozrastá. Okrem kníh sú v jej pracovni pod policami uložené odborné časopisy, ktoré má poctivo zviazané podľa ročníkov. A kto sú jej srdcu blízki ľudia? Samozrejme, že je to najbližšia rodi-

na, no na fotografiách v jej pracovni nájdete Babettu von Wieland, Jan-ka Chalupku, Alexandra Dubčeka, Milana Rastislava Štefánika, Jakuba Kraya, Martina Rázusa, ale i Harryho Pottera.

Knižne debutovala prózou pre mládež pod názvom *Ad revidendum*. Autorka v nej spomína na posledný školský rok pred maturitou a zobrazuje mladých ľudí vstupujúcich do života. Okrem toho napísala rôzne historické romány: *Nepokojné mesto*, *Muž, ktorý kráčal za smrťou*, *Nelutujem, že som milovala*. Poslednou vydanou beletriou je kniha *Meč a srdce*, kde pútavým spôsobom približuje nepokojného ducha Kežmarku a jeho obyvateľov, ktorí neustále s niekým, alebo niečím bojovali. Storočná vojna s Levočou, voj-

VO SVOJEJ BOHATEJ KNIŽNICI

na mesta proti hradnému panstvu sú, už dnes minulosťou. Novodobou vojnou teraz žije mesto s blízkou obcou Ľubica, s ktorou sa sporí o katastrálne územie sídliska Juh. Možno, že aj o tom vznikne nejaký historický román z jej pera. Okrem toho je autorkou monografie o meste Kežmarok. Počas svojho života napísala 20 beletristických kníh, 35 samostatných odborných prác, 70 štúdií a viac ako 1200 článkov.

Nora Baráthová je aj nositeľkou niekoľkých ocenení, za ktoré je určite potrebné spomenúť aspoň Cenu Eugena Barkánya, ktorú získala od Ústredného zväzu Židovskej náboženskej obce na Slovensku, Cenu Andreja Kmeťa a Cenu mesta Kežmarok.

Život a dielo Nory Baráthovej je úzko spätý s mestom Kežmarok. Mi-

luje jeho históriu, ale zároveň i súčasnosť. Zažili sme jej zaujímavé rozprávanie napríklad aj 1.12.2019 na popoludňajšom programe pri 125. výročí posviacky Nového kostola, kde nám Nora Baráthová predstavila troch kežmarských mučeníkov, ktorých cisárske vojská v čase protireformácie popravili pred 310 rokmi 16. decembra 1709 kvôli tomu, že pevne stáli na poznanej pravde Kristovho evanjelia a reformačného učenia.

8. júna 2019 sa uskutočnil v našom cirkevnom zbore výlet detí, ktorý sme organizovali z príležitosti Dňa detí. Ráno sme spoločne nasadli do autobusu a v krátkej modlitbe brat farár poprosil nášho nebeského Otca o ochranu, požehnanie a prežitie pekných spoločných chvíľ na výlete. Naša prvá za-

V ARTIKULÁRNYM KOSTOLE V LEŠTINÁCH

stávka bola v artikulárnom kostole v Leštínách, ktorý patrí do zoznamu Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, kde bol zapísaný spoločne s naším Dreveným artikulárnym kostolom v Kežmarku a ešte ďalšími šiestimi. Tu nás privítala milá sprievodkyňa sestra Vierka Murínová, ktorá nám porozprávala o vzniku a histórii tohto kostola aj s významnými rodmi, ktoré sem prichádzali na bohoslužby. Dozvedeli sme sa, že tento kostol pochádza z roku 1688. Vnútorne zariadenie kostola pochádza zo 17. – 18. storočia. Celý interiérový je bohato vymalovaný. Návštevníka zaujme najmä hlavný oltár z konca 17. storočia, lavice s erbmi, renesančná krstiteľnica zo 17. storočia, kópia pohrebnej zástavy J. Zmeškala a epitaf M. Meška z roku

1753. No najdôležitejšou informáciou pre nás bola tá, ktorá hovorila o veľkom slovenskom básnikovi, študujúcom aj v Kežmarku. Viete, kto to bol? No predsa Pavol Országh Hviezdoslav, ktorý tu bol aj pokrstený. V kostole však sedávala aj spisovateľka Margita Figuli.

Kostol dal vybudovať Jób Zmekal, ktorý bol kapitánom hradnej stráže na Oravskom zámku, ale aj prvým vicišpánom v Dolnom Kubíne a ktorý je tu pochovaný spolu so svojimi potomkami. Táto národná kultúrna pamiatka je bohato zdobená a vyniká rôznorodosťou tvarov, farieb a motívov. Interiér zdobia nástenné kvetinové maľby, nachádza sa v ňom barokový oltár s drevozrezbou z konca 17. storočia a bohato zdobená kazateľnica zo začiat-

ku 18. storočia. A neskôr ku kostolu pribudla aj zvonica.

Po prehliadke artikulárneho kostola sme spoločne navštívili klenot Oravy, čo je zaiste Oravský Podzámok. Oravský hrad je jeden z najznámejších a najkrajších hradov na Slovensku. Táto výrazná dominanta oravského regiónu bola dejiskom významných historických udalostí a dnes je centrom záujmu nielen turistov, ale i filmárov. Nachádza sa v obci Oravský Podzámok nad riekou Orava a je výraznou dominantou oravského regiónu.

Prvé piliere čarovného a majestátneho Oravského hradu boli položené už v polovici 13. storočia, no hradné bralo bolo osídlené už v praveku. Hrad bol vystavaný na strategicky významnom mieste a svojho času chrá-

nil uhorsko-poľskú cestu a neskôr bol i župným hradom. Čulý spoločenský a vojenský život panoval na Oravskom hrade najmä za čias Thurzovcov, ktorí uskutočnili aj jeho najrozsiahlejšiu prestavbu. V súčasnosti má rozpínavý hradný areál 154 miestností a dodnes je živým komplexom. Oravský hrad má pre evanjelikov veľmi veľký význam hlavne v čase, keď žil Juraj Thurzo, ktorý sa ako palatín zaslúžil o zvolanie Žilinskej synody v roku 1610. Na Oravskom Podzámku určitú dobu pobudol aj Juraj Trnovský. Z dejín ho poznáme ako autora nášho prvého spevníka Cithara Sanctorum – v zjednodušenej podobe nazývaný aj Transcius, ktorý naša cirkev používala od roku 1636 až do roku 1992, keď bol vydaný nový evanjelický spevník.

SPOLOČNÁ FOTOGRAFIA NA ORAVSKOM HRADE

Ročne Oravský Podzámok navštívi množstvo turistov, a veru nielen slovenských. Oblúbili si ho aj zahraniční turisti, ktorí obdivujú nielen jeho vonkajšiu architektúru, ale i jeho interiér, nesúci črty románskeho slohu, gotiky, renesancie, baroka i moderných slohov. Hradný areál tvorí komplex Dolného, Stredného a Horného hradu s palácmi, opevnením a vežami.

Po prehliadke hradu sme sa vybrali do lanového parku v Terchovej, kde deti ukázali svoje zručnosti a lezecké schopnosti v korunách stromov. K deťom sa pridali aj dospelí, ktorí zatúžili tiež po zvýšenom adrenalíne. Lanový park Terchová je vybudovaný v centre obce v blízkosti futbalového štadióna a terchovského amfiteátra. Umiest-

ený je v príťažlivom prostredí borovicového lesa. Ponúka v priemere 40-minútový adrenalínový zážitok 3-7 metrov nad zemou. Pozostáva z množstva rôznorodých lanových prekážok. Jeho súčasťou je aj systém viacerých lanoviek. Lanový park je jediný v pohorí Malá Fatra. Svojou miernou náročnosťou je vhodný pre všetky vekové kategórie a záujemcov s priemernou kondíciou. Pri prevádzke Lanového parku sú prítomní inštruktori, ktorí dozerajú na bezpečnosť prevádzky. Pred nástupom do parku sú všetci klienti inštruktormi podrobne vyškolení. Inštruktori sú v prípade komplikácií pripravení pomôcť či poradiť. Osoby sú počas prechodu parkom isté v horolezeckých postrojoch, čím je riziko pádu eliminované.

V LANOVOM PARKU V TERCHOVEJ

Poniekторé deti celkom rýchlo absolvovali rôzne lanové prekážky. Po tomto adrenalínovom šantení vrátili sme sa domov plní rôznych zážitkov, na ktoré sme ešte dlho spomínali.

13. júna 2019 sa uskutočnil v meste Kežmarok 54. Literárny Kežmarok. Toto podujatie, ktoré sa nepretržite uskutočňuje od roku 1966, je najstaršou literárnou súťažou na Slovensku. Jedným zo spoluorganizátorov tohto podujatia je aj Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku Kežmarok. Viacerí členovia cirkevného zboru sa zúčastňujú Literárneho Kežmarku prakticky od jeho začiatkov. 54. Literárny Kežmarok bol venovaný pri príležitosti 750. výročia udelenia mestských práv Kežmarku dosť ši-

rokej téme Kežmarok a Spiš v krásnej literatúre. Organizátori boli výlučne Kežmarčania, pretože zo spoluorganizovania odskočila už skôr Matica slovenská a teraz aj Slovenská národná knižnica – obe inštitúcie sídlia v Martine.

Podujatie sa otváralo 13. júna už tradične pred budovou evanjelického lýcea. Po otvorení sa účastníci presunuli na druhé poschodie lýcea, do auditória, kde sa uskutočnil program z víťazných prác súťaže, ako aj vyhlásenie výsledkov Celo-slovenskej literárnej súťaže. Do tejto súťaže prišlo 754 prác zo Slovenska a Srbska od 345 autorov. V I. kategórii prózy sa umiestnila na 3. mieste Soňa Brejková, ktorá chodí na evanjelické náboženstvo napriek tomu, že bola krstená v rímskokatolíckom

OTVORENIE LITERÁRNEHO KEŽMARKU PRED BUDOVOU LÝCEA

kostole. Po programe bola pre všetkých otvorená lyceálna knižnica. O 18.30 sa víťazi (1. – 3. miesto) s rodičmi presunuli na hradné nádvorie a do samotného hradu, kde sa konalo *Stretnutie s históriou* – pomocou scénok z kežmarských dejín. Medzi hercov patrili z nášho CZ Roland Kaprál, ktorý vystupoval aj v lýceu. O 20. hodine sa zišli detskí a mladí víťazi, aby na podujatí *Literárny svet mladých* podelovali sa porotami.

Dňa 14. júna už o 8:30 h. pokračovali besedy s porotami pod názvom *Tvorivé písanie*. Tradičný seminár pre dospelých, ale aj študentov stredných škôl začal o 9. hodine v mestskej knižnici. Bol venovaný hlavnej téme Literárneho Kežmarku – *Kežmarok a Spiš v krásnej literatúre*. Ešte pred prednáška-

mi netradične sa pristúpilo k videoprezentácii žijúcich kežmarských predstaviteľov kultúry – textára, hudobného skladateľa a maliara Vlada Krausza, literátov Milana Chomu a Nory Baráthovej. Videoprezentáciu pripravil brat farár Roman Porubän a členka CZ Barbora Kaprálová. Spomínaní predstavitelia vystúpili aj v prednáškovom programe (*Kežmarok a okolie v krásnej literatúre, Významné osobnosti Kežmarku a okolia v literatúre*), Vlado Krausz zaspieval svoje piesne. Prednášku *Materiály* o prezentovaných autoroch v SNK predniesol pracovník SNK Pavol Máfuš. Seminárom sa 54. Literárny Kežmarok skončil.

25. júna – 1. júla 2019 sme putovali po stopách Majstra Jána Husa a husitského hnutia v južných Če-

V ZÁHRADE HUSOVHO RODNÉHO DOMU

chách. Tak znel týždňový výlet Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok. Cieľom tohto poznávacieho výletu bolo hľadať odpovede na otázky: *Kto bol Majster Ján Hus a aký dopad malo husitské hnutie na vývoj českej spoločnosti a následný príchod reformácie?* Zároveň sme sa pýtali: *Aký bol život Jána Husa ako kresťana a aký odkaz nám zanechal?* Spoznávať po viac ako 600 rokoch život a pôsobenie tohto českého reformátora je určite veľké dobrodružstvo, pri ktorom si človek uvedomí hĺbku viery a dôvery v Boha, ktorá priviedla Husa k poznanej pravde, za ktorú neváhal obetovať svoj život na hranici, kde ho 6. júla 1415 upálili.

Na tomto výlete nás sprevádzala útlá knižka s názvom: *Ján Hus lis-*

ty z Kostnice. Každé ráno pred raňajkami a potom zase večer pred večerou sme si čítali jednotlivé listy z obdobia, keď sa Hus nachádzal vo väzení v Kostnici. Prostredníctvom týchto listov sme mohli krásnym spôsobom spoznávať myslenie tohto významného českého teológa a mysliteľa, ktorý sa stal symbolom zápasu svedomia jednotlivca formovaného Kristovým evanjeliom so stredovekou mocenskou elitou. Táto útlá knižka nie je nejaké veľké teologické dielo a rovnako to nie je ani historická či populárno-náučná literatúra. Prostredníctvom jednotlivých listov, ktoré Hus píše svojim priateľom, sme mohli preniknúť do vnútorného svedectva človeka, ktorý jednoznačne vie, kvôli čomu žije a kvôli čomu mu stojí za to i umrieť.

V ČESKÝCH BUDEJOVICIACH PRED SAMSONOVOU FONTÁNOU

S týmto svedectvom sa chcel Hus v posledných chvíľach svojho života podeliť so svojimi priateľmi, povzbudiť ich vo viere, a tak zároveň vydať dobré svedectvo o Kristovi. Veľmi sympatická bola Husova požiadavka, s ktorou sme sa stretávali vo viacerých listoch, aby mu do väzenia priniesli Bibliu.

Prvou zastávkou bolo rodisko Majstra Jána Husa – Husinec. Rodný dom od Husových čias vystriedal niekoľko majiteľov, až sa nakoniec dostal v roku 1922 do vlastníctva štátu, ktorý v ňom zriadil v roku 1965 expozíciu. Citlivo a nádherným spôsobom v starom historickom dome vás sprevádza životom a dielom českého predreformátora audiovizualizácia a to, čo sa z nej nedozviete, to vám osobne pretlmo-

čí brat farár z Husitskej cirkvi Vojtech Pekárik. Krátka zastávka na dvore so zaspievaním piesne: *Kto za pravdu horí* a spoločná fotografia, ukončila našu prehliadku Husinca. Popoludní sme navštívili mesto Píseň, kde Majster Ján Hus získal základné vzdelanie. Farská škola sa nachádzala pri kostole sv. Jakuba.

Druhý deň patrilo mestu České Budějovice. Tu sme sa oboznámili s husitskou históriou tohto mesta, ktorého krásu hlavného námestia dotvára nádherná Samsonova fontána. V 16. storočí tu začali ťažiť striebro a založili prvý pivovar. Ten súčasný sme si prezreli popoludní aj s ochutnávkou piva. Byť v južných Čechách a nepozrieť si jeho skvosty ako je mesto Český Krumlov, Hluboká nad Vltavou s prekrásnym zámkom a zámok

BOHOSLUŽBY NA KOZOM HRÁDKU

Červená Lhota, to by bola veľká škoda. A tak na ďalší deň naše kroky putovali na tieto miesta.

Juhovýchodne od mesta Tábor sa nachádza gotická zrúcanina Kozí hrádek, na ktorom sa zdržiaval Majster Ján Hus po vydaní interdiktú na Prahu. Na tomto hrade a v jeho okolí Hus kázal a venoval sa práci na svojich dielach. Dokončil tu svoju významnú *Postilu* a napísal traktáty: *O svätokupectve*, *O Cirkvi* a *O šiestich bludoch*. Na Kozom hrádku sme sa stretli s naším partnerským zborom z Českobratskej cirkvi evangelickej v Mělníku, kde zborovým farrárom je Miroslav Erdinger a spoločne sme mohli sláviť bohoslužby, na ktorých prebehli dva krsty - matky a dcéry. V rámci bohoslužieb bola prislúžená i Večera Pánova. Pre-

žiť bohoslužby na mieste, kde kázal majster Ján Hus, bol neopakovateľný duchovný zážitok, ktorý umocňovalo vyznanie viery matky a dcéry, ku ktorému sme sa mohli pridať všetci prítomní. Atmosféru dotváral neobyčajný hudobný sprievod s klavírom, gitarou, bendžom a trúbkou. Aj na tomto mieste sme si mohli uvedomiť slová žalmistu: „**Hľa, aké dobré, aké milé je to, keď bratia spolu byvajú!**“ (Ž 133,1).

Popoludní sme navštívili husitské mesto Tábor, kde je na námestí umiestnený voz, ktorý bol súčasťou vozových hradieb, vďaka ktorým husiti, pod vedením Jána Žižku, žali v bitkách svoje víťazstvá. Tábor bol založený v roku 1420 husitmi a pomenovaný podľa hory Tábor v blízkosti mesta Nazaret v dnešnom Izra-

SPOLOČNÁ FOTOGRAFIA PRED ZÁMKOM ČERVENÁ LHOTA

eli. Kto sa chcel viacej dozvedieť o husitských výpravách, tak na námestí navštívil krásne husitské múzeum, ktoré podávalo ucelenú husitskú históriu. No rovnako zaujímavé v meste Tábor je aj múzeum čokolády a marcipánu, ktoré odporúčam navštíviť hlavne deťom.

Ján Hus jeden zo svojich listov z Kostnice končí slovami: „*Pamätujte na husu, priatelé moji.*“ A tak aj tento výlet mal nám sprostredkovať odkaz Majstra Jána Husa, ktorý je živý dodnes a ktorý v mnohom inšpiruje človeka v otázkach života viery, a tak nám dáva príležitosť nezabudnúť na túto významnú osobnosť českej reformácie. Vďaka Bohu za všetko, čo sme mohli spoločne spoznať a prežiť v stopách Majstra Jána Husa.

12. júla 2019 sa v meste Kežmarok začal festival Európske ľudové remeslo. Milovníci histórie, kultúry a ľudových tradícií, priaznivci letných festivalov si prišli určite na svoje. Vždy počas druhého júlového týždňa sa na tri dni Kežmarok premení na trh remesiel. Podujatiu predchádza historický sprievod mestom a slávnostné otvorenie, ako za dávnych čias zabezpečuje trhový richtár s mešťanostami. Úlohou šermiarov je potom dobyť hradby a bránu, ktorá v tieto dni zdobí námestie a je vstupnou bránou do areálu. Vyše sedemdesiat dobových stánkov pre remeselníkov, hrad, jeho nádvorie a architektúra meštianskych domov na Hradnom a Hlavnom námestí dotvárajú vzácne prostredie a neobyčajnú atmosféru.

SLÁVNOSTNÝ KONCERT LÚČNICE S ORCHESTROM SLOVENSKEHO ROZHLASU

Bohatý trojdňový program v historickom centre Kežmarku je už tradične cieľom stretnutí nielen remeselníkov, šermiarov, domácich a zahraničných folklórnych skupín, ale i hercov, milovníkov vážnej i modernej hudby, sokoliarov, vzácných hostí. Ľudí z blízkeho i vzdialeného okolia, ktorí náš festival navštevujú pravidelne niekoľko rokov, alebo ktorí prichádzajú po prvý raz, aby na jednom mieste našli všetko, čím sa môžu súčasné i predošlé generácie pochváliť, alebo to, čo je dnes niekedy len spomienkou na zašlú slávu našich predkov.

V rámci podvečerného programu sa v piatok v Drevenom artikulárnom kostole uskutočnil jeden z reprezentatívnych koncertov v podaní orchestra Slovenského rozhlasu a Spevác-

keho súboru Lúčnica. V ich podaní sme mohli počuť klasickú hudbu, ale predovšetkým rôznu filmovú hudbu, ktorá je slovenskému divákovi a poslucháčovi veľmi dobre známa ako napríklad hudba z filmu *Pacho, hybridný zbojník*, ďalej z filmu *Alžbetin dvor*, *Medená veža* a podobne. V závere koncertu zaznela pieseň z opery *Jakub Kray*, ktorú my, evanjelici považujeme za hymnu mesta Kežmarok: *Kežmarok, ty slávne mesto*.

14. júla 2019 Témou tohtoročného Dištriktuálneho dňa – „Skrytý poklad“ – organizátor podujatia, Biskupský úrad Východného dištriktu (VD) pripomenul aktuálnosť hodnôt ukrytých v Knihe kníh – Biblii. Podľa Slavomíra Sabola, biskupa Východného dištriktu, majú stretnutia tohto typu svoj vý-

DIŠTRIKTUÁLNY DEŇ V ARÉNE MESTA POPRAD

znam: „*Budujú spoločenstvo v našej cirkvi, zjednocujú vo viere a povzbudzujú v každodenných zápasoch.*“ Podmienkou je spoločný základ, ktorým je práve Božie slovo – Kniha zákona Hospodinovho. „*Ak tento spoločný základ cirkev stratí, potom spoločenstvo Božieho ľudu nemá čo spájať,*“ zaznelo v úvodnom príhovore biskupa Sabola.

Zástupca primátora mesta Poprad Ing. Ondrej Kavka viac ako dvom tisíciam evanjelikov a 40 ordinovaných duchovným Východného dištriktu odovzdal pozdrav od primátora Antona Danku, ktorý je rád, že si evanjelici ako miesto konania svojho Dištriktuálneho dňa vybrali opäť Poprad.

Otváracie služby Božie v priamom prenose vysielala RTVS. Hu-

dobne ich sprevádzala KVD – Kapeľa Východného dištriktu a 180-členný Spojený spevokol cirkevných zborov. Pod vedením kapelníka a dirigenta Martina Tipula odznali skladby z Evanjelického spevníka, aj súčasná duchovná tvorba.

Pre 70 detí, ktoré prijali pred hlavným pódium požehnanie, bol pripravený detský program v réžii pracovníkov Detskej besiedky cirkevného zboru Giraltovce.

Kázeň Slavomíra Sabola, biskupa Východného dištriktu ECAV, vychádzala z 2. Knihy Kráľov – vybraných veršov 22. a 23. kapitoly. Tento biblický text ukazuje, čo sa stane, ak sa zo života Božieho ľudu stratí kniha Zákona. „*Dochádza k odcudzeniu od Hospodina a Jeho pravidiel pre život. Ak vymizne norma, ktorá*

usmerňuje život človeka, sám sa stane normou svojho konania. A normy, ktoré človek vytvára, sú často podmienené jeho túžbami,“ uviedol kazateľ.

V príhovorných modlitbách po kázni zazneli prosby za hladajúcich, otvorenú vieru v cirkvi, za jednotu Ducha, rodiny, trpiacich a prenasledovaných kresťanov vo svete. Pozvanie na DD 2019 prijali domáci a zahraniční hostia: Adrian Korcza – biskup evanjelickej diecézy Tešínskej v Poľsku, Michal Klus – zástupca Sliezskej evanjelickej cirkvi, Ivan Elko – generálny biskup ECAV, Ján Hroboň – biskup Západného dištriktu (ZD), Renáta Vinczeová – zástupkyňa dozorcú Západného dištriktu, Eubomír Pankuch – dozorca Východného dištriktu,

Igor Mišina – emeritný biskup VD, Zuzana Žilinčíková – riaditeľka Biskupského úradu ZD, ako aj Ján Jurán – riaditeľ Cirkevného odboru na Ministerstve kultúry SR.

Pozvánkou na popoludňajší program, muzikál *Legenda o zakliatom meste*, boli dva hudobno-divadelné vstupy tvorivej skupiny AD1 a Tanečného divadla Bodies. Posolstvo muzikálu je nadčasové a poukazuje na dôsledky, ktoré so sebou prináša relativizovanie hodnôt v dnešnej spoločnosti.

Z Arény Poprad odchádzalo 2000 účastníkov s otvorenou otázkou: „Čo je tvojím pokladom a kde je ukrytý?“ Peter Mihoč, moderátor podujatia a tajomník biskupa Východného dištriktu, verí, že program ponúkol dostatok indícií a orientačných

KVETINOVÚ VÝZDOBU DIŠTRIKTUÁLNEHO DŇA PRIPRAVIL D. JENDRUŠÁK

informácií, ktoré hľadajúcim pomôžu nájsť odpoveď. Veď kde je náš poklad, tam bude aj naše srdce.

25. augusta 2019 už po šiestykrát sa v Drevenom artikulárnom kostole v Kežmarku uskutočnil benefičný koncert *Operné gala*. Tohto roku to bolo v nedeľu 25. augusta o 17:00 h. Prítomných v kostole privítal domáci brat farár Roman Porubän, ktorý vo svojom príhovore poďakoval všetkým účinkujúcim za ochotu prostredníctvom hudby a spevu poslúžiť dobrej veci, ktorej výťažok má pomôcť postihnutým deťom z podtatranského regiónu, a to prostredníctvom nadácie *Dobrý anjel*, ale rovnako poďakoval aj poslucháčom, ktorí formou vstupného podporili tento ušľachtilý cieľ, a tak pomohli deťom s rôznymi zákernými diag-

nózami, ktoré to potrebujú pri svojich rehabilitačných kúrach. Potešilo nás, že niektoré z týchto detí boli priamo účastné koncertu.

Okrem iného brat farár poukázal na to, že v Evanjelickej cirkvi je dnešná nedeľa kajúcou nedeľou. Ten, kto činí pokánie, tak sa predovšetkým pozerá na základe Božieho slova do svojho vnútra a skúma, čo všetko je potrebné zmeniť v jeho živote, aby sa čoraz viac podobal obrazu Božiemu, na ktorý bol stvorený. Benefičný koncert označil ako ovocie pokánia, pretože všetci tí, ktorí naň prišli, tak sem neprišli iba kvôli kultúre a úžasným speváckym výkonom, ale prišli sem kvôli tomu, pretože niekto potrebuje ich pomoc, tak ako túto pomoc potreboval dorážaný pocestný, ktorý kráčaľ z Je-

OPERNÉ GALA SA ZAČALO PRIVÍTANÍM ZBOROVÉHO FARÁRA

ruzalema dolu do Jericha a cestou ho prepadli zbojníci. Kňaz a levita ho obišli, ale Samaritán mu pomohol. On neprehliadol blížneho, ktorý v tú chvíľu potreboval jeho pomoc. Kiežby sme boli viac všímvaví voči ľuďom, ktorí našu pomoc potrebujú, a tak v slovenskej spoločnosti mohli počuť o viacerých skutkoch lásky a menej o korupčných škandáloch.

Záštitu nad koncertom prevzala Edita Grúberová. Hlavným ťažňom operného večera bol sólista opery SND pán profesor Peter Mikuláš. Spolu s ním svoju veľkorysosť prejavili štyria mladí umelci Peter Malý, sólista opery Juhočeského Divadla v Českých Budějoviciach, Myroslava Havryliuk, sólistka Opery Štátneho divadla Košice, ktorá za-

stúpila pôvodne ohlásenú a zo zdravotných dôvodov náhle indisponovanú Alenu Kropáčkovú. Zástupcami najmladšej speváckej generácie boli poslucháči VŠMU Renata Bicánková a Dávid Harant. Dvaja z nich – Peter Malý a Renata Bicánková sú žiakmi Petra Mikuláša. Umelci vystúpili s klavírnym sprievodom Júlie Grejtákovskej, korepetitorky Štátneho divadla Košice.

Operné gala v Kežmarku má svoju silnú umelecko-duchovnú atmosféru, svojich skalných fanúšikov a každoročne naň prichádza čoraz viac divákov z celého Slovenska. Nie nadarmo televízie JOJ a RTVS označili Kežmarok za slovenskú La Scalu pod Tatrami. Na galakonzert z roka na rok prichádza veľmi vnímavé publikum, a tak dramaturgička Jú-

RENÁTA BICÁNKOVÁ A DÁVID HARANT

lia Grejtáková s producentom Opery Slovakia o. z., Ludovítom Vongrej-om veľmi dôsledne zostavujú každoročnú dramaturgiu.

Poslucháči koncertu si v tomto roku vypočuli árie z Dvořákovkej *Rusalky*, Mozartovej *Figarovej svadby* i Čarovnej flauty. Od Verdiho zaznela známa ária z *Rigoletta* či *Dona Carlosa* a z francúzskej romantiky to boli Massenetov *Werther*, Bizetovi *Lovci perál* a *Carmen*. Túto pestrú opernú paletu doplnila piesňová tvorba Haydna, Mendelssohna-Bartholdyho, Gounoda či Dvořáka s jeho nezabudnuteľným 23. žalmom: *Hospodin jest můj Pastýř*. K benefičnej spolupráci sa organizátori tohto koncertu rozhodli osloviť v tomto roku organizáciu *Dobrý anjel*, ktorá sídli v Poprade, pozná svoj

región, a vie, kto potrebuje akútnu finančnú pomoc.

Výťažok z koncertu vo výške 4.700,- € (3700 € zo vstupného plus 1000 € ako osobitný dar spoločnosti AGRO TEAM, s.r.o., získaných z predaja vlastného špeciálneho filantropického projektu – kávy značky August Roy) prerozdeli organizácia Dobrý anjel konkrétnym rodinám s deťmi z východného Slovenska, ktoré bojujú so zákernou chorobou.

„Bol to veľký zážitok! Nádherný spev v čarovnej atmosfére a s benefičným pozadím – je niečo krajšie? Veľmi sa tešíme, že koncert mohli zažiť aj rodiny z Dobrého anjela. To, že účinkujúci vystúpili bez nároku na honorár, je obdivuhodné, rovnako ako nadšenie organizáto-

LUDOVÍT VONGREJ, PREDSEDA OBČIANSKEHO ZDRUŽENIA OPERA SLOVAKIA

ra. Za 10 rokov v charite som niečo také zažila po prvý raz. Celý výťažok z koncertu prerozdelieme medzi rodiny z Kežmarku a podtatranského regiónu, ktoré sú v systéme pomoci dlhodobo a bojujú so zákernou diagnózou. Umenie im život nielen spríjemnilo, ale im ho aj uľahčí. Ďakujeme!“ uviedla Ľudmila Kolesárová z organizácie Dobrý anjel. Informácia, komu dar z Operného gala v Kežmarku poputuje, bude k dispozícii na webe www.dobryanjel.sk (anjelské číslo 11012107, heslo: opera).

„Operné gala v Kežmarku 2019 bol pre mňa a moju rodinu prekrásny zážitok. Aj napriek dovolenkovému obdobiu bol kostol plný ľudí, citlivých k potrebám svojich blížnych a hlavne ochotných prispieť rodi-

nám, ktoré to naozaj potrebujú. Ďakujem organizátorom za výbornú propagáciu programu. S producentom koncertu Opera Slovakia, o.z. Ľudovítom Vongrejom nás spojila túžba pomáhať ľuďom. Som vďačný aj zástupkyňi neziskovej organizácie Dobrý anjel, Ľudmile Kolesárovej, ktorá nás zoznámila s Dominikom a jeho príbehom. Preto nám bolo veľkou ctou pomôcť jeho rodine, ktorej sme na tomto koncerte symbolicky odovzdali výťažok z predaja kávy August Roy v hodnote 1.000,- €,“ uvádza Samuel Ferík zo spoločnosti Agro Team, s.r.o..

A k ich filantropickému projektu dodáva: „Káva August Roy vznikla práve pre také okamihy, akým bolo Operné gala v Kežmarku. V spoločnosti Agro Team, s.r.o. sme sa v roku

POHľad NA ÚČASTNÍKOV BENEFIČNÉHO KONCERTU

2015 rozhodli vyčleniť jeden produkt, z ktorého by sme všetky výnosy venovali ľuďom v ťažkých životných situáciách. K tejto práci nás inšpirovali hlavne životy a diela Kristíny a Márie Royovej, ktoré za svojho života v Starej Turej nezištne pomáhali ľuďom, postavili sirotinec, nemocnicu a dom dôchodcov. Zušľachtľovali kopaničiarsky región tak, ako aj ich šlachetný otec August Roy. Túžime pomáhať ľuďom v núdzi, ako to robili kedysi ony, preto pravidelne podporujeme ľudí v neľahkých životných situáciách. Prostredníctvom Opery Slovakia sa August Roy stal Dobrým Anjelom a pomohol ďalšej rodine.“

Operné gala v Drevenom artikulárnom kostole v Kežmarku je na Slovensku jedinečný benefičný galakonzert. Každoročne sa na ňom predstavia slovenské operné hviezdy so svetovým renomé spolu so začínajúcimi talentovanými umelcami. Výťažok zo vstupného organizátori venujú vždy inej organizácii či jednotlivcom. Operné Gala sa tu koná od roku 2014 vždy v letnom období v závere mesiaca august. Koncert z verejných zdrojov tohto roku podporil aj *Fond na podporu umenia*, ako hlavný partner. O rok môžete podporiť dobrú vec aj vy.

Pripravili:

Roman Porubän a Nora Baráthová

Zborový list: občasník Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok

Zodpovedný redaktor: Roman Porubän, zborový farár v Kežmarku

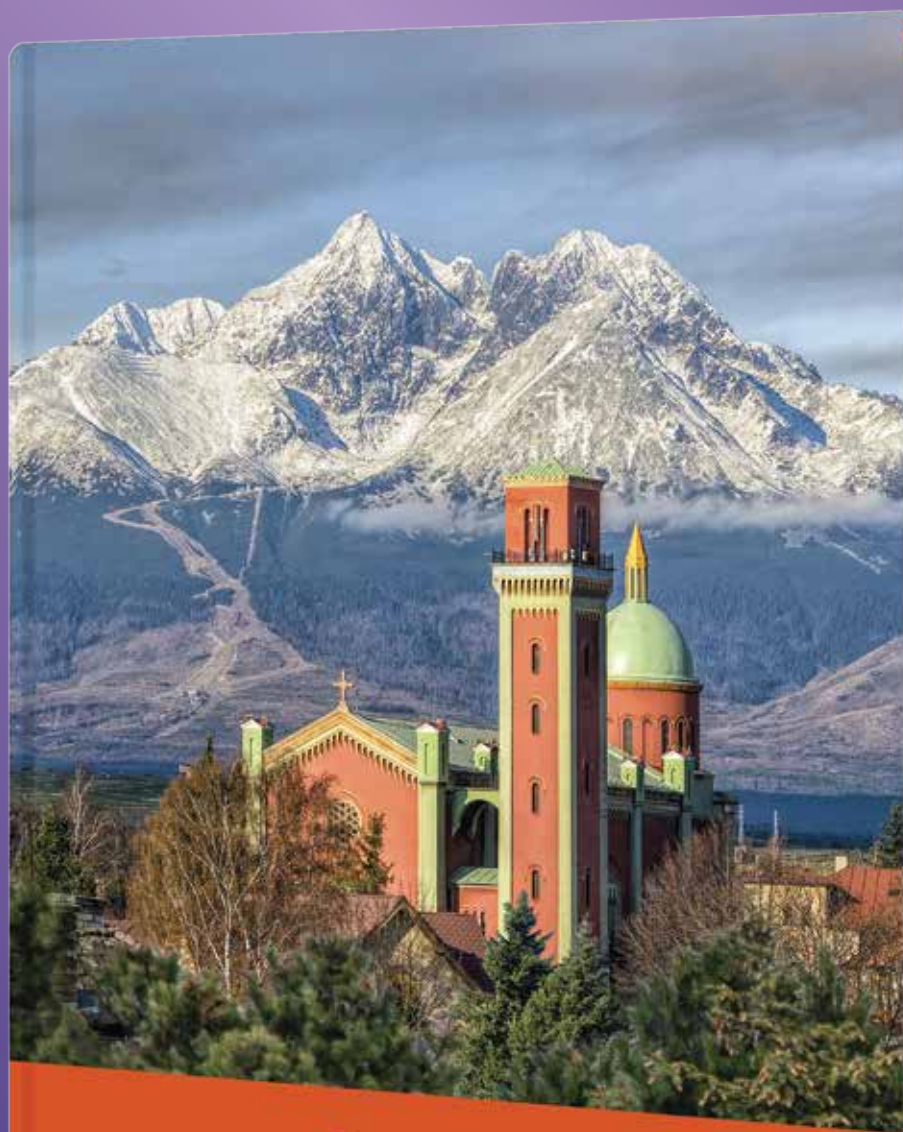
Jazyková úprava: Nora Baráthová, Oľga Kormanová, Mikuláš Lipták, Roman Porubän, Katarína Slavičková

Adresa: Ev. a.v. farský úrad, Hviezdoslavova 18, 060 01 Kežmarok; tel. 052 / 452 22 42

web: www.ecavkk.sk; **e-mail:** ecavkk@gmail.sk

Pre vnútornú potrebu Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok spracoval **ČADRO**

ISBN: 978-80-89426-57-7

NOVÝ
— EVANJELICKÝ —
KOSTOL

ISBN: 978-80-89426-57-7